

КРИЖАНИК

ІНДЕКС

21644

review

#11-12

2004

ПРО ВСІ КНИЖКИ І ВСІХ ПИСЬМЕННИКІВ

ОДИН ІЗ ВИДІВ МАГІЇ

МАРИНА СОКОЛЯН

Світлана Гетман Дарбаченко

✉ замовляйте книжки поштою!

ПСИХОАНАЛІТИКА З СОРБОННИ

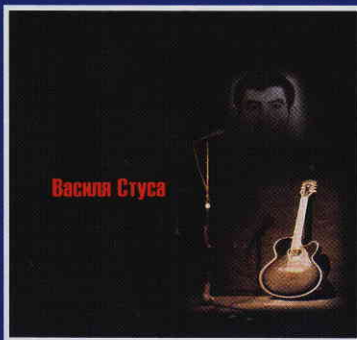
філософії з Лондона Р.Штейнер, пише в передмові про всеосяжну культуру С.Резніка: «Она объединяет досократовских и восточных мыслителей, поэтов и философов разных эпох, а особенно мастеров сюрреализма: писателей Борхеса и Итало Кальвино, которые были друзьями автора в разные периоды его жизни». Доктор Резнік практикує психоаналіз у Парижі та Венеції. Торік він прочитав курс лекцій в Одесі (звідки родом його батько). А цього літа викладав студентам Міжнародного інституту глибокої психології (Київ).

В Арт-салоні Фонду сприяння розвитку мистецтв відбулася презентація книжки **Саломона РЕЗНІКА** **Ментальное пространство** (видання Української асоціації психоаналізу за меценатської підтримки **Анатолія ТОЛСТОУХОВА**). Колега автора, доктор

ГОЛОС — ЖИВИЙ

Нещодавно створений Гуманітарний центр ім. Василя Стуса презентував перші результати діяльності — компакт-диск **Живий голос Василя Стуса**. Видання реставрованих звукових доріжок — «взірець читання поетом своїх текстів» — у цифровому форматі підтримане меценатами Віктором та Катериною Ющенками. На диску також звучать пісні на тексти Василя Стуса у виконанні сестер Тельнюк, декламування віршів Галиною Стефановою.

Є надія, що ці записи, на відміну від перших, магнітних, у нашій країні більше не будуть вилучати при обшуках.

Світлина Тетяни Щербаченко

ТОП — травень 2004 літературно-книжкова проблематика в періодичі загального спрямування

Рейтинг укладений за сукупністю експертних оцінок регулярності появи матеріалів літературно-книжкової проблематики та резонансності окремих публікацій. Моніторинг здійснювався за 43-ма виданнями.

1 (1) *		Леся ГАНЖА. <i>Отставший интурист</i> (27.04.2004)**; Любка ДЕРЕШ. <i>Коллажных дел мастер</i> ; Сергей ВАСИЛЬЕВ-младший. <i>Иллюзия греха</i> (18.05.2004); Александр БОЙЧЕНКО. <i>«Слава и позор Норвегии»</i> (25.05.2004)
2 (3)		Інна КОРНЕЛЮК. <i>Світлана Поваляева: Я живу без мотиваций</i> (28.04.2004)**; Алла ТАТАРЕНКО. <i>Магія сну, сексу і сміху</i> (30.04.2004)**; Олександр БОЙЧЕНКО. <i>Діти асфальту-2</i> (07.05.2004); Іван ЛУЧУК. <i>Нотатки, чи, в кращому разі, медитації</i> (14.05.2004); Інна КОРНЕЛЮК. <i>Андрій Бондар: О так, я есеїст</i> (19.05.2004); Інна КОРНЕЛЮК. <i>Світлана Зоріна: найпродуманіша логіка є жіночою</i> (26.05.2004); Іван ЛУЧУК. <i>Прозовий феномен</i> (27.05.2004)
3 (2)		Олександр АФОНІН, Олександр АРТЕМЕНКО. <i>Чим менше книжок, тим більше в'язниць</i> (30.04.2004)**; Дарія БІБІКОВА, Андрій КУРКОВ. <i>Жиль Ляуж: «Якби не було поганой літератури, ми б не знали, що таке хороші книги...»</i> ; Наталка СНЯДАНКО. <i>Із чого складається еліксир кохання?</i> (15.05.2004); Олексій НАУМЕНКО. <i>Нащадки «веселого пляшущего племені»</i> (29.05.2004)
4 (9)		Наталія ДУДКО. <i>Світлана Поваляева: «Виявляється, я не пофігіст, я досить-таки дітклива людина»</i> (29.04.2004)**; Наталія ДУДКО. <i>Юрко Кох: «Щоб видобути з книжки цимус...»</i> (20.05.2004); Наталія ДУДКО. <i>Феліцитас Гоппе: «У пошуках талановитого читача»</i> (27.05.2004)
5 (7)		Наталка СНЯДАНКО. <i>Остання, передостання і просто любов президента</i> (20.05.2004); Ярина КОВАЛЬ. <i>Роман Іваничук: «Усе починається з марнославства»</i> (27.05.2004)
6 (6)		Галина ГУЗЬО. <i>Вітер скандалу — у «Книжковому саду»</i> (25.05.2004); Галина ГУЗЬО. <i>Буквальний рай для книголюбів</i> (30.05.2004)
7 (8)		Максим СТІХА. <i>Книжки, що були зі мною</i> ; Олесь КУЛЬЧИНСЬКИЙ. <i>Бавовняні бестселери</i> (19.05.2004); Валентина КЛИМЕНКО. <i>Трагедія, адекватна історії</i> (26.05.2004) 8 (—) «Доба»;

9 (10) «Київские ведомости»; 10 (5) «Понедельник»; 11 (4) «День»; 12 (11) «Вечірній Київ»; 13 (14) «ПіК»; 14 (15) «Вечерние вести» 15 (—) «Молодь України».

* у дужках — місце в попередньому рейтингу

** публікації останнього тижня попереднього місяця рейтинуються наступного місяця

ЗМІСТ

6-7 **УКРАЇНСЬКИЙ
КАММІНГ'С ТА
РОСІЙСЬКІ КАРПАТИ**

14, 18 **СЕРІЙНЕ СВЯТО:
УСЕ ЗА ВИНЯТКОМ**

30-31 **МОЛОДІЖНА ПРОЗА:
УСЕ ПОЧАЛОСЯ З
КУЛЬТУ**

37 **СЕКРЕТИ
СУСПІЛЬСТВА**

38-39 **ВЧИТИСЯ НІКОЛИ
НЕ ПІЗНО**

42 **ЩЕ РАЗ
ПРО МІСТИКУ**

Засновник і видавець:

ТОВ «Редакція газети «Книжник-Ревю».

Виходить з серпня 2000 р.

Свідоцтво про реєстрацію:

КВ №4463 від 11 серпня 2000 р.

Передруки і переклади дозволені лише за згодою редакції. Редакція може не поділяти погляди авторів. Відповідальність за достовірність інформації несуть автори публікацій, реклами
© — рекламодавці.

Головний редактор: **Костянтин Родик**;
перший заступник — **Галина Родіна**;
заступник — **Тетяна Щербаченко**;
дизайн та верстка — **Юрій Волгін**.

За підтримки
Фонду сприяння
розвитку мистецтв.
Почесний Президент —
Анатолій Толстоухов

Адреса редакції: Андріївський узвіз, 2-в,
Київ-70, 04070.

Тел.: (044) 238-65-19, 416-05-57.

Адреса для листування: а/с 135, Київ-70, 04070
e-mail: booker@review.kiev.ua

ІНДЕКС «КНИЖНИК-REVIEW» — 21644

© «Книжник-review» 2004

Друкарські роботи забезпечило ТОВ
«Тріада», вул. Артема, 25. тел.: 531-30-80

Зам № Наклад — 3 000

МАРИНА СОКОЛЯН:
ОДИН ІЗ ВИДІВ МАГІЇ

САМ НА САМ ІЗ МАНІПУЛЯТОРОМ

Марина СОКОЛЯН народилася чверть віку тому в Полтаві. Спеціалізована школа, закінчена екстерном, стажування в США та навчання в Києво-Могилянській Академії привело її з дипломом магістра в таку актуальну нині галузь, як зв'язки з громадськістю. Дитячі мрії — стати балериною чи хоча б письменницею, мама-фізик прагматично відхиляла. Та потяг до писання — палкий, не так просто його позбутися. Якись, на перший погляд, надто легкі перемоги на літературних конкурсах виказують у Марині творця талановитого й наполегливого.

2002 рік — друга премія конкурсу «Смолоскип» у жанрі прози й видання збірки оповідань «Цурпалки».

2003 — перемога в конкурсі молодих митців СтАрт у номінації «Література», видання повісти «Кодло» (видавництво «Факт»).

2004 — відзнака в «Коронації слова», відповідно, скоро будемо читати роман «Балада для Кривої Варги».

К.р.: — *Творчі люди часто стверджують, що брати участь у конкурсах — несмак, мовляв, існуюча суб'єктивність оцінок або «клановість» лиш псує враження від митця. Що Вас спонукало «подаватися», та й то — неоднораз?*

М.С.: — Мова ж не лише про мене, але про позицію автора, його шлях до визнання. Залежить від того, які митці і які конкурси. Аби псувати враження від чогось, варто його спершу створити. Початківець, про якого ще ніхто не знає, як на мене, не має жодного права перебирати харчами. Найгірше, що він може зробити, — це скласти руки й чекати, доки до нього прийде добрий фей з видавництва... Ситуація дебютанта — це саме той випадок, коли немає поганого висвітлення. Будь-яке, навіть суперечливе — крок уперед... Далі, звичайно, коли автор уже має якусь репутацію, він мусить для себе вирішувати, куди вгнутуватись, а куди — не варто. Якби відомі й успішні брали участь у різноманітних «забігах» для початківців — це справді було би принаймні дивним.

З іншого ж боку, літерати мусять мати якийсь механізм привертання громадської уваги до себе, талановитих, окрім сумнівних ескапад і нищівних висловлювань. Кожна індустрія рано чи пізно створює для себе свою «олімпіаду». Чи зважиться хтось сказати, що отримати «Нобеля» — несмак, чи, скажімо, бути номінантом на «Оскара» — ганьба? Хоч і там не бракує суб'єктивності.

К.р.: — *Кажуть, Ваше «Кодло» любіovala Оксана Забужко, — до такого голосу важко не прислухатися. Як здобувається прихильність авторитетів?*

М.С.: — Дійсно, своїм успіхом на СтАрті я зобов'язана насамперед пані Забужко, адже вона була чільним екс-

пертом літературної номінації. Однак знанням внутрішньої кухні похвалитися не можу. До СтАрту ми з пані Забужко не були знайомі. Та й який міг би бути привід для такого знайомства, справді? Хіба ж у неї вистачить часу та натхнення на всіх амбітних початківців, ім'я яким — леґіон? Я вдячна пані Оксані, і не лише за голос на мою користь, але й за поради щодо професійного розвитку. Такий досвід дорогого варті.

К.р.: — *Це не надто характерно для письменниці жіночої статі — цікавитися глобальними проблемами суспільства чи білими плямами світової історії, однак для Ваших романів зав'язана на цьому сюжетність є характерною рисою.*

Світлина Тетяни Чербаченко

Маєте якусь власну концепцію сучасної романістики?

М.С.: — Не буду намагатися розвінчати такий звичний і затишний стереотип жіночої прози. У кожного є свої обмеження, кожен пише про те, що знає, про

те, що його хвилює. Мені от, приміром, ніколи не дізнатись, як виглядає секс очима чоловіка. Провидця Тиресія, котрий зміг «покуштувати» переживання іншої статі, навіть боги потім допікали — мовляв, як воно? Де вже нам до Тиресія... Але щось таки можна дізнатися, щось трохи більше того, що видно з власної зручної канапи.

Я впевнена, що література — один із різновидів магії. Зовсім не обов'язково з цього приводу поринати в епічне фентезі, але книжки, як і сни, дарують нам можливість перетнути межу будення... Хороша книжка мусить мати в собі щось глобальне, якусь підставу для узагальнень, заперечень, інтерпретацій, інакше вона перетворюється на якусь жуйку для інтелекту, інформаційний мотлох...

Що стосується історії...

Пам'ять — це серцевина ідентичності. У грецькому пеклі душі назавжди втрачали пам'ять, отже забуття було рівнозначне смерті... Треба пам'ятати про минуле, аби не втратити смак теперішнього. Крім того, це — прекрасна інтелектуальна, та

й світоглядна, вправа. Уявити собі, як люди жили без інтернету та фастфуду, знаходячи, втім, у житті сенс і радість... Може тоді нас відпустить наша постмодерна нудьга?

К.т.: — У ваших текстах — якесь «універсальне» суспільство з рисами «пострадянських, так і «капіталістичних» країн, однак сказати, у якій країні відбувається дія, неможливо. Ви навмисне обрали таке художнє космополітство?

М.С.: — Звичайно, навмисне. Знаєте такий психологічний трюк: «з одним моїм другом трапилася історія...»? Усі, певна річ, розуміють, що йдеться про вас, але ви можете розповідати про себе як стороннього. Це — можливість подивитися на себе збоку, побачити себе очима неупередженого чужинця. Один з моїх улюбленців, Александр Грін, створював свої світи широко й щедро — Лісс, Зурбаган, Гель-Гью... Якось, ще в дитинстві, я довго шукала їх на карті, і була дуже обурена, так нічого й не знайшовши.

Я не випадково згадала романтика й казкаря Гріна. Як казала, побутове мене цікавить досить мало. А незвичайне почувається комфортно «десь там», а не в генделику через дорогу. Деякі й там примудряються поселити різноманітну містику, та, як на мене, звучить це досить фальшиво. Світ великий, чужого в ньому більше, ніж свого, і не визнавати це — значить, по-ди-

РЕЗОНАНС-РЕЙТИНГ НОВИНОК

ЧУДОВА СІМКА

за версією експертів «Книжник-Review»

1. Олег СОЛОВЕЙ. Аль Катик. Книга інтимної лірики; **Іван АНДРУСЯК. Часниковий сік.** Поезії; **Володимир ЗАТУЛИВІТЕР. Четвертий із триптиха.** Серія «Зона Овідія». — К.: Факт, 168 + 128 + 176 с. (п)

Асоціація українських письменників і видавництва «Факт» продовжує дивувати: попри цілковито несприятливу ситуацію на книжковому ринку України, вийшло ще п'ять книжечок поетичної «зони» (окрім згаданих — книжка Л.Таран і молодих поетів Полтавщини). Трагічні мотиви лірики Солов'я наочно переконають, що україномовний Донбас, попри всі «плачі» скептиків, не зачах, а нагадує про себе неповторним голосом, що веде мову про абсолютну знедоленість Людини в камінних джунглях урбанізованого суспільства, де важливо просто яким-будь чином зберегти себе: «і будуть знову книги і вино / і лабіринт усім відомих істин / мені давно повір уже все / дню / чи вийду із води цієї чистим». Збірка Андрус'яка знову краща за всі попередні: автор відчитує «час теперішній крізь овид часу вічного», додаючи «дещицю здорового часникового духу» в постмодерну стихію смогу й мізмізм. Чи не вершиною доробку Володимира Затулівітра є його посмертна книжка поезій, у якій поет відсторонено споглядає «труди і дні» людської душі на крутолазках часу.

2. Доналд Л. Горовіц. Міжетнічні конфлікти. 3 мовно-перекладово

2

3. ГЕГЕЛЬ. ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ДУХУ.

3

45.00 €

2. Доналд Л.ГОРОВІЦ. Міжетнічні конфлікти / Пер. з англ. О.А.Ківшик. — Х.: Каравела, 684 с.(о) **За сприяння МФ «Відродження»**

Автор досліджує етнічні та расові конфлікти в сьогодишньому світі, які стали особливо актуальними внаслідок міграції робочої сили, що стає дедалі більшою. Викладач правознавства й політології університету Дюка дошукується відповідей на питання: чому «етнічні конфлікти мають тенденцію до більшого насильства і жорстокості в Азії та Африці»? Якими є «цілі етнічного конфлікту і який зв'язок існує між конфліктом етнічним та конфліктом соціально-класовим»? А також чому «політичні партії в різко розмежо-

ваних суспільствах діляться за етнічними ознаками навіть коли це означає перманентний статус маргінальної партії»?

3. Георг Вільгельм Фридрих ГЕГЕЛЬ. Феноменологія духу / Пер. з нім. П.Таращук. — К.: Вид-во Солюмії Павличко «Основи», 548 с.(о) **За сприяння МФ «Відродження»**

Одне з найбільш знакових видань цього року. Згадана праця стоїть поруч із такими шедеврами, як «Божественна комедія» Данте чи п'єсами Шекспіра. «Феноменологія духу» відіграла революційну роль у всьому розвитку філософії: тут і підсумок усієї попередньої історії, і започаткування нових способів розмірковування про життя,

тячому ховатися під ковдру й уявляти той комфортний прихисток цілою ойкуменною...

Та й, правду кажучи, мені вже допекли наші національні поневіряння, комплекси й неврозі. Я — патріот, але й мені іноді буває просто забагато... Крім того, точно вказувати місце подій, значить дозволяти політичній та економічній реальності втручатися в сюжет. Пишеш про журналіста, а читач відразу ж приміряє на нього мученицький ореол, говориш про політика, а уявляється бандюган... Навіщо щось вигадувати? Можна просто ввімкнути новини.

К.Т.: — Як робота піарника перетинається з літературною творчістю?

М.С.: — Мало перетинається, якщо чесно. Працюю вдень, пишу — вночі... Але ця робота, як і будь-яка інша, відкриває особливий ракурс людських взаємин. І, звичайно, всі ці безцінні дрібочки потім «ідуть у виробництво». Завдяки роботі я близько познайомилася зі світом журналістики й довгий час захоплювалася скепсисом і чорним гумором журналістів — людей, які безпосередньо причетні до творення історії. Мала я нагоду побачити і всіляких зірок з політиками, на що вони схожі в житті та побуті. Дуже, сліди сказати, повчальний досвід.

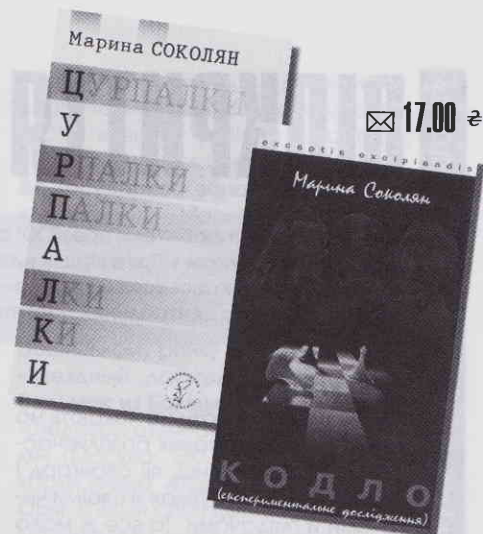
Та про піар як такий я, напевне, не писатиму. Хіба в алегоричній формі. Адже будь-який бізнес — це лише бізнес, вихо-

лощена пародія на людські взаємини. Мені думаю що «виробничий роман» — моє покликання.

К.Т.: — У центрі «Кодла» своєрідний молодіжний пласт. Ви сама належите цьому колу. Як вважаєте, наскільки це покоління схильне отак «бавитися» з інформацією, як «поекспериментували» в романі?

М.С.: — «Кодло» я писала вже дещо в ретроспективі, щойно випустившись із Академії. Студентське минуле не було основною підставою для обрання саме цього середовища. Просто студенти значною мірою люди унікальні. Молоді, але й не діти. Достатньо дорослі, щоб давати собі раду, але недостатньо — для того, щоб нести відповідальність. Недурні, амбітні, зухвалі. І водночас — беззахисні. Вони ще не визначилися в житті, не знайшли власного місця, але готові на багато що заради самоствердження. Здебільшого — за рахунок інших. Вони ще не знають страждань, але не знають і милосердя. Вони — хороші кати й хороші жертви.

Спонукає їх до авантур надзвичайно просто. Експериментальна наука завдячує дрозофілам і студентам... Звичайно ж, саме на них і відпрацьовуються різноманітні досліди, причому студенти здебільшого самі, з охотою, ідуть на це. Чи схильні вони «бавитися» з інформацією? Ой, схильні... Немає більшої радості, ніж зму-

сити когось повірити у власну вигадку. Нехай навіть потім буде соромно. А влаштувати якийсь перформанс? Перебратися на чортів і лякати перехожих? Просто щастя. Кажуть, дитинство жорстоке... Юність теж недалеко від того пішла, просто методи змінюються й стають витонченішими. Сумління — воно з'являється потім. Якщо з'являється взагалі.

Розмову підтримувала
Тетяна ЩЕРБАЧЕНКО

Марія СОКОЛЯН. Цурпалки. Сер. «Лауреати «Смолоскипа» — К.: Смолоскипа, 120 с. (о)
Марія СОКОЛЯН. Кодло. Експериментальне дослідження. Сер. «Excerptis excipienda» — К.: Факт, 200 с. (п) (Рецензій див.: Кр Ч.І'04)
Огляд книжок серії див. на с.20, 22.

історію та саме мислення.
4. Ричард А. ПОЗНЕР. Проблеми юриспруденції / Пер. з англ. С.Савченка. — Х.: Акта, 488 с. (о) За сприяння МФ «Відродження»

Парадоксальна книжка про філософію права. У перших чотирьох частинах автор присвячує розкриттю історичних спроб «забезпечити право задовільним філософським підґрунтям», а в останніх характеризує погляди, «головною рисою котрих є переконання, за яким такого підґрунтя не існує». Познер закликає визнати існування правових проблем, головною з яких є та, що «закон оточує броня фальші й ли-

цямірства». Аналізуючи закон (окремий розділ присвячено питанню, що то є — закон?) із точки зору процесуального й дистрибутивного правосуддя, а також усесторонніх поглядів на нього, американський автор приходиться висновку, що «закон — це не священний текст, а звичайна суспільна діяльність, нечітко обмежена етичними й політичними переконаннями».
5. Данііл ЛІДЕР. Театр для себе / Автор концепції та упорядник О.Островерх. — К.: Факт, 104 с. (о)

Сценограф Данііл Лідер — постать знакова. Десятьки вистав відбулися завдяки його сценографії, яка часто бувала

не менш важливою для втілення п'єси, ніж режисерська робота. У книзі театр Майстра твориться з його філософської та театральної есеїстики, а також — графічними роботами митця.
6. Ірина ФАРІОН. Правопис — корсет мови? Український правопис як культурно-політичний вибір. — Л.: Свічадо, 120с. (о)

Авторка адресує книгу тим, хто усвідомлює: «найперше завдання мовознавців — відновити криваво перервану правописну традицію як знаковий засіб самоідентифікації українців». Аналізуючи правописні норми в лінгвістичному,

історичному та політичному аспектах, авторка доводить, що цього не можна досягти без поновлення в правах «скрипниківів».

7. Дитячі ігри та розваги; Віручалочка. Довідник-порадник для молодших школярів / Упор. І.Січовик. — К.: Просвіта, 424 + 300 с. (п)

Розважайтесь, грайтеся та «віручайтесь» разом із «Просвітою». Не найкраще зrealізовані українською добрі ідеї, усе ж значно краще за нічого. Втім, не будемо надто критичними, навіть із прикрими недоглядами, допущеними видавцями, книжки стануть у пригоді наймолодшим школярам.

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ГОЛОСИ»

ВІДКРИТТЯ КАММІНГСА

Супер-подія для любителів поезії ХХ століття! Уперше в Україні та цілій Східній Європі вийшла друком збірка віршів едварда естліна каммінгса, за логікою перекладачів, «американського Семенка» й «американського Тичини». Письменника, що став однією з центральних постатей доби модернізму.

Олег КОЦАРЕВ

Які тільки курйози не чекають на митця-апологета таких розпливчастих і непростих явищ, як авангард і модернізм, у стосунках зі своїми читачами й глядачами. Та все ж мало кому (хіба що в'язням НКВС) могла б навіть наснитися пригода, що трапилася з американцем каммінгсом через його вірші. 1917 року каммінгс добровільно вступив до лав Червоного хреста, що діяли на європейських фронтах Першої світової. Разом з листами додому він відсилав і свої вірші. Військовий цензор, побачивши тексти на зразок «губ а ми

фі
а
л

око», «жалить / золотий рій / зі шпिला / срібного / славоством» та інше мовне й змістове експериментаторство, вирішив, що це — «шифровка у центр» із секретною військовою інформацією. каммінгса арештували за звинуваченням у шпигунстві й навіть уже збиралися стратити. Вітім, якимось дивом удалося довести контррозвідникам, що вони помиляються, що «він так бачить». За півроку тюремних поневірянь каммінгса відпустили з миром...

І друга визначна пригода, вже не така «гетсиманська». Того ж таки доленосного 1917 року в колективній збірці «Вісім гарвардських поетів», де відбувся дебют митця, всі його три імені помилково було набрано маленькими літерами. Але каммінгс не образився, а збагнув, що таке написання — непоганий кверофутуристичний піар-хід, і відтоді назавжди в усіх текстах став каммінгсом. Отож, любі читачі, не стріляйте в коректорів. Подекуди вони роблять навіть більше, ніж уміють.

едвард естлін каммінгс (1894—1962) став одним із найвизначніших американських поетів ХХ століття. У контексті таких митців, як Аполлінер, Павнд, Еліот, Пікассо, Кокто (іноді часовому, суто творчому, іноді й географічному — через своє тривале перебування в Європі). Прийнято вважати, що його лінгвоексперимент дуже радикально вплинули на цілу англійську поетичну мову. Але з більш як десяти повноцінних збірок каммінгса на українську досі перекладалися тільки окремі вірші, що свідчить про все ще дуже недостатню потужність нашої перекладацької індустрії. І аналогічний брак каммінгса в російському інформаційному просторі

навряд чи правитиме за виправдання чи втішення. Звідси — непересічне значення появи вибраних поезій в українському перекладі Івана Андрусія та Катерини Борисенко під назвою **Тюльпани й димарі**, виданню цього року в хмельницькому «Видавництві Сергія Пантюка».

Одна з найприкметніших ознак віршів каммінгса — уже згадуване експериментаторство. Конструкції на зразок «дівчаткохлопців», ігри з пунктуацією, написанням і розташуванням слів («ї ду ш / а відлетить / по:(саметак.РоЗБРиЗ,к.УоЧи світ / ло)в- / ернеться в ЧорнЕ по-вер-неть / ся / у / мОюдУжемаЛеньку / вуличку»), візуалізації (тексти у формі скісних рис, трикутників тощо), специфічний звукопис (припустімо, відображення джазу: «негри / усі / наро / дились / так / Жити) амл-Е-там / ;раз-два / аМ-таМ / тідл / -ід / амл-та-мамттам(ОО—)»), позірний синкретизм образів («дім очевидно якщо / зазвичай / сунеться дах він / наш») — усі ці та інші пошуки сьогодні, 2004 року, після яскравих авангардових витребеньок, не виглядають аж надто революційно, проте у ХХ столітті, особливо в першій його половині, були вельми свіжими, яскравими. А цікавість і вигадливість цих поезій, на наше щастя, із часом не марніє.

Істотно, що експерименти, втілені доволі послідовно, все ж не стали єдиною сутністю каммінгсової поезії. І не зашкодили, наприклад, її ліричному струменю. Не кожен руйнатор традицій може похвалитися такими елегантними рядками: «у вулицях неба ніч гуляє сіючи вірші». Або інтимними медитаціями: «я повільно кохана / зриваю / твого обережного рота / збуджену квітку».

Ще одна приємна якість текстів каммінгса — прозорість і безпосередність, аж ніяк не зайва в тяжкому ХХ столітті. Вона подекуди споріднює едварда естліна з футуристами, дадаїстами, але поета, що дружив із усіма, та не входив до жодного угруповання, чітко відмежовує м'яка ліричність.

У вималюваному образі письменника певною несподіванкою є, по-перше, прориви публіцистичності, по-друге, релігійні мотиви. Здавалося б, суцільна штука заради штуки, аж ні — «товарищі вмирають бо наказ / товарищі вмирають повсякчас ... (товарищі хороше тоді / коли в альтруїстичній лабуді / під дудочку москви тан-

цюють чемно», «якщо ненависть — гра, кохання — fuck, / хто зважиться назватися людиною?». Особливо зростає щільність таких «виступів» у пізніших віршах, тоді ж частішають текстові прояви релігійності — начебто в зрілому та похилому віці каммінгс занурився в пуританський спосіб життя («а розум — ніби час, в якому Бог / заборонити (в милосерді) може», «стрів я Христа / Ісуса) і серце / моє стрепенулось / і знов затихло / як він пройшов», «виструнчуюсь у безмежній правді Його присутності / (приймаючи покірно Його світло і гордо Його темінь)»). Досить незвична риса, як для нашого традиційного сприйняття «сіамських близнюків» авангарду й модернізму. Саме на перетині цих понять, до речі, варто шукати й стильове визначення поезії е. е. каммінгса: тут вистачає як формалістичних, авангардових елементів, так і декадансу, і «душевного» філософічного модернізму. У музиці це часто називають полілістикою. А загальну репрезентовану художню картину світу «Тюльпанів й димарів» я би порівняв зі сприйняттям Першої світової війни з теперішньої відстані майже ста років і крізь призму подальших жорстокостей. Щось з одного боку трагічне, надривне й нетрівке, а з другого — затишне, м'яке, ніжне, вельми вишукане й аристократичне.

Отже, постать едварда естліна каммінгса, людини, що талановито втілила у своїй творчості чи не всі мистецькі тенденції ХХ століття, просто незамінна для ознайомлення з досягненнями всесвітньої літератури. А надто в Україні, країні, від якої так довго навмисне й ненавмисне приховували оте саме ХХ сторіччя.

Симпатичним супроводом презентованого видання постають світліни каммінгса та фрагменти його картин, що додають приємності гарному українському тексту. Перекладачам, здається, немає чим дорікнути (принаймні не знаючи тексту в оригіналі). Разом з тим, багато хто з означених на початку нашої історії любителів поезії волів би бачити «Тюльпани й димарі» двомовною збіркою. Другий істотний недолік збірки: в активних користувачів вона починає розпадатися за два тижні. А третій, найтрагічніший, — наклад «Тюльпанів й димарів». Він є направду розвідницький і сягає... 500 примірників! Прикро, та менше з тим — усі ці прорахунки можна пробачити видавцям за сам факт запізнитого, але такого важливого відкриття для України цього цікавого письменника — едварда естліна каммінгса. Ну й, зрештою, кожен порядний митець — трохи розвідник і трохи партизан.

Кт

едвард естлін каммінгс. Тюльпани й димарі / Пер. з англ. І. Андрусія та К. Борисенко. — Хмельницький-Київ: Вид-во Сергія Пантюка, 96 с. (о)

РЯДНОЙ ЛАНДШАФТ

Ні, ну те, що з галичан завжди були найкращі слідчі, чути доводилось неодноразово. Ніхто, окрім свого, не виб'є правди з ближнього! Але щоби імперська, значить, отрута настільки в'їлася в б'янки тамтешньої ментальності — цього було годі чекати.

Ігор БОНДАР-ТЕРЕЩЕНКО

Хоч з авторами укладеної В.Єшкілевим антології російськомовної літератури Прикарпаття **Ткань и Ландшафт**, в принципі, все зрозуміло. Більшість з них — це діти доблесних радянських «визволителів», що з-перед «Великої вітчизняної війни» замешкали на цих теренах. Решта — просто пізніші російські заїди, чії «корни углублены в конкретную почву, состоящую из петербургско-московской книжности и живого Ландшафта украинского языка», як довідуємося з передмови. Обое — рябое. Себто в обох групах «синдром диспоры» рискует легко превратиться в «синдром бездомности», а это уже грамматологическая травма», — застерігає Єшкілев.

Що й підтверджують тексти антології. «Не город, а свалка увечных нирван — / сплошная открытая травма», — кривиться Ю.Іздрік. «Город нарочито корявых стихов», — погоджується Ю.Султанов. «То край, где судьба кажется мельче его собственной тоски», — резюмує І.Клех.

Якщо ж виписати імена авторів підряд, то книжку вже можна не читати. Її і так можна не читати, роздивляючись на чудове «об'єктне» оформлення В.Чернявського, — нам, мешканцям метро, звідки не видно жодних «об'єктів». Отже, антологія складається з розділів «Поэзия» (Ігор Андрус'як, О.Гордон, О.Гуцуляк, В.Єшкілев, Ю.Іздрік, А.Пустогаров та ін.), «Проза и эссеистика» (О.Гуцуляк, В.Єшкілев, І.Клех, А.Пустогаров та ін.), «Переводы» (О.Гуцуляк та ін.), «Филология Плюс» (О.Гуцуляк, В.Єшкілев та ін.) і «Авторская песня» (та ін.).

Тим не менш, всі учасники збірки внесли в культуру прикарпатських аборигенів вищезгадане бажане правди. А вона ж невтішна! Ну хто, окрім І.Клеха й Р.Віктока, представляв цей регіон для імперського центру? А для постімперського? Наприклад, чим був хвалебний «івано-франківський феномен»? «Несколько обитающих здесь и пишущих людей объединились, — роз'яснює ситуацію І.Клех, — начертали на своем знамени слова «Постмодернизм» и «Центральная Европа», построились «свиньей», как тевтоны, и проложили себе в рылом корпусе украинской словесности путь к читающей публике». І весь біном.

Хоч якраз те, що поняття «івано-франківський феномен» не зводиться до певної системи логічних концепцій і приваблює нас, приречених на початку нового тисячоліття діяти й реагувати в жорстко встановлених соціальних та інтелектуальних рамках. У цьому сенсі варто приглянутись до цього явища пильніше, щоби переконатися: за певного моменту в Україні знайшлися люди, які відчули одне й те саме, зумівши висловити це почуття, — коли хочеться розчахнути двері шаманським силам, що ховаються всередині прикарпатського літерата, і сказати щось краще за «бу-ба-бу».

І ось що при цьому дається відчувати. Коли вже маємо таку культурну опозицію, і Наш Станіславів представлений останнім часом самими лише проектами Єшкілева, а колишні самоделкіні Іздрік з Андруховичем представляються «деінде, тільки не тут», то чие ж тоді це благословенне Червоною армією місто? «Тут я живу. Это мой дом. / Мне холодно бывает в нем», — сумує в антології Н.Бабенко. «Ведь я даже не помню, где скважина в дверце заветной», — журиться Н.Асатурян. І жахливу правду повідомляє Я.Коземчук: «Весь станиславский спрут / заперся в космосе одного индивида / в феноменную гладь которого / каждый раз убивается / что-то противное, безобразное, нестабильное». Невже це про Єшкілева?

Ні, справді, коли в центрі загальної уваги знову опиняється Єшкілев, неухильно постає питання: як йому вдалося здійснити таку титанічну справу і досягти чергового успіху? Можна відмахнутися — «геній». Можна — «шарлатан» і «муеал», себто — «Мосад». Словом, «шекелі Єшкілева» і «масонська змова». Адже проблема ідентичності настільки захоплює цього культурника, що майже повністю витісняє з його власних художніх текстів категорії літературного персонажу і сюжету. Звичайно, все це не пояснює феномену. Адже «геній» асоціюється глибоким проникненням у нові й невідомі рівні пізнання, а не з обсягом проробленої роботи. Натомість для стратегії Єшкілева характерна організація праці через повторюваність і безкінечне повертання до циклів його відомчих інтересів, проблем і тем. І тому залишається вищезгаданий муеал.

У найстарішій детективній серії «Черная кошка» (Москва: ЭКСМО) вийшла збірка повістей харків'янина **Володимира ГРИНЬКОВА Государева значка**. А в серії «Детектив 02» (Москва: Центрполиграф) — два романи донеччанина **Віталія ГЛАДКОГО: Ликвидатор** та **Чужая игра**. **Володимир ВАСИЛЬЄВ** із Миколаєва представлений на російському ринку новинкою в серії «Звездный лабиринт: коллекция»: **Ведьмак из Большого Киева**. У серії «Шедевры отечественной фантастики» (Москва: ЭКСМО) вийшов том харків'янина **Андрія ВАЛЕНТИНОВА Орія**. В іншій серії цього ж видавництва — «Триумвират» (започаткована цього року) — публікуються твори виключно трьох українських авторів: пана Валентинова, **Марини й Сергія ДЯЧЕНКІВ** та **Генрі Лайона ОЛДІ**. У Дяченків тут щойно перевидано роман **Казнь**, а Громов із Ладизженським мають том вибраного **Пасынки восьмой заповеди** й три романи: **Герой должен быть один; Мессия очищает диск; Песни Петра Сьядека**. Щодо останнього відомий московський НФ-рецензент Александр Ройфе уїдливо заважив: «Отказать харьковскому дуэту в смелости, граничащей с безрассудством, никак нельзя. Сочинить сиквел гоголевского «Вия» — это, знаете ли, поступок».

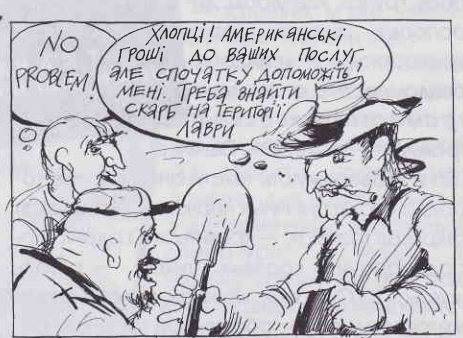
Харківська дослідниця **Ирина ЖЕ-РЕБКИНА** також має власну серію («Феминистическая коллекция») у петербурзькому науковому видавництві «Алетейя». Щойно тут вийшла її книжка **Гендерные 90-е, или Фалоса не существуют** (раніше виходила «Страсть. Женское тело и женская сексуальность в России» та «Женское политическое бессознательное» — дослідження української жіночої культури).

У Москві презентувалася антологія російськомовної літератури Прикарпаття **Ткань и Ландшафт** — новий проект **Володимира ЄШКІЛЕВА**, здійснений за ініціативи Російської громади Івано-Франківська. Московська преса відгукнулася про книжку: «Недвусмысленное свидетельство вырождения русского языка в пределах Западной Украины. Кажется, только у пяти-шести из 69 представленных авторов словарный запас ощутимо выходит за рамки туристического разговорника. Шокирующие на этом фоне выглядят роскошные, тяготеющие к австро-немецкой традиции тексты московского писателя львовского происхождения Игоря Клеха».

Професійний журнал «Книжный бизнес» (Москва) публікує рейтинг видавництв, де чотири позиції (зі 100) посідають українські фірми. На 13-му місці — київська «Софія» (торік — 32-ге місце); 59-те місце — **Видавничий дім «Вільямс»**, куди входить київська «Діалектика» (торік — 27-ме); 69-те місце — донецький **«Сталкер»** (торік — 56-те); 86-те — київський **«ДіаСофт Лтд»** (торік — 68-ме). Харківське **«Фоліо»**, яке рік тому посідало 59-те місце на російському ринку, у нинішньому рейтингу відсутнє.

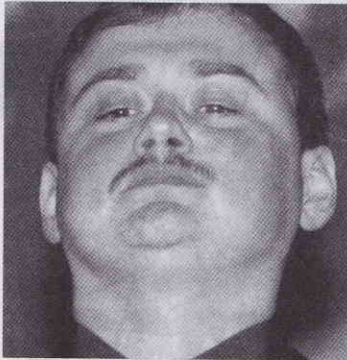
КНИЖКА РОКУ '2004: НОМІНАЦІЯ «КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО»

Кр
Андрій В. ВКУДІН Горсть землі. - Chicago - Київ - Toronto, Видавельський дом компанії «Viptelecom», 271 с. (п)

МАЛЮВАВ ОЛЕКСІЙ КУСТОВСЬКИЙ

ЖМЕНЯ МАКАРОНІВ

Художній текст, як і деякі інші різновиди мистецтва, дуже часто визначають за кулінарними чи гастрономічними ознаками. Є, скажімо, література для цінителів ексклюзивної кухні. Наприклад, японських суші чи екзотичної страви з риби-собаки. Буває текст для звичайних гурманів: вони можуть обійтися без устриць у лимонному соку, але все ж старанно вибирають ресторацію, прискіпливо вивчають меню і обурюються, коли біфштекс посмажили не так, як хочеться. Часто читач вимагає літератури простої й смачної, як добре приготована в домашніх умовах печеня, або взагалі готовий спожити текст, як селянський бутерброд із салом та часничиною.

Андрій КОКОТЮХА

Але є категорія людей, які люблять макарони. Не спагетті, без специфічних соусів чи в якості гарніру до м'яса — звичайнісінькі макаронні вироби. Їх відварюють у каструлі, відкидають на друшляк, перекладають на тарілку лише для того, аби не їсти з друшляка, хоча більшого ці макарони не варті, і затоптують «страву» в шлунок. Говорю тут не про малозабезпечені категорії населення — вони б і раді їсти щось смачніше за макарони, та матеріальний стан не дозволяє. Ідеться про тих, для кого процес насичення полягає у відчутті повного шлунку. Можна загалом довго говорити про здорову чи нездорову їжу, та краще поговоримо про нову книгу **Андрея В.КУДІНА Горсть землі**. Це вона нагадала мені макарони з часів студентського життя.

Хоча пряме порівняння з макаронами не зовсім правильне. Ці вироби з борошна максимально дешеві й доступні кожному. Книга ж Андрея В.Кудіна не просто дорого коштує — вона видана в подарунковому форматі, а це вже до чогось зобов'язує й автора, і видавця, і покупця. Не прості пострадянські макаронні вироби з мішка, які тітка черпає металевим ковшиком і зважає у ваш кульочок. Це — імпортований продукт у яскравій товарній упаковці. Правда, суть страви не міняється. І потім, після спожитої жмені відварених макаронів, лишається важкість у шлунку. Натомість написаний Кудіним текст, п'яни купу сюжетних огріхів, читається надзвичайно легко, хоч і не захоплює. Тут наче ковзаєш по замерзлому схилі: ніби нічого не відбувається, наче некомфортно тобі, а зупинитися не можеш. Після прочитання відчуваєш лише розгубленість і незрозуміння ситуації: невже історія тягне на подарунок?

Легковажний тридцятирічний американець Тоні дізнається про своє ук-

раїнське походження. Дід, якого Тоні зневажав, як і решту своєї родини, залишив йому після смерті майже три мільйони доларів. Отримати їх онук може лише після того, як привезе з історичної Батьківщини жменю землі, яку треба висипати на дідову могилу. Якщо Тоні відмовиться, мільйони відійдуть благодійним фондам. Американець нічого не знає про Україну, окрім того, що талановитий український народ постійно гнобили революціями та голодоморами. І все ж летить до Києва, де стикається з жахливими реаліями пострадянської дійсності. Його всюди мають за лоха. І мало не «розводять» на ці самі мільйони — аби не інтелігентна українка з промовистим іменем Віра, яка не просто перевиховала тридцятирічного циніка з Чикаго (за кілька днів!), але й допомогла розгадати дідову таємницю. Виявляється, головне — аби людина знала своє коріння. Успадкований мільйони перевихований Тоні вкладає в розбудову української держави. А зажерливі напівкримінальні українські бізнесмени покарані — їх убило прокляття могили Святого Антонія Печерського. Історія дуже наївна, та не позбавлена певної привабливості. Гострота сюжету не приваблює Кудіна, філософа за освітою та автора досить суперечливої, але таки потрібної книжки з комерційною назвою «Як вижити у 'в'язниці» і досить ліричним, зовсім без практичних порад змістом.

Якщо роман «Горсть землі» і буде когось справжнім подарунком, так це книжковим рецензентам чи викладачам літератури й стилістики. Пам'ятаєте, як у стрічці «Осінній марафон» перекладач, зіграний Олегом Басілашвілі, шпетив студентів за неоконкретні переклади, наводячи як приклад фразу: «Коза кричала нечеловеческим голосом»? За один такий приклад викладач готовий півзарплати віддати, а

тут — ціла книжка. Подібні речення та абзаци складаються в двісті сімдесят одну сторінку. Справжній гурман отримає естетичну насолоду від пасажів, збережених, як зазначено в книзі, в авторській редакції. За часів, коли журнал «Перець» виходив кількомільйонним накладом, деякі фрагменти могли поповнити рубрику «Страшне перо не в гусака».

«Одеяло заворочалось и нечленораздельно промычало женским голосом... Обнаженная женщина медленно выползла из-под одеяла, словно из кокона, и, спотыкаясь о ковер, направилась в сторону ванной. Тони провел ее многообещающим взглядом...»

«Светка проворно нырнула под журнальный столик, а шатенка с большой грудью издала истошный вопль, в котором смутно угадывалась мысль: «Только не по морде — мне завтра на работу».

«Тони примчался в Киево-Печерскую Лавру, не успев толком-то и одеться. Просто набросил на плечи первую попавшуюся рубашку, даже не посмотрев, выглажена ли она».

«Тело Веры лежало в постели, но сама она пребывала в иных мирах — там, где есть Счастье».

Цитати особливо не вишукувалися, але ж книжка «Горсть землі», як уже зазначалося вище, зовсім не для тих, хто в приготіваній автором-кухарем страві прагне відчути в першу чергу смак. Готовий і запропонований читачеві текст (не сюжет, а саме текст) став очевидним результатом внутрішньої боротьби письменника. Хочеться явити доступне кожному читання — і при цьому продемонструвати щось подібне на мистецтво володіння стилем. І в цьому випадку передбачувані сюжетні ходи і банальність фіналу не можна вважати недоліком роману. Зрештою, прогнозованість належить законам обраного жанру. Але бігати територією Лаври з неспасованою сорочкою на плечах — таки дійсно святотатство. Чорні печерські монахи, що бережуть таємницю поховання Святого Антонія, такого ставлення не пробачать.

Проблема в іншому: таких і саме так написаних книжок мусить бути значно більше за одну. Десяток, два десятки, сотня. Тоді їх просто не будуть особливо помічати і так швидше вирізнятися в цьому жанрі щось справді свіже, неповторне, подарункове і не схоже за смаком на недодарені макарони.

КНИЖКА РОКУ '2004: НОМІНАЦІЯ «ПОЛІТІКНЕП»

КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА: ПОГЛЯД ЕКСПЕРТІВ

От все й скінчилося. Два роки політики України сперечалися, скаржилися, ба, навіть ображали один одного за підходи до конституційної реформи, а в підсумку — великий нуль. У пам'яті спливає невмируще «хотіли — як краще, а вийшло — як завжди». Скільки себе пам'ятаю — у нас щось реформується, а життя навряд чи суттєво покращується. Принаймні обіцянки догнати й перегнати Америку, розв'язати продовольчу проблему, подолати квартирну кризу, провести судову, адміністративну, адміністративно-територіальну, а тепер ще й політико-конституційну реформи залишилися порожнім звуком. А шкода. Якби вдалося, орденосців, а то й Героїв України в нашій державі стало би більше.

«Суспільство, у якому права людини не забезпечені, а принцип поділу влади не утверджений, взагалі не має конституції».
Венеціанська комісія

Костянтин ДИКАНЬ

Ідея конституційної реформи оводіла масами правлячої еліти одразу після того, як коаліція провладних партій провалила пропорційну частину виборів 2002 року. Людям, звиклим колитися з лінією партії, не вперше змінювати погляди на протилежні, особливо не переймаючися тим, як таку еволюцію оцінюють виборці. Адже вони твердо переконані, що виграє не той, за кого голосують, а той, хто «правильно» підраховує голоси. При цьому наша правляча еліта так галасувала, що її почули й ув Європі. А потрібно було би спочатку послухати думку фахівців, викладену, наприклад, в збірнику **Конституційна реформа: експертний аналіз**, підготовленому Харківсь-

кою правозахисною групою.

До збірки увійшли матеріали на всі смаки. Тут тобі й документи Верховної Ради, й системний, функціонально-мотиваційний аналіз різних моделей політичних систем Володимира Золотарьова, висновки Венеціанської комісії, яка схвально оцінила зусилля, спрямовані на укріплення позиції Парламенту щодо Президента, тобто наближення України до європейських стандартів демократії, хоча й відзначила, що «точні рішення, обрані у різних проектах, здається, не досягають тієї цілі і вводять інші зміни до Конституції, які виявляються кроком назад», й матеріали круглого столу «Конституційна реформа та президентські вибори: визначення пріоритетів для України», і навіть

стенограма виступів фокус-гру-

пового дослідження, проведеного в Національному університеті «Кієво-Могилянська академія».

Якби наші лідери мали бажання читати думки фахівців, а ще краще — вміння до них прислухатися, то їх неодмінно зацікавила б думка знаного правознавця, федерального судді США Богдана А. Футея: «Із наближенням закінчення терміну поточної сесії Верховної Ради виникає неминуче відчуття терміновості у діях тих, хто намагається змінити Конституцію, з тим, щоб нові положення набули чинності до наступних президентських виборів, призначених на жовтень 2004 року», бо відкритий лист відомого дисидента й патріота Зиновія Антонока чи

РЕФЛЕКСІЇ

ЛІКНЕП ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕЛІТИ

Розмов про вступ України до світової організації торгівлі (тобто до СОТ) зараз чимало. Побуває думка, що перебувати в цій «вищій економічній лізі» несолодко, але пробиватися туди варто. Практичний посібник «Система світової торгівлі» здавалося б, приречений бути своєрідним «лікнепом» для економічної еліти.

Ігор ПЕТРЕНКО

Книжка має на меті полегшити можливість країн із перехідною економікою (зокрема, й неньці-Україні) отримати максимальні вигоди від міжнародного торговельного співтовариства. Підприємці могли б усвідомити вплив правил СОТ на українську бізнес-практику, зрозуміти «права національних виробників», імпортерів та експортерів, і не спекулювати ними.

Посібник сприятиме ефективнішому застосуванню процедури врегулювання суперечок, без котрих, звичайно ж, торговельні стосунки уявити неможливо, а міжнародні — тим більше. У книжці є цілком конкретні й різноманітні поради бізнесовцям та

економістам-теоретикам, зрозумілі практичні підходи.

Виклад і стиль книжки цілком задовольняють навіть нефахівців, бо розраховані на читача з базовою середньою освітою. Хоча переклад іноземних економічних текстів залишається проблемою, важливість якої ще не усвідомлена належним чином. Перекладацьку роботу, на мій погляд, полегшує виданий нещодавно завдяки зусиллям Леся Герасимчука «Новий практичний економічний словник». Але питання якості й доречності

перекладів економічних текстів виникають на кожному кроці. І посібник «Система світової торгівлі» — тому підтвердження.

Ну, наприклад, чому основну аббревіатуру WTO (World Trade Organization або ж Всесвітня торговельна організація) перекладачі уперто воліють трансліювати як СОТ. Адже в інших випадках вони дитинно наслідують загальнопоширені англійські скорочення. Пишуть українською GATS (General Agreement on Trade in Services — Генеральна угода про торгівлю послугами), нічого не придумуючи «по-наському». Чи навіть вживають термін НАФТА (North American Trade Agreement — Північноамериканська угода про вільну торгівлю), не бентежачись тим, що при цьому виникають певні асоціації з енергоносієм.

оцінка конституційної реформи — «вона є непослідовною за своїми принципами, нещирою за морально-політичним змістом та непередбачуваною за потенційними громадсько-політичними наслідками» — правника-правозахисника Всеволода Речицького навряд здатна діяти серцець і розуму можновладців.

Правовий аналіз процесуально-процедурних аспектів проведення конституційної реформи, здійснений Віктором Колісником, дозволив йому зробити невтішний висновок: «Попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України відбулося в українському парламенті з порушенням правових норм (передусім процесуально-процедурних), що визначають порядок внесення таких змін». Взагалі-то, щоб зробити такий висновок, не треба бути фахівцем у галузі права, достатньо лише побути на балконі Верховної Ради й послухати рев мегафонів і дудок та побачити фантасмагорію підняття рук, але юрист на те й правник, щоб розкласти очевидне на полиці різних статей і норм.

Оригінальною є думка В.Золотарьова про те, що відірваність влади в Україні від суспільства найбільше шкодить багатим верствам населення, оскільки вони не мають можливості довгострокового планування, а використовують тактику «швидких грошей».

Цікаво, що фахівці надзвичайно скептично оцінили не лише наміри влади відреформувати Конституцію України та постійну зміну думок щодо напрямку цих новацій, але й безпосередньо зміст усіх пропонованих законопроектів, який повністю чи частково не відповідав декларованим намірам.

Можна приєднатися до думки В.Речицького: «Реформа є чистим витвором політичної уяви й жодним чином не впливає з українських стратегічних інтересів... все це свідчить про очевидну безвідповідальність, бездумність та легковажність задуманого... реформа демонструє симптом страху лідерів авторитарного зразку перед непередбачуваністю демократії» — або вважати це упередженням правозахисника. Проте ясно, що негідтримка 8 квітня відповідного законопроекту є публічною оцінкою підсумків десятирічної діяльності Леоніда Кучми на посаді Президента України й перетворення В.Ющенка на опозиціонера. Буде ж у майбутньому в Україні парламентська система правління чи залишиться існуюча — залежатиме від третього президента. **Кр**

Конституційна реформа: експертний аналіз. — Х.: Фолюс, 176 с. (0)

Сьогодні неможливо ефективно діяти в системі міжнародного економічного обміну, якщо ти не член СОТ. Хто не хоче до світової торговельної ліги — тому рюкзак шлях хіба на хутір ловити метеликів. Це шляхетно, але не модерно.

Автор цих рядків якимось був присутнім у Національному інституті стратегічних досліджень на обговоренні механізмів і соціально-економічних наслідків вступу України у світову організацію торгівлі. Виявилося, що далеко не кожний провідний економіст країни чітко уявляє, яким робом рухатися до СОТ. І чи воно взагалі нам конче необхідно.

Звучали побоювання стосовно «інтервенції сильних економік» на кволий український ринок після нашого вступу до СОТ. Недоліки «поміркованим» ввижаються в тім, що до нас прискочать агресивні іноземні корпорації. Заздалегідь почувають себе упослідженими не тільки ті, хто вже полюбив протекціонізм і «захист інтересів національного виробника», але й представники трудящих — профспілки комуністичного гатунку.

Для прогресивних економістів очікувати, поки наша економіка набереться сил, — марна утопія. Неможливо стати конкурентноздатним, діючи в оранжерейних умовах. Посібник «Система світової торгівлі» допоміг би це зрозуміти багатьом.

Хоча дискусій про вступ у світове економічне співтовариство не бракує, але конкретно підрахувати, продемонструвати суспільству переваги та недоліки цього кроку наші економісти, на жаль, доки не зуміли. Адже досі такі посібники, як «Система світової торгівлі», були просто недоступні. **Кр**

Система світової торгівлі: Практичний посібник / Пер. з англ. — К.: К.І.С., 348 с. (п)

ПРО «ЇХНІХ» І «НАШИХ», АБО ЗНОВУ ІСТОРІЯ...

Від часу, коли Гегель поселив людину в історії, вона не дає нам спокою. Постійно прагнеться обжити свій будинок, чекаючи на гостей, але щоразу гостями історії стаємо ми самі. Що таке історія? Яке місце там посідає людина, окрім нескінченних спроб віднайти сенс?

Олексій СІНЧЕНКО

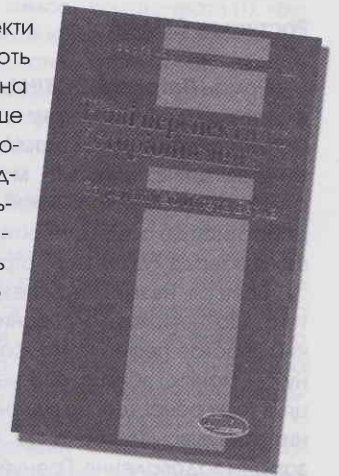
Книга американських істориків за редакцією **Пітера БЕРКА** — одна з численних спроб подолати методологічне обмеження нарративу традиційної історії. Полемічний характер студій, уміння гостро поставити проблему, прагнення віднайти нові підходи до вивчення історії вказують на розкутість західних істориків, чому можна лише позаздрити, оглядаючи численні вітчизняні праці. Це не випадково, бо в умовах демократичного розвитку єдиним критерієм життєвості напрямку дослідження, на думку Джоана В. Скотта, є його відкритість до критичного мислення й здатність толерувати дискусії й конфлікти, що сприятимуть обмінні критичними поглядами.

У книзі досліджуються різні аспекти людської діяльності, що охоплюють сфери, до яких традиційна історіографія зверталася лише побіжно, не вважаючи їх чимось вагомим для історичної науки. Зосередження погляду дослідника на локальних явищах, визнання рівності периферії щодо центру дала можливість зробити об'єктом вивчення ті речі, що не бралися до уваги, й визначити їхню вартість для людської самоідентифікації.

Що може бути фактом історії? Чи то історія довкілля, чи історія жінки, чи історія тіла? Різновекторність підходів дає можливість відшукати нові сенси, розкрити нові виміри самої природи людини. Чи відбувається включення подібних історій у парадигму ідентифікації загальної історії або яке місце в ній займає історія африканського континенту, а можливо, й історія України? Ці питання неможливо вивчити без належної методологічної бази й визнання діалогічності дослідницьких установок.

Можна із впевненістю сказати, що методологічний плюралізм є ознакою внутрішньої свободи дослідження. Досвід авторів книги дає можливість розкутіше подивитися на українську історію, зробити спробу вивільнитися від численних стереотипів як імперського, так і національного гатунків. Важко визначити міру ідео-творчого струменя в історичному дослідженні, особливо в ситуації недооформленості постколоніального суспільства, але народження вільної думки, сміливість постановки проблем породжує й прагнення жити у вільному суспільстві. **Кр**

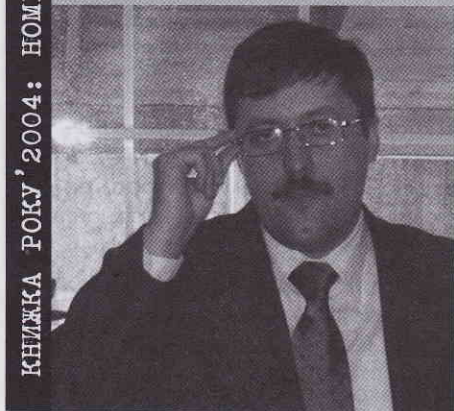
Нові перспективи історіописання / За ред. П. Берка; Пер. з англ. — К.: Ніва-Центр, 392 с. (п)

КНИЖКА РОКУ 2004: НОМІНАЦІЯ «КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО»

ЗАПАШНИЙ ТРИЛЕР

Що не кажіть, але всі книжки поділяються на банальні й небанальні. Банальність роману чи повісті починається там, де ми починаємо відчувати передбачуваність сюжету або виявляємо нежиттєподібність персонажів. Тоді, немов подихом вітру, здуває з нас враження утаємниченості, ми втрачаємо переконаність у правдивості такої історії чи хоча б у вірогідності того, що вона могла би бути правдивою. А чого вартує, скажімо, детектив чи трилер, якщо ми переконаємося в його вигаданості? Отже, описані в ньому небезпечні маніяки, злочинці, убивці не існують насправді? Не можуть з'явитися з-поза рогу? Не дихають нам у спину у вузьких і темних нічних провулках? Але ж разом із цими страхами вивітряється з нас і те адреналінове відчуття, добряче наполохати себе, перш ніж дозволимо бравому копу чи блискучому детективу вистежити й покарати страхітливих негідників. Не буде цієї колізії — і книжку можна одразу ж відправляти на макулатуру.

Ростислав СЕМКІВ

Роман **Патріка ЗЮСКІНДА Парфуми** є, фактично, ідеальним трилером; я ще не бачив жодної людини, котрій би не сподобалася ця історія про маніяка з XVIII сторіччя. Можливо, Зюскінду вдалося добратися до самої сутності, до найглибшого осердя художнього страху?

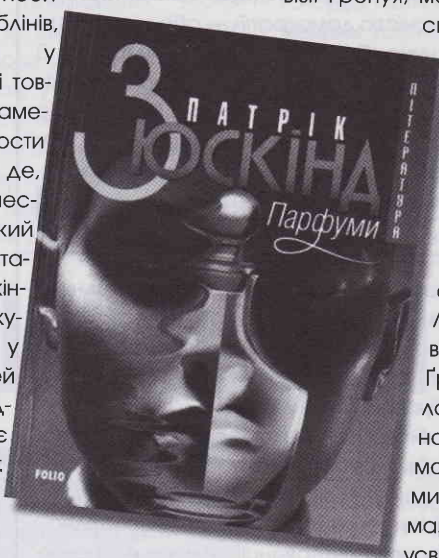
Бояться незвичного, незрозумілого й того, що неможливо пояснити. Саме таким і постає перед нами Жан-Батист Гренуй — маніяк і вбивця, але не маніяк-убивця, в тому сенсі, що, на відміну від клішованих голівудівських збоченців, убиває він не заради задоволення. Гренуй — незвичний злочинець; він, найперше, відторгнутий людьми маргінал, вигнанець з «гуманного» світу. Убивство для нього — це головним чином засіб повернення, спосіб долання своєї найприкрішої таємниці: Гренуй не має запаху, однак має ілюзію, що його мистецтво — парфумерія — зможе повернути йому цю одну із найістотніших людських рис. Криміналіст-психолог розглядав би скоєні ним убивства як вияв крайнього розпачу, однак для самого Жана-Батиста вони лише продовження пошуку краси — він навіть не розуміє ненормальності таких «шукань».

Тобто, весь роман, від самого початку, сприймається в такій *подвійній перспективі*. З одного боку, бачимо поступове

визрівання Гренуєвого збочення: він починає з «убивства» квітів, необхідних йому для виготовлення нових запахів. Згодом ми розуміємо, що перед нами де-факто «роман кар'єри» — талановитий і обдарований прагне «самореалізації». Автор постійно провокує нас думкою про винятковий геній персонажа, чия історія він переповідає: якщо Гренуй рухається до абсолютної краси, то чи має він право...? Ні, ми спокійно ставимося до тисяч сюжетів, у яких ельфи побивають полчища гоблінів, «хороші хлопці» у відповідній уніформі товчуть поганих латиноамериканської зовнішності продавців кокаїну, де, врешті, добрий бізнесмен-початківець, який потім обов'язково стане меценатом, покінчує з нахабним конкурентом. Однак тут, у випадку Гренуя, цей малий монстр відверто переступає наш больовий поріг. Ми лякаємося його дій і самих себе — бо продовжуємо читати, все глибше заглядаючи в моторошну таємницю.

Втім, полишаючи *есенцію* сюжету, котра все одно продовжуватиме нас переслідувати холодом і беззвучністю темних кутків нашого підсвідомого, можемо бачити, як паралельно з трилером автор намагається роздумувати ще й про багато інших важливих речей — сенс загальнолюдської історії, покликання, свободи... врешті, щастя. На сім довгих років, котрі минають у романі за яких сім сторінок, Гренуй поселяється в закинутій штольні, загубленій далеко в горах. Його більше не хвилює Париж із можливостями нових мистецьких витворів, не переймає

війна, котра час від часу спалахує у Європі, його не тривожить навіть необхідність здобувати собі прожиток. На своєму вбогому кам'яному ложі він залишається самим тільки тілом, органи якого більше не діють назовні — вони звернуті всередину, де у своїй уяві скоцюрблений відлюдько переживає (перенюхає) все, що зумів пізнати до того часу. Цей «внутрішній театр» є запорукою Гренуєвого щастя: він сягає самодостатності й, здається, більш нікуди не піде з цих сторінок. Роберт із «Острова наперекор» Умберто Еко намагався уявити себе каменем, однак персонаж Зюскінда не намагається відвчитися думати — навпаки, так інтенсивно, як на цих сторінках, Гренуй не думає більш ніде. Однак, Слотердаjk каже правильно: хто хоче позбутися свободи, той набуває собі амбіцію. Парфумер-Гренуй одного дня згадує про власну заповітну мрію: створити запах собі самому, стати видимим для людей довкола й, нарешті, скорити їх, опанувати їх красою свого запаху. Тому його епопея починається знову. Здається, що він осягає мету свого життя й починає вперто рухатися до її здійснення. Створення абсолютного запаху — нова утопія, котра, у візії Гренуя, могла би перетворити цілий світ. І як кожна утопія, у фіналі

вона набуває законірного префікса *анти-*. Апофеоз «западного» карлика, як і триумф його брата, гофманівського Цахеса, закінчується усвідомленням абсурдності будь-якої спроби *абсолютизації* цього світу. Люди, котрі тратьють здоровий глузд від захоплення Гренуєм, насправді поклоняються його запаху, однак і далі не бачать його самого. Геніальний злочинець миттєво усвідомлює всю марноту своєї спроби й таке усвідомлення вбиває його ще до того, як він гине від рук законних у його запахну аду «фанів».

«Парфумер» — це книжка, яка чи не найважливіше ілюструє можливість написання тексту з подвійним (потрійним... etc.) дном. Її з цікавістю прочитають всі, адже заглядати разом із автором у запаморочливу безодню людської природи так небезпечно й захоплююче. З іншого боку, текст Зюскінда є вигідною територією для складної культурологічної гри, перехрестям сюжетів і кодів, опинившись серед яких, справді розумієш, яким безмежним є шлях інтерпретації.

Кі

Патрік ЗЮСКІНД. Парфуми. Сер. «Література» — X.: Фоліо. 287 с. (0)

АБИ НЕ ЩЕЗНУТИ

Десять років тому в мене з'явилось перекладне видання першого роману *Кен Кізі*, написаного за півтора десятка років до мого народження. Нині щось мене постійно стримує, коли пишу про російськомовне видання збірки його оповідань та есеїв «Демон Максвелла». Стимує. Бо писати «про щось» — це дещо не те, що потрібно. Особливо писати про Кізі, який іронічно переступає через себе самого, через мрію та можливість єдності, через усю цю психоделію, котру не перейти вброд. І він це, мабуть, розумів.

На Заході свобода, ідея свободи померла найсправнішою смертю.
Ж. Бодрійар

Юлія ЄМЕЦЬ-ДОБРОНОСОВА

Формально книга видається збіркою коротких текстів, але насправді є цілісним текстом. Навіть — зі збереженням спільної ліричної персони Дебори Девліна. Персона, котра зберігає цілісність. Попри все.

Марно класифікувати історії Кізі у форматі новел та есеїв. Спільність їх — у невникному мандрівництві. Більшість оповідань зберігають цей дивний, позбавлений філософічного патосу та пози, внутрішній стан по-дорожності. Але одне — коли йдеться про переміщення до Китаю, Диснейленду, Єгипту чи Мексики. Інше — про переживання мандрівництва на території маленької ферми, спостереження за її мешканцями-тваринами. Або — доріжка від доктора Вуфнера через голівудські хаші до майже сліпої дівчини із прикольними вихлясами психіки. У цих текстах немає тяжких розмірковувань «про вічне». Найкраще — історії можна читати в будь-якому порядку й все-одно сюжет буде захоплюючим.

Спокуса нанизувати мрії — необорна. І несуттєво, які нанизувати — глобальні, локальні, територіально закріплені, ліричні, світоглядні, гепі енді для всіх, обраних, двох чи трьох, тих, хто щось зрозумів або нічого розуміти не бажає. Однак — лише часом — несуттєво які. Тільки часом. Існують мрії, котрі переростають ув ілюзії, стають символами. А сфера символічного функціонує на основі моделі метонімії. Нагадує повітряні кульки. І яка кому різниця — це американська мрія чи яка інша фігня.

Кізі не виступає патетично проти мрій взагалі. Його не задовольняють ілюзії «американської мрії». Але він прекрасно

розуміє небезпеку розчарувань та відчаю. «Розумієш, тобі потрібно змінити свою свідомість. За логікою твоїх думок завтра буде гірше, ніж вчора, новий тиждень гірше, ніж попередній, а наступне життя — якщо ти, звісно, у нього віриш, гірше за нинішнє. Чим це може скінчитися? Тим, що ти просто щезнеш».

Колись довелося читати «солідну наукову працю», присвячену творчості Кізі. Дійшла місця, де з точки зору «засадничих принципів демократії» розмірковувалося про критику письменником тоталітаризму, і так захотілося витягти жуйку з рота та й склеїти ту «наукову критику». Та матеріальної жуйки на той момент не було. А символічну — спробуй витягти. Кізі надто яскраво бачить весь халепний сенс свободи в демократії споживацтва.

Іронія спрямована не на декларацію виродження бунтівницького руху, а на її центрові ідеї, у яких і закладено потенціал саморуйнації. Тому вона обертається справдешньою самоіронією. Вона поціляє у зміни, що відбулися із колишніми товаришами, у тих, хто паразитує, вдаючись до панібратства, та поділяє людей на «культових і звичайних».

Тобі може зарадити лише відхід од того всього в прості стосунки із тим, хто не відвантажує на тебе власні розмисли й не потребує підтвердження ідей справами. Найліпше — відмова від позиції «перед натовпом» і разом із тим — передбачення того, що наближається легіон «небезпечно розчарованого покоління». Хтозна, може, воно вже давно тут. І залишається згадувати про часи, коли був живим Леннон, і йти на пошуки маловідомого китайського філософа. Шукати демона у власній голові. І спробувати бути вільними від ідеї свободи.

«Я вважаю, що зі мною все добре. Просто поки що я не знаю, куди йти далі», — написав Кен Кізі в одному романі минулого століття.

РЕФЛЕКСІЇ

... Французький журнал «Lire» спробував дати відповідь на запитання **що робити, коли «школярі, особливо хлопці, читати не хочуть, і їх можна змусити лише з негативним ефектом?»**. Ось запропонована модель-хартія: «За кожним школярем безумовно зберігається: 1) право взагалі не читати; 2) право читати, стрибаючи зі сторінки на сторінку; 3) право відкласти недочитану книжку; 4) право дочитати потім те, що не хотілося раніше; 5) право читати все без будь-яких обмежень; 6) право читати де завгодно; 7) право читати крадькома; 8) право читати вголос; 9) право закрити нам рота з усіма нашими повчаннями».

... Інший паризький тижневик «Le Point» з'ясував **ціннісні орієнтири сучасної дитини**. Серед хлопців 5—7 років найпалкіше бажання — мати якомога більше електронних ігор (18%). Далі — стати багатим (17%) та мати гарну машину, мотоцикла, скутера (17%). Серед хлопців 8—10 років стати багатим мріють уже 35%, а 14% навіть прагнуть мати владу (!). Ще 12% мріють познайомитися зі знаменитістю зі світу спорту, кіно чи політики й послугоуватися її патронатом. Серед молодших дівчаток (5—7 років) про такі зв'язки мріють 9%, а серед старших (8—10 років) — 22%. Ще 11% дівчат у віці Герміони Грейнджер уже прагнуть кимось командувати (!). «Бути багатим, мати корисні зв'язки. Задоволення цих бажань автоматично тягне й можливість користуватися усією рештою», — так формулюють соціологи життєве кредо маленьких французів.

... Щойно відомий **австрійський письменник Томас БРЕЗІНА** презентував свою 400-ту книжку. Твори 41-річного літерата перекладені 32 мовами й їхній загальний наклад сягнув 24 мільйонів примірників. Торік у Китаї, наприклад, його творів купили більше, ніж романів про Гаррі Поттера. Окрім іншого, пан Брезіна веде на австрійському телебаченні вельми популярну детективну програму.

... За даними московської книготорівлі дві книжки київського видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» **Казки Туманного Альбіону** та **Снігова королева** (видані поросійському спільно з петербургським видавництвом «Азбука») посідають у рейтингу продажів 10-те та 11-те місця.

... **Міжнародну Золоту медаль Андерсена** називають дитячою Нобелівською премією. Цього року нею нагороджено ірландського письменника **Мартіна ВОДЕЛА**, досі не перекладеного російською мовою (не кажучи вже про українську). З цього приводу російські експерти висловлюють занепокоєння з приводу непоінформованості співвітчизників у світовій дитячій літературі: з 26-ти письменників, що нагороджувалися медаллю Андерсена з 1956 року, у російському перекладі виходили книжки лише семи лавреатів.

ХРОНІКА СВІТУ

РЕФЛЕКЦІЇ **УСЕ З ВИНЯТКАМИ**

Трищина між українською прозою й виданням української прози давно розрослася до стадії провалля, і поодинокі спроби перекинути між його берегами хай навіть не місток, а тоненьку кладочку, досі так і залишаються не більше, ніж поодинокими спробами.

Іван АНДРУСЯК

Власне кажучи, й спроб цих останнім часом було небагато — варто згадати хіба окремі видання «Лілеї-НВ» (насамперед «НепрОстих» Т.Прохаська), «Піраміди» («Інфекцію» С.Процюка, «Солодку Дарусю» М.Матіос), «Критики» (попри всю специфічність її проєктів) і «Кальварії» (твори В.Шевчука, В.Медведя та ін.). Одначе, як показує практика ринку, успішнішими в наших умовах є видання не одиничні, а серійні, і саме таким чином переорієнтовується останнім часом робота спеціалізованих видавництв.

Чи не першим у цьому напрямку почало діяти дислоковане в Харкові російське (мені наразі ніхто не зміг довести, що це не так) видавництво «Фоліо», котре пішло шляхом найменшого опору — перевиданням відомих давніших текстів із частковим вкрапленням текстів нових. Така орієнтація має й суттєву хибу — нові тексти, за винятком класика Павла Загребельного, наразі відверто «губляться». У серію «Критичні тексти» оформляє свої нові видання «Критика», одначе «перемішує» прозу з поезією, і поезія тут поки що на порядок потужніша. На минулому Форумі видавців одразу дві прозові серії «засвітили» львівська «Піраміда» — «Fest прозу» й «Приватну колекцію». Ці проєкти виглядають напрочуд цікавими, однак поки теж містять чимало перевидань.

У результаті, принципово вирізняється в цьому контексті лише серія «Excerptis excipiens» від київського «Факту» — орієнтацією винятково на новинки й винятково на прозу, а також регулярним, навіть за «азаровськими» мірками, поповненням.

Одначе проблеми з «Експертісом» усе таки є, і то серйозні, коли мова заходить не про ринкову, а про власне літературну специфіку представлених текстів. І чи не найперше впадає в око ключова проблема серії — добір текстів. Здається, задавши собі наприпочатку «планку» дуже високо, «Факт» виявився не готовим її на такому рівні втримати, а відтак добряче «засмикав» цю бідолашну «планку»: то глибоко й несамовито опускав її в безпросвітне провалля попси, то знову надсадно силкувався підняти, але втримував недовго...

Першим, як відомо, з'явився роман **Анатолія ДНІСТРОВИГО Місто уповільненої дії** — твір, що досі зібрав у серії чи не

найбільшу пресу, причому не лише «позитивну», а й дискусійну, що значно краще. Цьому сприяв досі майже не оприявнюваний ув українському письменстві матеріал — «фізіологія» й «метафізика» підліткової злочинності, — але не лише це: роман включав елементи мовного експериментування, орієнтувався на резонансну суспільну проблематику, порушував важливі для художнього тексту морально-етичні аспекти й, зрештою, виявився розумно, доступно й талановито написаним.

А далі «планка застрибала».

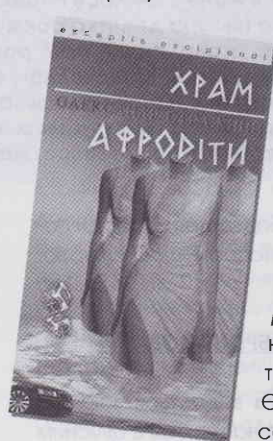
Підозрюю, що, якби автором детективу **Культурний шар** був не популярний телеведучий **Юрій МАКАРОВ**, твір привернув би значно меншу увагу. Ні, Макаров зробив усе, що міг — максимально «наповнив» текст чаром власної напрочуд талановитої й інтелегентної особистості. Цього виявилось

достатньо для легкого, красивого, напруженого, ба, навіть ефектного читання (тим паче, що переклад був справді добрим), але цього виявилось недостатньо для... літератури. Такі книжки читаються, повторюся, дуже приємно, але не менш приємно, причому одразу, забуваються — втім, як і кожна, хай навіть найталановитіша, попса. Це книжка для ринку, а не книжка, котра залишається, і вже в цьому її комерційний плюс, але літературний мінус.

Очамимрія дедалі попсовішого бубабіста **Олександра**

ІРВАНЦЯ — збірник, де найцікавішим є оповідання «Львівська брама»: текст із елементами фентезі й ефектною спробою постмодерного осмислення концепту «національна ідея». Куди зрушила цього разу «планка», сказати тяжко, але

підозрюю, що всеж на кілька міліметрів угору.

А далі — провалля — чи не найслабший, найпопсовіший, найнецікавіший текст — **Храм Афродіти Олександра СТРАЖНОГО**. Знудний, «бородатий», із «душком»... Єдиний наразі в серії текст, котрий я, скільки не силкував-

ся, до кінця дочитати не міг.

Звісно, після такого провалу «планку» слід підняти різко й терміново. І до цього якнайкраще при-

дався дебютний роман поета **Василя СЛАПЧУКА**

Сліпий дощ. Знову «метафізика», знову фентезі — зате як соковито він пише, як туго переплітає «семантику долі», як хвацько використовує народну мітологію, як затято «вгризається» в психіку своїх персонажів... Це література!

Далі — черговий стрибок униз — **Гра у безкінечність** львівського журналіста **Юрія ВОВКА**.

Очевидний дисбаланс глобальності художнього завдання й безпорадності його втілення. Автор «замахнувся», не більше й не менше, на алегоричне відтворення динаміки часу, але спіткнувся на першому ж кроці — динаміці власного письма. Не кажучи вже про те, що спроба мітологізації й без того вже розперемітологізованих історичних персонажів у Вовка виглядає не трагічною (як задумувалося), не іронічно-постмодерною (як писалося), а просто банально смішною. У результаті — сумно...

результаті — сумно... (Закінчення на с.18.)

ДІТИ ІНДИГО

або КОЛАПС ЗЕМНОЇ ЦІВІЛІЗАЦІЇ

Діти постіндустріальної доби, доби інформаційних технологій, дивують і лякають батьків та педагогів усього світу своїми винятковими здібностями. Їх називають «дітьми Індиго» й визначають як посланців Всесвіту, як пророків світлого майбутнього, як шанс людства вийти на рівень високого суспільства, керованого Любов'ю й Розумом.

Галина РОДИНА

У перекладі на російську в Україні видано дві книжки американських дослідників сучасних проблем виховання **Лі КЕРРОЛ** та **Джен ТОВБЕР** **Дети Индиго** та **Дети Индиго-2**. Кілька років тому вони стали світовими бестселерами. Власне, тема досліджень актуальна для будь-якої країни, суспільства, навіть доби. Бо в книгах ідеться про дітей, що випереджають час, не підкоряються існуючим морально-етичним нормам, не погоджуються з насильством консервативної освіти, не сприймають фальшу, святенництва, лицемірства, підступності. І, врешті, такі діти стають «ізгоями» в дитячому садочку, у школі, отримують діагнози в психіатрів, живуть під дією антидепресантів і транквілізаторів або деградують, загнавши в підсвідомість свій душевний біль.

Проблеми навчання й виховання дітей та підлітків стають дедалі гострішими в усьому світі. Адже породжені вони глобальною диспропорцією між надшвидким розвитком високих технологій і катастрофічним відставанням загальнолюдської культури, яка впродовж останніх трьох-чотирьох десятиліть зійшла на продукування маскульту, сфокусованого на найпримітивніші інстинкти. Водночас освіта й система виховання лишилися в кращому разі на рівні 80-х минулого століття.

У наш час — здавалося б, толерантний до «інакших», лояльний до проявів особистості, задекларовано демократичний, — проблеми виховання стають чимдалі гострішими, навіть трагічнішими. І саме це оприявлено авторами книжок про дітей Індиго.

Підставою аналізу явища, що розглядається авторами, стали здебільшого факти з життя пересічних громадян США, країни, де нині сконцентровано світовий капітал і водночас знаходиться епіцентр світових проблем. Саме там людина є очевидним гвинтком у гігантському механізмі СИСТЕМИ, яка,

з одного боку, забезпечує своїх громадян усіма соціальними благами. Але з іншого — забирає в них головне, дане від Бога право й обов'язок — бути ТВОРЦЕМ.

Несамовита гонитва за комфортом перекроїла суспільну мораль, спричинила переоцінку цінностей. Сучасний герой — це людина, яка вміє гарно робити якусь одну справу (тобто — професіонал), багато працює, отримує високу зарплатню, робить кар'єру, має респектабельний відпочинок і дороги, але примітивні, розваги. Він не переймається розвитком власної душі, інтелекту, хоч, може, і відвідує церкву. Таким його малює сучасний кінематограф, і не лише американський. А поруч із цим героєм — діти, які прийшли у світ, де батьки замість власної ніжності, тепла, розуміння дарують найрізноманітніші технічні новинки. Замість спілкування й уваги — комп'ютер і хатній кінотеатр. І виростають діти нездатними на адекватну самооцінку, на шану внеску всіх попередніх поколінь, що створили теперішній добробут. Вони лише споживають, бажають визнання, не вкладаючи ані децими за дядя забезпечення своїх потреб. Вони чесно вважають батьків відповідальними за свій фізичний і душевний комфорт і безапеляційно заявляють: «Ти мене народив. Я тебе не просив про це. От і забезпечуй!» Автори пропонують нам погодитися із цим.

З іншого боку, нинішні діти набагато краще сприймають усі здобутки інформаційних технологій. Вони на «ти»

з комп'ютером, Інтернетом, вони миттєво засвоюють усі ноу-хау, які не здатні опанувати їхні батьки, зосереджені на гонитві за примарним успіхом. Діти підліткового віку вже живуть у власному світі, переважно — віртуальному. Відтак у реалі, у живих людських стосунках немовлятами є й батьки, що лишилися поза часом, і діти, не навчені дослухатися до дихання світу.

Автори книжок «Дети Индиго» та «Дети Индиго-2» стали на коліна й моляться «новим» дітям, як місяцям майбутнього, а разом із тим закликають до цього й читачів. Проте приклади, на які спираються Лі та Джен, підкреслюють не лише проблеми сучасної освіти, а ще й виказують сектантську закодованість усілякими релігійними забобонами більшості американців, дисгармонію в сім'ях, де кожний зосереджений на власному еґо. А найяскравіше для мене прозвучала пропозиція вважати неординарних дітей кінця ХХ — початку ХХІ ст. ледь не святими провидцями, посланими нам із небес. Це дуже по-американськи: вирішення всіх проблем скласти на Бога, а самим лише молитися йому. Перехід до нової цивілізації відбувається вже зараз. І якою вона буде, залежить від дорослих навіть більше, ніж від «нових» дітей.

Вони — такий самий дарунок від Бога, як і діти попередніх тисячоліть! «Устами младенца...» сформульовано задовго до нас, теперішніх. А проблема батьків і дітей — із розряду вічних. Недаремно ж сказано: «Шануй матір і батька своїх». Сьогодні між цими двома тезами — різкий дисбаланс. Людська психіка не встигає відреагувати на швидкі зміни в доколишньому світі. А зруйнована культура не дає механізму відновлення. От і маємо «проблему дітей Індиго».

РЕФЛЕКСІЇ

Лі КЕРРОЛ, Джен ТОВБЕР. Дети Индиго-2. Праздник цвета Индиго. — К.-М.: София, 240 с. (п);
Лі КЕРРОЛ, Джен ТОВБЕР. Дети Индиго. Новые дети пришли. — К.-М.: София, 288 с. (п)

Гарри Кемельман. «В Понедельник Рабби сбежал» В-во Оптима, 2004 р.

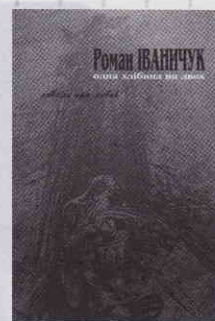
После шести лет непрерывного труда в своей конгрегации рабби Смол... сбежал в Израиль. Никто не знает, когда он вернется, и вернется ли вообще, даже он сам. Едва успев приехать, он тут же попадает в поле зрения полиции, а через некоторое время — на допрос к «инспектору в кипе». Так уж устроен «самый неортодоксальный детектив», что инспектор сразу начинает подозревать его в... неверии в Бога. Оставив инспектора в замешательстве, рабби как всегда блестяще распутывает преступление, помогая своим друзьям избежать беды.

Київ, В-во «Оптiма» т.216-49-31

Роман Іваничук.

Одна хлібина на двох: Новели про любов. — Львів: Срібне слово, 2004. — 160 с.
ISBN 966-8399-00-5

Читач знає Романа Іваничука — видатного майстра історичного роману. Та цього разу письменник нагадує про іншу свою літературну іпостась — майстра «малої» прози. До книги «Одна хлібина на двох» увійшли новели 1956-2000 років.

Їх об'єднує тема любові — любові в найрізноманітніших її проявах: щасливої й нещасливої, відкинutoї й прийнятої. Любові до жінки, до дитини, до життя, до слова...

Любов — почуття, яке хвилює, мабуть, усіх. Тому кожен читач, від наймолодшого й до найстаршого, напевно знайде в цій книжці щось для себе.

ПП «ІПП», видавництво «Срібне слово»
адреса: вул. Юрія Дрогобича, 4/2, м. Львів, 79000
тел./факс (+38 0322) 74-03-81, 72-96-29
ел. пошта: ipp@polynet.lviv.ua

М.Капустянський. «Похід українських армій на Київ-Одесу в 1919 році». Є.Маланюк. «Уривки зі спогадів».

Книга знайомить читача з маловідомими матеріалами з української військової історії 1917-1921 рр. Зокрема, вперше в Україні публікується воєнно-історичний огляд М.Капустянського «Похід українських армій на Київ-Одесу в 1919 р.» Документальний додаток містить архівні матеріали, карти й таблиці про перебіг воєнних дій у 1919 р.

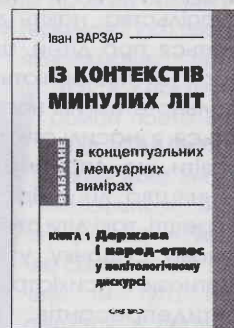

В.Сідак, Т.Осташко, Т.Вронська. «Полковник Петро Болбочан: трагедія українського державника».

Книга розповідає про життя і діяльність визначного українського воєначальника, полковника армії УНР Петра Болбочана. Наведені в ній документальні матеріали, у тому числі й слідчої справи П. Болбочана, його листи, спогади сучасників розкривають драматичну долю однієї з найяскравіших постатей національно-визвольних змагань в Україні початку ХХ ст.

Іван Варзар. Із контекстів минулих літ: Вибране із концептуальних і мемуарних вимірах. — К.: ФАДА, ЛТД, 2003. — Кн. 1 : Держава і народ-етнос у політологічному дискурсі. — 592 с.: іл., портр. — Укр., рос. — Бібліогр.: 520-547. (Тв обкладинка — мат. припрес, м'яка обкладинка — «Льон», УФ-лак; Ціна — 40 грн.)

Книга містить різносенсові праці, концептуально просякнуті ідеями трьох досить нових наук — етнології, політології та етнології. Синтезує державознавчі розвідки та державотворчі конструкції, а також авторські акцентуації практичної державної політики поточного в Україні суверенізаційного часу. Для науковців-супільнознавців, теоретично мислячих політиків та наукової молоді.

Євген Чикаленко. «Щоденник. Том I».

Перший том щоденника Євгена Чикаленка (1861-1929) знайомить читача з одним із найцікавіших періодів української історії ХХ ст. Діяльність газети «Рада», розвиток громадських і політичних подій в Україні напередодні та під час Першої світової війни, стан справ ув українському визвольному та культурницькому русі — все це знайшло відображення в нотатках Є. Чикаленка того часу.

М.Київ, вул. Б.Хмельницького, 32, оф. 4, В-во «Темпора» т. 234-46-40

Сергій Бедусенко. Сьомий Вимір: Графіка. — К.: ФАДА, ЛТД, 2003. — 80 с.: ил., портр. — Укр., англ. (Тв. обкладинка, повноколір., мат. припрес., блок — папір крейд, формат — 60x84/8. Ціна — 40 грн.)

Книга графічних робіт Сергія Бедусенка, автора віршів і музики до першої української рок-опери «Енеїда». Кольорова й однотонна графіка, коментар мистецтвознавців, слово автора.

Презентація в Інституті екологієни та токсикології ім. А.І. Медведя.

«В кращих роботах його (С. Б.) лінія то ювелірно докладна, то живописно пластична, вона здатна витримувати шалену напругу й майже розчинюватись у просторі» (Сергій Папета, мистецтвознавець)

Ігор Кочевих. Не катуй прохолодою: Пісні на вірші Сергія Єсеніна: Пер. з рос. — К.: ФАДА, ЛТД, 2004. — Кн. 2. — 16 с.: іл., нот., портр.- Укр., рос. (оправа — дизайнерський картон, шовкотрафарет, УФ-лак, нанесений пензлем. Ціна — 10 грн.)

Це друга (з п'яти) книжка з новими піснями на вірші Сергія Олександровича Єсеніна (1895-1925), серія яких готується видавництвом до 110-річчя з дня народження Поета.

У пісенних перекладах увага акцентується на ритмічності, мелодійності й коректності слів та словосполучень, їх узгодженні з нотами. Вірші російською додаються — «Нивы сжаты», «Я по первому снегу бреду», «Пускай ты выпита», «Ты прохладой меня не мучай», «Снова выпылы годы из мрака».

Сподіваємось, що твори знайдуть шанувальників і сприятимуть популяризації спадщини великого російського пііта.

Адреса видавництва
ТОВ «ФАДА, ЛТД»: 01010, Київ,
а/с 74; E-mail: fada@gala.net

НОВА ПРОПИСКА «КРИМСЬКОЇ ВЕСНИ»

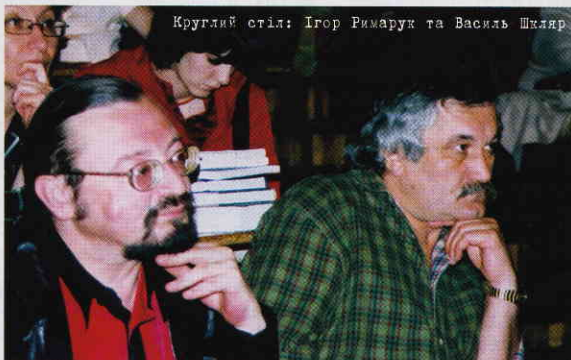
САМ НА САМ ІЗ ОРГАНІЗАТОРОМ

Жанна Щурова

З 1995-го року підприємство очолює **Жанна Іванівна ЩУРОВА**, яка, поза своєю головною посадою, була й організатором, ідеологом та двигуном кримського книжкового ярмарку. Нині він проходив у п'яте і, либонь, через те був помічений Президентом України: звання «Заслужений працівник культури» присвоєно Генеральному директору АТ «Кримкнига» Ж.І.Щуровій, яка сьогодні на шпальтах **Kr** розмірковує про книжкові справи в Україні й Криму.

Ж.Щ.: — Я прийшла в «Кримкнигу» за нелегких часів: не вистачало асортименту, урвалися зв'язки з іншими регіонами, книготоргівля на півострові відбивалася від регулярних «наїздів» зусебіч. Натоді не було об'єднуючої ідеї, котра б пов'язала разом письменників, видавців, поширювачів, реалізаторів. А усі ж розуміли, що мусимо об'єднатися, бо коли ні — нішу займуть інші країни. І не обов'язково це буде Росія. Сюди прийдуть і Америка, й Європа. Вони перекладатимуть власних літератів, привезуть свою поліграфію. У Києві шокроку можна спостерігати, як потужні іноземні фірми викидають вітчизняного виробника з власного ринку. Вони настільки багаті, що можуть собі дозволити навіть рік працювати збитково, аби тільки знищити наше виробництво й нашу торгівлю. Те саме може статися й у книжковій галузі. Отож ми й організували «Кримську весну», щоб бодай якось протидіяти експансії іноземної книжкової індустрії на свій ринок. До того ж Крим — благодатний край для таких зустрічей і, можливо, «Кримська весна» надалі вже не буде називатися лише ярмарком. Вже цього року ми розширили програму: окрім торгівлі організували зустрічі з письменниками, круглі столи, семінари, дискусії. Надалі плануємо ще більше насичувати програму — напри-

Круглий стіл: Ігор Римарук та Василь Шкляр

Керчі, зустрілися з продавцями міста, довідалися б від них, що цікавить

Ялту вважають культурною столицею Криму. Тут оселилися фестивалі, наукові форуми, мистецькі конкурси, вернісажі, маркетингові семінари тощо. А цього року сюди із Сімферополя переїхав і традиційний травневий книжковий ярмарок «Кримська весна» (організатор — АТ «Кримкнига»). Більшість регіональних осередків «Укркниги» розвалилися ще в добу перебудови й глобальної комерціалізації держструктур і досі не відродилися ані в державних, ані в приватних формах. «Кримкнига» реорганізувалася в акціонерне товариство й майже не втратила торгові приміщення, кваліфікований персонал і головне — покупців. Тепер це 19 великих магазинів, 50 павільйонів та яток у містах півострова.

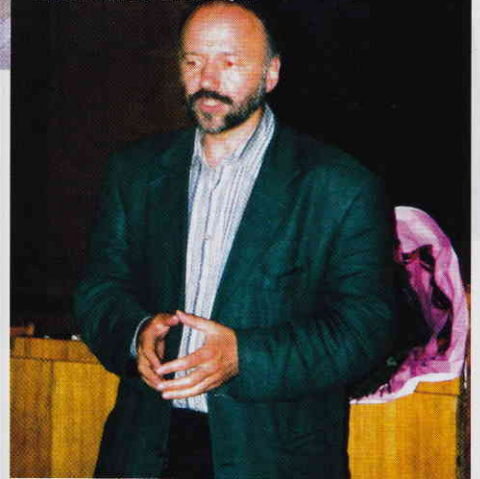

місцевого читача-покупця. Бо ж відомо, що в Керчі, чи там у Феодосії, цікавляться зовсім іншими книжками, ніж у тій самій Ялті.

Кт: — Чи помітила Велика Ялта з'яву в її культурному просторі книжкового ярмарку?

Ж.Щ.: — За місяць і напередодні ми провели дві успішні прес-конференції — відкриття ярмарку активно висвітлювали

Андрій Курков презентує..

лад, провести форум захисту читання.

Кт: — І яким Ви його бачите?

Ж.Щ.: — Гадаю, треба збирати інтелектуальну еліту, особистостей, які б продукували розуміння того, що таке читання й що таке література для нашої культури. Якщо цього не робити, ми втрачимо все: власну свідомість, самоідентифікацію, відчуття себе як нації, як держави.

Кт: — Як Ви зберете публіку, як залучите молодь, котра зараз цікавиться здебільшого Інтернетом, а не книжкою?

Ж.Щ.: — Сюди треба залучити насамперед студентів, яких у Криму дуже багато, й не лише в Сімферополі. Маю таку ідею: проводити ярмарки по всіх містах Криму по черзі: Феодосія, Евпаторія, Керч... Попри культурно-інтелектуальне значення, це ще й комерційний зиск для кожного регіону. Важливо, аби видавці, що прийдуть, скажімо, до

електронні й друковані ЗМІ. Окрім державного радіомовлення, ми задіяли радіоточки на всіх ринках, де протягом тижня, до і під час ярмарку, цілими днями повідомлялося, що відбувається у культурному центрі. Містом розклеїли афіші. Повісили два бонуси в найлюдніших місцях. Словом, на рекламу ми витратили чимало коштів і люди помітили ярмарок.

Інтерв'ю взяла Галина РОДІНА

Майстер-клас Євгена Білуосова

(Початок на с.14.)

Відтак «планка» знову закономірно мусила стрибнути трошки вище — до «постфеміністики» **Марини СОКОЛЯН**... Це, звичайно, значно краще за Світлану Пиркало, ба, навіть краще за Євгенію Кононенко (в іпостасі романістки, а не новелістки, звісно). Це дуже світла й тендітна проза, хоча, як на мене, ще не зовсім «вистояна». У тексті Марини Соколян поки що більше потенційних можливостей, аніж самого тексту. З неї незабаром може постати серйозний прозаїк — якщо, звичайно, вона більше уваги приділятиме «психології» сюжету, а не лише його колізійності, і не розгубить стиль.

Нарешті — це один перекладний проект — оповідання австрійського письменника **Манфреда ХОБОТА**. Здебільшого, про «тяжку жіночу долю». Такі собі «дрібносюжетні» шкіци для жіночих журналів (у передмові чесно визнано, що саме для них вони й писалися), ніж власне ху-

дожня література. Одним словом, те, що називається «колонками» — жанр у журналістиці «необов'язковий», але «модний». Я від цієї книжки не в захопленні, але вона принаймні ліпше від Стражного з Вовком, разом узятих, і це вже добре.

Що у висліді? Спробу «Факту» зорієнтувати серію «Excerptis excipiens» на «середній» текст — без надміру інтелектуалістики й без поголовної безпросвітності попси. Але якщо чіткі правила, чим «середній» текст відрізняється від тексту інтелектуалістичного чи експериментального, тут виробили, то різницю між ним і попсою ще вловлюють навпамацки. А відтак, серія «сіріє», її «наповнення» плавно починає превалювати над її ж знахідками, «затушовувати» їх, і це вже небезпечно, причому в комерційному сенсі теж. Я не думаю, що «Фактові» варто аж так наполегливо уникати текстів «сміливіших», так само, як не думаю, що «сміливіших» немає в редакційному портфелі видавництва.

Одним словом, «серединну» нішу «Факт» за собою наразі «застовпив», але тепер мусить її належно наповнити. Інакше буде «excipiens», а цього якраз дуже б не хотілося. У нашому книговиданні й так останнім часом забагато «excipiensів».

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ДИТЯЧЕ СВЯТО»

ЯКОЇ НАЦІОНАЛЬНОСТІ

Колись мій тато, гостюючи у Львові, став свідком вельми знакової події. Маленька донечка його друга підійшла до тата після перегляду мультиків по телевізору й наївно запитала, чому всі казкові звірята — росіяни?

Настя БОГУСЛАВСЬКА

Іміджмейкери радянської спільноти знали, що робили. І фраза-штамп «діти — наше майбутнє» все ж таки мала глибший за історичність зміст. Русифікацію «просували» продумано — батоном і пряником, десь замовчуючи щось національно вартісне, десь — висміюючи. Очевидно, окремо було продумано, як впливати на дітей, щоб формувати з них майбутніх представників радянської маси. А маса не думає, не протестує, не ставить несподіваних питань. Вона споживає телесміття (мильні опери, серіали про «добрих бандитів», шоу, на яких детально обговорюють хто, де, з ким і за яких обставин...), а інтерес представника маси практично не виходить за рамці основних інстинктів, якими є самозбереження та розмноження.

13 років формальної незалежності мало що змінили. Нормальної української мультиплікації немає й досі. Десь загалух проект мультиплікаційного фільму про козаків, презентація якого була, дай Бог пам'яті, у тоді ще існуючій кав'ярні «Остання

дітей у патріотичному дусі, наголошуючи на великій і славі історії Русі-правовірної, тобто, перепрошую, православної, покликаної зберегти духовність усього світу. Принаймні таке відчуття ця дитяча продукція породила в мене, морально неготовою до пропаганди.

І ось нарешті почали з'являтися українське авдіо для дітей. Київське видавництво Вадима Карпенка розпочало чудовий за задумом проект — у серії «Дитяча шухлядка» випустило вже більше десяти тоненьких книжечок українських казок разом із касетами, де озвучено їх тексти.

Спочатку трохи про зміст. Діти із задоволенням слухали, читали самі й вимагали почитати на ніч казки **Івана ПОЛАГУТИ** (Казки про сіре мишенятко та рудого хом'ячка) та **Валерія КАСТРЮЧИНА** (Казки лісової галявини). На відміну від казок **Івана ФРАНКА** (Королик і ведмідь, Ворони і сови та Як звірі правувалися з людьми, представленими в цій же серії, попередніх авторів вигідно вирізняє проста й сучасна мова, гумор у ставленні до своїх персонажів — милих, маленьких, закло-

барикада». Злободенний, але цілком нейтральний (тобто без перекосів у бік тої чи іншої політичної сили) проект Шендеровича «Сім'я Грищенків» досі «тулиться» в Інтернеті, хоча етер йому обіцяли ще минулого літа.

Не краще було донедавна й з українською авдіопродукцією. Діти мали у вільному доступі пісні з відомих мультиків («Чунґа-чанґа», «Галубой вагон»), могли користуватися російською продукцією серії «релігійне виховання», в яку входили адаптовані оповідання про святих, легенди про Христа та Богородицю й навіть корисні для підростаючого покоління казки з виховним змістом («Піноккіо», «Гідке каченя» тощо). І це було б радше й приємно, якби касети з казками не аж так надто були проросійськи налаштовані. Зрештою, це право росіян — виховувати

потаних своїми звірячими справами. Таких звіряток починаєш любити, навіть якщо це мишка, проти якої в реальному житті ти воюєш, доводячи своє право називатися господарем свого дому, клуні, дачі. Добре й те, що сюжети казок побудовано на реальному, нефантастичному матеріалі. Навіть дорослі можуть дізнатися децицію нового про лісове життя з казок **Кастрючина**. Натомість «Казки про сіре мишенятко та рудого хом'ячка» — це прекрасний приклад дитячої психології. Мишенятко та Хом'ячок товаришують і конкурують між собою, відкривають величезний навколишній світ, потрапляють у пригоди, допомагають одне одному й іншим, меншим звіряткам.

Казки Франка озвучувати тяжко, але надзвичайно корисно для дикції. Читаючи їх, можна прилучитися до багатой лексики

КАЗКОВІ ЗВІРЯТА?

відомого українського письменника, поета й діяча XIX ст. Проблематика казок Франка лежить найчастіше в моральній площині. Особливо це стосується казки «Як звірі правувалися з людьми», в якій мудрий цар Соломон має визначити, чи справедливо люди експлуатують тварин — полюють на них заради м'яса, шкіри й хутра; використовують для тяжких польових робіт. Людина вразлива, прочитавши скарги тварин, може навіть з жалю перейнятися ідеєю вегетаріанства.

Дуже цікаві й романтично-красиві казки **Лесі УКРАЇНКИ Роберт Брюс, король шотландський та Василя ДОВЖИКА Кам'яна дуга над безоднею.** В обох розповідається про любов до

рідного краю та свого народу, про нерівну боротьбу із завойовниками, в якій перемагає мужність, наполегливість, розум та відвага чесних воїнів. Дітям необхідна героїня, справді, не можуть же вони виховуватися з думкою, що єдине, заради чого вони прийшли в цей світ, це погуляти, вчасно призвести на світ нащадків (хоча теж, навіщо?) і вгноїти тоненький верхній шар земної кулі. Наївне дитяче бажання зробити щасливим усе людство зберігається й у дорослих: у винахідників та мандрівників, філософів та письменників, успішних спортсменів і навіть у тих бізнесменів, які намагаються не вкрасити чи «прокрутити» «анал» чи «безнал», а дійсно чесно заробляти гроші, пропонуючи необхідні людям товари чи послуги.

А ось поема **Тараса ШЕВЧЕНКА Сотник** видається, м'яко кажучи, зовсім не дитячою. Принаймні мої діти щиро не зрозуміли, що хотів вже немолодий сотник від своєї прийомної дочки, чому був проти шлюбу Настуні зі своїм сином і чому діти покинули старого доживати, чи то пак, помирати, самого.

Відверто випадає із загального ряду книга віршів **Володимира САМІЙЛЕНКА На печі.** Суцільна демагогія у стилі пізнього «Перцю». Гострота віршів сумнівна, а художньої цінності, як на мене, практично ніякої. Схоже на «погане» українське самоїдство, яке на початку Перебудови називали самокритичністю й без якої висту-

пи голів сільрад вважалися неповними.

Оформлення та поліграфія цих книжок дуже й дуже відстає не тільки від вишуканих «галамагівських», а й від поліграфічних норм узагалі, хоча приємно, що видавці не піддалися загальній моді розмалювати поганеньку графіку «ядучими» яскраво зелено-рожево-фіалковими фарбами. Зрештою, якість запису касет теж не надто високого рівня. Очевидно, це пов'язано з фінансовими проблемами проекту. Утім, тим більше приємним є те, що свою роботу професійно виконали артисти Людмила Дементьева та Володимир Нечипоренко. Жодного «сюсюкання», неприродних інтонацій, жодної «голівудщини» в озвученні, білочки не співають рейв, немає характерних «дитячих» попискувань. Це не може не радувати.

Конкуренція в цій царині фактично відсутня. Для найменших також з'явилася серія казок на компакт-дисках **Українські казки.** Серед аудіо вигідно вирізняються «оцифровані» **Казки лірника Сашка** з підзаголовком «Для дітей і дорослих». Високий рівень запису, прекрасні старовинні українські пісні, гумор, цікаві сюжети казок та безумовний талант оповідача й автора — лірника **Олександра ВЛАСЮКА** — оцінили й діти, й батьки. Тепер ми з нетерпінням чекаємо на наступний компакт. За словами Лірника Сашка, матеріал на нього вже зібрано, тепер залишилося знайти кошти на запис та друк.

Втім, мало знати про те, що продукт пропонується. Треба ще знати, де і як можна його придбати. А з цим в нашій країні проблеми, і то — неабиякі. Традиційно ті, хто має можливість приїздити до Києва, купують українське аудіо й українську символіку на Майдані Незалежності, біля Поштамту (ой, як муляє владцям те рибне місце!). Та чи це рятує становище?

Kr

ОД: Казки лірника Сашка
Василь ДОВЖИК. Кам'яна дуга над безоднею;
Іван ФРАНКО. Королік і ведмідь;
Іван ФРАНКО. Як звірі правувалися з людьми;
Лесья УКРАЇНКА. Роберт Брюс, король шотландський;
Іван ПОЛАГУТА. Казки про сіре мишенятко та рудого хом'ячка;
Володимир САМІЙЛЕНКО. На печі;
Тарас ШЕВЧЕНКО. Сотник.
Сер. «Дитяча пухлякка». —
К.: Видавець Вадим Карпенко,
I6+I6+32+32+56+36+20 с. (о)+аудіокасети
(Рецензії див. також: Kr ч. I '04)

БАЛТІЙСЬКИЙ ОБРАЗ
УКРАЇНИ

ВІЗИТІВКА

Активних мандрівників жоден фотоальбом із назвою на зразок «Наймальовничіші куточки такого-то регіону» не задовольнить. Завжди здаватиметься, що знаєш ще купу чарівних куточків, які просто мусили б увійти до видання з аж такою претензійною назвою. Проте є, повірте, альбоми світлин, від яких подібні міркування не народжуються.

Максиміліан
СИНОПЛІ

Таку Україну, якою вона постає з альбому **The most picturesque places of Ukraine** **Сергія ТАРАСОВА**, ми

не знаємо. Ми про неї можемо лише мріяти. Ця Україна складена з імпресіоністичних краєвидів, барокових і класицистичних храмів та романтичних руїн замків. І в ній немає ані сліду XX сторіччя.

Цей альбом швидко не проглянеш; він має елегантну тягучість; світлина композиційно й колористично складні, незвичні. Відчутна в кожному знімкові фотоконцепція є «прохолодною» — дуже неспівденною й досить неслов'янською. Переважає мінорність, тяжіння до стриманої меланхолії, відчувається індивідуалізм аж до усамітненості. Здається, до відбору світлин доклали руку видавці — пан Стреля й пані Малікенайте. Принаймні ця книжка виправдовує назву їхнього видавництва «Балтія Друк» — Україна тут постає цілком прибалтійською.

Тут немає жодного «стандартного» краєвиду, експонованого «у чоло» — для всіх об'єктів знайдено свій контекст, концептуальне місце зйомки. Наприклад, церкву у Великих Сорочинцях фотографують із чийогось городу з грядками на першому плані — і розумієш, що це тамтешній суперзнак: горішню половину світлина складає храм, у долішній — домінують гарбузи! А Підгірці з фірою на тлі величнього костюлу! А Харків, який тут раптом перетворився на місто храмів! А тополиний «літній сніг» ув Одесі, а «місячний пейзаж» над Коктебелем, а монастир у Лубнах, що виростає з трави! А які тут Бучач і Бережани, Кам'яні Могили й Асканія-Нова, Південний Буг і Сіверський Донець!..

Ви ще не бачили цей балтійський образ України? Дивіться мерщій, розширюйте уявлення про себе!

Kr

Сергій ТАРАСОВ. The most picturesque places of Ukraine (Наймальовничі куточки України). — К.: Балтія Друк, I04 с. (с)

РЕФЛЕКСІЇ

НОВИЙ ПІДРУЧНИК З ДРАКОНОЗНАВСТВА

Шановна редакціє! На прохання наукової громадськості надсилаємо офіційний відгук Українського науково-дослідного інституту Чародійства та Чаклунства на резонансну монографію відомого вченого-драконолога Гаррі Поттера «Драконологія».

Грунтовна праця Гаррі Поттера «Драконологія» є, безперечно, подією вітчизняного драконознавства. Адже ця наука має давні традиції на теренах України-Руси. Згадаймо хоча б унікальні дослідження давньокиївського драконолога-практика Кирила Кожум'яки. Та занепад науки й освіти за царату позначився й на драконознавстві. За часів совецького тоталітаризму дракони хоча й вивчалися, але переважно з військовою метою, експерименти провадилися таємно, під наглядом НКВС-КДБ, їх результати не були доступні широкому науковому загалу. Лише з появою незалежної України почало відроджуватися й драконознавство.

Тож фундаментальна розвідка молодого вченого з Магічного Лондона буде корисною учням і вчителям магічних шкіл, студентам факультетів чародійства та чаклунства, усім, хто цікавиться цією актуальною галуззю магічних знань.

У вступній частині книги автор детально зупиняється на походженні та класифікації дра-

конів. Основна частина посібника — «Драконарій» — присвячена опису драконів понад п'ятдесяті чарівних королівств. Численні додатки містять корисний довідковий ма-

теріал: Драконятник (Хто є хто у Світі драконів), Драконячий лексикон, Стандарти драконячих порід, витяги з драконячого законодавства тощо. На особливу повагу заслуговує значний обсяг цитованої автором літератури. Водночас викликає подив відсутність серед використаних джерел деяких важливих праць, зокрема робіт видатного сучасного драконолога Енн Макефрі про драконів Перна.

Деякі висновки містера Поттера, насамперед щодо класифікації драконів, суперечать положенням класичної «Книги драконів» (The Book of The Dragon), виданої 1993 року в реальній Британії. Такі розбіжності свідчать про те, що це питання вивчене недостатньо й вимагає подальших досліджень.

Крім того, в око впадає певна геополітична обмеженість видання. Щоправда, видавці

«Драконології» зазначають, що відомості про рідкоземельних драконів, серед яких і українські, вилучено з міркувань безпеки за рішенням Зоряної Палати Магічного Лондона. Навряд чи такі заходи є виправданими, принаймні щодо драконів українських. Адже наше суспільство прагне більшої відкритості, розсекречуються архіви спецслужб, відбувається демократизація всіх сфер життя. І наукові дослідження в царині чародійства, чаклунства й драконології не повинні бути винятком. На жаль, шановний містер Поттер, очевидно, не знайомий із працями провідного українського драконознавця пана Юрія Винничука, а також зі сенсаційною розвідкою молодого перспективного вченого Олександра Ірванця про викопних давньоукраїнських драконів, що вносять важливий внесок у світове драконознавство.

Однак, вказані недоліки не применшують значення праці Гаррі Поттера. Тому «Драконологія» може бути рекомендована в якості підручника для державних та приватних навчальних закладах Магічної України.

За дорученням Вченої Ради УНДІ Чача
Марічка НАБОКА

Магічний Київ **Кр**

Гаррі ПОТТЕР. Драконологія. — Х.: Фоліо, 334 с. (о)

НЕ ВСЕ ТЕ РОК, ЩО НИМ ЗВЕТЬСЯ

Задекларована на обкладинці назва «Рок-н-рол» разом із посвятою «вініловому диску» викликала бажання прихопити книжечку із собою, аби наодинці поринути в чийсь ностальгічний спогадки про не такі вже далекі крейзові 60—70-ті й більше дізнатися про людей того часу. Та, не маючи звички читати анонси або ж передмови, не уникнути певного здивування-розчарування, бо насправді книга ні про рок-музикантів, ані бодай про напрям як такий. Натомість це — історії про звичайних людей, які назбирав автор, мандруючи життям.

Вікторія КАЛЕНЮК

СТИЛО, так зветься автор цієї книги — невизначеного віку та письменницького стажу (в анотації він згадується як молодий автор, а в передмові відзначається, що пише 20 років), називає збірку цих оповідок альбомом. Окрім епіграфів до кожної історії з текстів пісень Френка Сінатри, Джима Морісона, Роллінг' Стівнз etc (при цьому авторський переклад цитат з англійської не завжди адекватний) та ще йменування частин книги «хард-», «арт-роком» тощо, нічого, щоб дало б підстави називати книгу «Рок-н-рол» немає (пояснення автора з цього приводу не розвивають мряки).

Наскрізні теми оповідань — буденне життя провінційної молоді, реалії радянського суспільства, спроби втечі автсайдерів від

набридлої дійсності. У кількох оповіданнях герої дублюються — це учасники місцевої рок-групи «Біле число». І хоча життя розкидало їх світом, долі хлопців перетинаються в часопросторі. Так уже сталося, що відцентровий рух приводив героїв переважно до двох омріяних міст світу: Парижа та Праги. Неважко передбачити, що захоплення всім західним (музикою, одягом та й способом життя) сформувало в тоді ще молодих головах ідеалістичне уявлення про той бік «iron curtain». Розчарування, як і слід було чекати, не забарилось, і героїв потягло назад, до першоджерел.

Проте кілька історій не вкладаються ув окреслену вище схему. Наприклад,

оповідання «Восходитель (История мужика)», яке дійсно спонукає до роздумів над долею Людини під тиском обставин у буденному животінні. Химерним та непередбачуваним є наше буття, ніхто не в змозі прорахувати наступний хід на великій шахівниці долі. Замислитися над цим ніколи не є зайвим, але деколи буває запізно.

Кілька слів щодо видання: воно зроблене в підкреслено недбалому стилі: сірватий газетний папір, повно друкарських «очепятко», починаючи вже з анотації, м'яка обкладинка.

Та оскільки сам автор нічим особливо не переймається, то й нам не варто. «*Что может быть абсурднее бессмысленного в своей основе, своего рода умопомешательства? Пытаться с помощью начертания на бумаге неких значков и их сочетаний выудить из черных, полных нечистот каналов человеческой души нечто светлое, осязаемое и дающее надежду — это ли не идиотизм и не признак явного безумия!*» Залишається загадкою, як із таким задалегідь програшним ставленням до людей та справи можна створити щось дійсно вартісне?

СТИЛО. Просто рок-н-рол. — Черкаси: Схлянка часу, 304 с. (о)

**ФІЛОСОФСЬКІ
НАУКИ.
СОЦІОЛОГІЯ.
ПСИХОЛОГІЯ**
БАЛЕЙ Петро

Обезвласнене суспільство. Марксизм: утопія в теорії і терор у практиці / 2-ге вид. — К.: Смолоскип, 2003, 728 с., 1000 пр.(п)

**БОГИНЯ Д.П.,
СЕМИКІНА М.В.**

Ментальний чинник у сфері праці: проблеми теорії та практики / Ін-т економіки НАНУ. — К.: Штурм, 2003, 381 с., 500 пр.(о)

ГАВРИЛОВ Николай

Феномен государственной власти народа. — Севастополь: Вебер; Донецк, 2003, 299 с., 500 экз.(п)

ГОЛОВАТИЙ М.Ф.

Соціологія політики: Навч. посіб. / Міжрегіон. Акад. упр. персоналом. — К.: МАУП, 2003, 503 с., 3000 пр.(п)

ГУМЕНЮК Оксана

Психологія впливу. — Тернопіль: Екон. думка, 2003, 304 с.(о)

Державна доповідь про становище дітей в Україні: За підсумками 2002 року / Держ. Ін-т пробл. сім'ї та молоді. — К., 2003, 231 с., 5000 пр.(о)

Допомога жінкам, які потерпіли від торгівлі людьми: Інформ.-практ. посіб. / Авт. тексту Р.Безпальча. — К.: Winrock international, 2003, 114 с.(о)

За грань розуміння. Богословы и философы о Холокосте / Под ред. Дж.К. Рота и М.Беренбаума. — К.: Дух і Літера, 2003, 518 с.(о)

Зайнятість молоді з функціональними обмеженнями / О.О.Яременко, К.П.Бондаріук, Н.М.Комарова та ін.; Держ. ін-т пробл. сім'ї та молоді. — К., 2003, 139 с., 1000 пр.(о)

Інформація управління соціальними системами: Організ.-правові питання теорії і практики: Навч. посіб. / Міжрегіон. Акад. упр. персоналом. — К.: МАУП, 2003, 331 с., 5000 пр.(о)

КОЛУБАЙ Станислав

Ответственность и Закон Кармы: (Лекции и философские

этюды) / 3-е изд., испр. и доп. — Х.: Рерихов. филос. о-во им. Г.С.Сковороды, 2003, 126 с., 1000 экз.(п)

КОЛЯДА Михайло

Пряма розмова про секс: 1000 корисних порад. — Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2004, 351 с., 15000 пр.(п)

ЛУСТЕНКО Андрій

Хронотип Київської Русі як соціокультурний феномен / Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля. — Луганськ, 2003, 110 с., 300 пр.(о)

ЛЫСЕНКО Ольга

Время перемен, или путешествие продолжается. — Х.: Клуб «Гармония», 2003, 172 с., 3000 экз.(о)

Людство на межі тисячоліть: діалог цивілізацій: Матеріали наук.-практ. конф., 23 трав. 2003 р. / Нац. акад. упр. — К., 2003, 328 с., 300 пр.(о)

МАКСИМЧУК Н.

Психологія дитячої обдарованості: Навч. посіб. / Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. — Кам'янець-Подільський: Медобори (ПП Мошак М.І.), 2003, 124 с., 300 пр.(о)

МАТВІЄНКО Фросина

Російська філософська думка кінця XIX — початку XX ст. / Уман. держ. пед. ун-т ім. П.Тичини. — К.: Наук. світ, 2003, 59 с., 500 пр.(о)

Матеріали Міжнародних конференцій студентів-філософів IV та V наукових читань пам'яті Георгія Флоровського. — Оdesa: ТОВ «Студія «Негоціант», 2003, 128 с.(о)

МАЩЕНКО Станіслав

Українські мислителі XVII — XVIII століть на Чернігово-Сіверщині: Наук.-попул. нарис. — Чернігів: Чернігів. обереги, 2003, 155 с., 250 пр.(о)

Молода сім'я в Україні: проблеми становища та розвитку: Темат. держ. доп. про становище сімей в Україні: За підсумками 2002 року / Т.Ф.Алексеенко, О.М.Балакірева, Н.Г.Гойда та ін.; Держ. ком. України у справах сім'ї та молоді, Держ. Ін-т пробл. сім'ї та молоді. — К., 2003, 137 с., 3000 пр.(о)

ОСБОРН Артур

Махарши Рамана и путь самопознания. Сер. «Вся жизнь есть йога». — К.: Ника-Центр, 2004, 176 с.(о)

**ПАЛЕХА Ю.І.,
ГЕРАСИМЧУК В.І.,
ШИЯН О.М.**

Основи психології та педагогіки: Навч.-метод. посіб. / Європ. ун-т. 2-ге вид., доповн. — К., 2003, 164 с., 1000 пр.(о)

**ПИРОЖКОВ Сергей,
МАЛИНОВСКАЯ Елена,
ХОМРА Александр**

Внешние трудовые миграции в Украине: социально-экономический аспект / Нац. ин-т пробл. междунар. безопасности. — К.: Випол, 2003, 132 с., 500 экз.(о)

ПИТЕРС Джон Дарем

Слова на вітрі: історія ідеї комунікації / Пер. з англ. А.Щенка. — К.: ВД «КМ Академія», 2004, 302 с.(о)

За сприяння МФ «Відродження».

Психологія: Підручник / Ю.Л.Трофімов (відп. ред.), М.І.Алексеева, П.А.Гоніарук та ін. 4-те вид., стер. — К.: Либідь, 2003, 558 с.(п)

Психолого-педагогічна реабілітація дітей, вилучених із праці на вулиці / Укр. НМЦ практи. психології і соц. роботи, Міжнар. прогр. з викоренення найгірших форм дитячої праці в Україні; Авт. кол. за ред. О.П.Петрашук та І.І.Цушка. — К.: Ника-Центр, 2003, 230 с., 800 пр.(о)

Психолого-педагогічна реабілітація дітей, вилучених із сібськогосподарської праці / Укр. НМЦ практи. психології і соц. роботи; Авт. кол. за ред. О.П.Петрашук та І.І.Цушка. — К.: Ника-Центр, 2003, 227 с., 800 пр.(о)

РУБАН Юрий

Научная методология В.И.Вернадского и животноводство. — К.: Аграр. наука, 2003, 358 с., 300 экз.(п)

СКАЛЬСЬКА Д.М.

Естетичні виміри філософсько-

антропологічних вчень XX ст. / Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. — Івано-Франківськ: Факел, 2003, 231 с., 350 пр.(о)

**СКРИПЧЕНКО О.В.,
ПАДАЛКА О.С.,
СКРИПЧЕНКО Л.О.**

Психолого-педагогічні основи навчання: Навч. посіб. / Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К.: Укр. Центр духов. культури, 2003, 328 с., 200 пр.(о)

СМОРЖ Л.О.

Філософія: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2004, 414 с., 1000 пр.(п)

СМУЛЬСОН Марина

Психологія розвитку інтелекту / Ін-т психології ім. Г.С.Костюка АПН України. 2-ге вид., випр. і доповн. — К.: Нора-друк, 2003, 297 с., 300 пр.(о)

Соціальний аналіз основних чинників торгівлі людьми: реальна ситуація та шляхи запобігання / А.В.Алексеева, Ю.М.Галустян, К.Б.Левченко та ін.; Держ. ком. України у справах сім'ї та молоді, Держ. Ін-т соц. дослідж. — К., 2003, 91 с., 1000 пр.(о)

Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посіб. / В.Є.Пилипенко, О.І.Вишняк, О.Д.Куценко та ін.; За ред. В.Є.Пилипенка. Сер. «Вища освіта в Україні». — К.: Каравела, 2003, 299 с., 10000 пр.(п)

Тантра: Традиционная символика; Путь неотантрической йоги; Пер. с англ. — К.: Ника-Центр, 2003, 199 с., 1000 экз.(о)

Українське суспільство — 2003. Соціологічний моніторинг / Ін-т соціології НАНУ; За ред. В.Ворони, М.Шульги. — К 2003, 682 с., 300 пр.(о)

УСТИНОВИЧ Елена

Связи с общественностью в государственном управлении Германии. — К.: ДП «Друк. Держ. упр. Справами», 2003, 110 с., 500 пр.(о)

ФРЕЙРЕ Пауло

Формування критичної свідомості / 3 англ. пер. О.Дем'яніук. — К.: Юніверс, 2003, 170 с., 2000 пр.(о)

ЦІЖ Богдан

Психологія інженерної діяльності: Навч.-метод. посіб. — Л.: Ліга-Прес, 2003, 129 с., 400 пр.(о)

**РЕЛІГІЯ.
ТЕОЛОГІЯ.
АТЕІЗМ**

БОЕЧКО Василь
Храм Духа Святого. — Л.: Укр. Християн. Святого. — Л.: Укр. Християн. мисия возрождения и милосердия «Добрий самарянин», 2003, 447 с., 2500 экз.(п)

ВЕРНИГОРА Наталья
О православии и искусстве Древней Руси. — Х.: Оригинал, 2003, 208 с., 200 экз.(о)

ГАРТФЕЛЬД Герман
Церковь, пасторы и стукачи / Пер. с нем. А.Льхолой. 2-е изд. испр. — Черкассы: Смирна, 2003, 178 с., 5000 экз.(о)

ЖИЛЮК Сергій
Червоний терор проти духовенства і віруючих на Східній Волині (Житомирщина) у 20-30-х роках ХХ ст. — Рівне: Волин. обереги, 2003, 151 с., 1000 пр.(о)

ІСАТ Юлія
Домашня астрологія: захоплюючий путівник по вашим зіркам. — Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2004, 331 с., 15000 пр.(п)

КАЛЛИСТ (УЗР), єпископ Диоклийський
Внутреннее Царство: Пер. с англ. — К.: Дух і Літера, 2003, 273 с., 1000 экз.(о)

КАЛЛИСТ (УЕР), єпископ Диоклийський
Внутрішнє Царство: Пер. з англ. — К.: Дух і Літера, 2003, 234 с.(о)

КАРСОН Урбан
Твое место в церкви: Пер. с англ. — К.: ІД «Слово жизни», 2003, 112 с.(о)

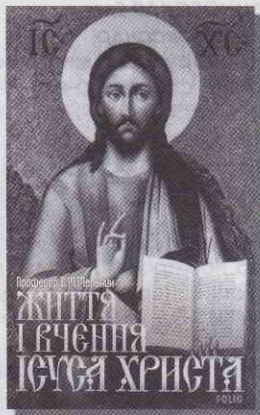
КАРТЕР Джон
Удивительные открытия Библии. — К.: ЧП «Кантри Лайф», 2003, 288 с., 1000 экз.(п)

КОСТЕНКО Андрей
22 священные буквы: Введение в еврейский алфавит для изучающих Каббалу, Таро и нумерологию. — К.: Ника-Центр, 2003, 159 с., 2000 экз.(о)

ЛУЖЕЦЬКИЙ Іван, отець
Отче наш: Пояснення та молитовні роздратування на слова Господньої молитви. — Л.: Свічадо, 2003, 279 с.(о)

МАЛИНОВСКИЙ Г.Т., МОВЧУН Н.В.
Истоки здоровья, долголетия, успеха. — К.: Воля, 2004, 398 с.(о)

МЕЛЬНИК Василь
Життя і вчення Ісуса Христа / 2-ге вид. — Х.: Фоліо, 2004, 638 с., 4000 пр.(п)

МИНТАН Сюи, МАРТЫНОВА Тамара
Чжун Юань Цигун: Развивающая система: Кн. для чтения и практики. Первая ступень. Сер. «Войди в свой мир». — К.: София: СП ООО «Да-Ю», 2003, 333 с.: ил., 3000 экз.(п)

МИНТАН Сюи, МАРТЫНОВА Тамара
Чжун Юань Цигун: Развивающая система: Кн. для чтения и практики. Вторая ступень. Сер. «Войди в свой мир». — К.: София: СП ООО «Да-Ю», 2003, 352 с.: ил., 3000 экз.(п)

МОНРО Майлс
Времена перемен: Понимание предназначения в смутное время. — К.: Фарес, 2003, 103 с., 3000 экз.(о)

Нетрадиційні релігійні та містичні культи України: Навч. посіб. / В.М.Петрик, С.В.Сьомін, Є.В.Ліхтенштейн та ін.; Під заг. ред. В.В.Остроухова. — К.: ТОВ «Росава» Лтд, 2003, 335 с., 2000 пр.(п)

НИКОДИМ (РУСНАК Н.С.; МИТРОПОЛИТ)
Послания. Слова. Речи. В 6 т. Т.6 / Предисл. Ю.А.Голубкина. — Х.: Майдан, 2004, 927 с., 5000 экз.(п)

РА-АМОН (ДОЛЯ Роман)
Планета Спящих Богов: Законы Вселенной. Сер. «Эзотерика истоков». — К.: Ника-Центр, 2004, 258 с.

РИНПОЧЕ Чогье Тричен
Свобода от четырех привязанностей: Клас. труд линии Сакья

тибет. Буддизма, состоящий из Комментар. Святейшего Чогье Тричена Ринпоче на коренной текст мастера XII Драпка Гьлцэна. — К.: Ника-Центр, 2003, 159 с.(о)

СВЕДЕНБОР Емануель
Про небеса, про світ духів і про пекло / 2-ге вид. — К.: Україна, 2003, 336 с.(о)

СТАРОДУБ Олексій
Орден езуїтів на Білоцерківщині: діяння, освіта, господарство / Білоцерків. аграр. ун-т. — Біла Церква, 2003, 97 с., 100 пр.(о)

Християнське життя за «Добролюбієм»: Вибрані фрагменти з писань святих Отців та Учителів Церкви / Пер. з рос. М.Лемик. Сер. «Нові часи XV—XIX ст. Джерела Християнського Сходу». — Л.: Свічадо, 2003, 212 с.(о)

Христос: Послания пробуждающемуся человечеству. — К.: Ника-Центр, 2003, 1000 экз.(о) Кн.1: Живое Слово. — 2003, 78 с. Кн.2: История жизни. — 2004, 78 с. Кн.3: Новое Слово. — 2004, 105 с.

ШЕВЧЕНКО В.
Словник-довідник з релігієзнавства. Сер. «Словники України». — К.: Наук. думка, 2004, 569 с., 5000 пр.(п)

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

АЛЕКСЕЄВ Ю.М., ВЕРТЕГЕЛ А.Г., ДАНИЛЕНКО В.М.
Історія України: Навч. посіб. Сер. «Вища освіта в Україні». — К.: Каравелла, 2004, 254 с., 10000 пр.(п)

АНТОНОВИЧ Омелян
Спогади. Ч.2 / Передм. І.Дзюби. — К.: Вашингтон: Місіонер, 2003, 567 с.: ил., 1000 пр.(с)

БЕРЕЖИНСКИЙ В.Г.
Вооружение войска Хазарского каганата. Т.1 / НИЦ гуманит. пробл. Вооруж. Сил Украины. Ин-т воен. истории. — К., 2003, 350 с., 300 экз.(п)

БІЛЕЦЬКИЙ Феофан
Вічний подзвін Звенигори: Нариси з історії Звенигород. р-ну. — Звенигородка: Звенигород. комун. ВПП, 2003, 185 с., 500 пр.(о)

БІЛОУСЬКО О.А., МИРОШНИЧЕНКО В.І.

Нова історія Полтавщини: Кінець XVIII — початок ХХ ст.: Проб. підруч. для 9 кл. — Полтава: Оріяна, 2003, 263 с., 1500 пр.(о)

Біль наш і гордість — Полісся: Нариси з історії та про славних людей Поліс. р-ну Київ. обл. / Авт. і упоряд. П.Смовж. — Іванків: Полісся-телепресінформ, 2003, 591 с., 1000 пр.(п)

БІНЬКІВСЬКИЙ М.І., СПІВАК В.О.
Ровесниця буремного століття: Іст.-краєзнав. нарис. До 100-ліття присвоєння Жмеринці статусу міста. — Луцьк: Надстир'я, 2003, 48 с., 2000 пр.(о)

БОРОВЕНСКИЙ Василий
Алчевск в историческом развитии: Ист.-документ. изд. / 3-е изд., доп. — Алчевск: ДГМИ, 2003, 325 с., 150 экз.(п)

БУШИН М.І., ЛИСЕНКО А.І.
Черкаський край в особах, 1941—2001. Дрaбівщина. — Черкаси: Черкас. ІНТЕІ, 2003, 314 с., 300 пр.(п)

БУРОВ Сергей
Мариуполь. Былое. — Мариуполь: ТРК «Сигма-ТВ»; ЗАО «Газ. «Приазов. рабочий», 2003, 465 с., 1000 экз.(п)

ВЕЙН Поль
Чи вірили греки у свої міфи?: Есей про конституентну уяву / Пер. з фр. Я.Кравець. — Л.: Каменяр, 2003, 170 с.(о) (Рецензії див. також: Кг ч.7'04)

ВЕЧЕРСЬКИЙ Віктор, БЕЛАШОВ Валерій
Глухів. — К.: Абрис, 2003, 165 с., 2000 пр.(о)

ВИРСЬКИЙ Дмитро
Кременчук 1917—1920 рр.: провінційні образи революції /

Они освобождали Днепропетровск: (Очерки, воспоминания). — Дніпропетровськ: Січ, 2003, 197 с., 1000 экз.(п)

ПАДЯК Валерій
3 історії відкриття в Ужгороді пам'ятника президенту Т.Масарику: формування громадянської думки (1992—2002). — Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2003, 51 с., 600 пр.(о)

Переяславська Рада очима істориків, мовою документів / Упоряд., авт. передм.: О.І.Гуржій, Т.В.Чухліб. — К.: Україна, 2003, 430 с., 3000 пр.(п)

Повернені імена: Мартиролог / Обл. редкол. Т.М.Кравченко (керівник), Р.М.Чухахіна (заступник керівника), А.Г.Болебрух та ін.; Уклад.: В.В.Іваненко та ін. Сер. «Реабілітовані історією». Дніпропетр. обл.; Т.4. Кн.3 (П-Ц). — Дніпропетровськ: Наук.-ред. центр обл. редкол. по підгот. й вид. темат. сер. кн. «Реабілітовані історією», 2003, 430 с., 2000 пр.(п)

ПОДІЛЬЧАК Юрій
Мій Зашків: іст.-краєзнав. нарис-есеї. — Л.: Сполом, 2003, 222 с.(п)

ПРИЦАК Омелян
Походження Русі. Т.2. Стародавні скандинавські саги і Стара Скандинавія. Київ. б-ка давнього укр. письменства. Студії; Т.3. — К.: Обереги, 2003, 1303 с., 1000 пр.(п)

РАФАЛЬСЬКИЙ Олег
Переяславський договір України з Росією 1654 року: Ретроспектив. аналіз / НАНУ. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. — К.: Генеза, 2004, 1000 пр.(п)

Реабілітовані історією: Зб. наук. ст. і матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. «Реабілітовані історією»; Луцьк, 5-6 груд. 2002 р. / Волин. держ. ун-т ім. Л.Українки. — Луцьк: Надстир'я, 2003, 166 с., 300 пр.(о)

САПОН Володимир
Призабуті стежки сіверянської Кліо. — Чернігів: РВК «Деснян. Правда», 2003, 55 с., 500 пр.(о)

СЕРАФИМА (Ігуменя)
Піст від диявола. — К.: Мистецтво, 2003, 112 с.: іл., 1000 пр.(о)
Про голодомори в Україні 1921—1923, 1932-1933, 1946-1947 років. Вміщено документальні матеріали, спогади, фотографії тощо.

СИЛИН Олесь
Народ мій е! Народ мій завжди буде! / Упоряд. С.А.Бакута. — К.: Кобза, 2003, 463 с.; 36 арк. іл., 700 пр.(п)

СКУРАТИВСЬКИЙ Василь
Український народний календар. Сер. «Народні джерела». — К.: Техніка, 2003, 384 с., 3000 пр.(п)

СМОЛЕЙ Василь
Польське цивільне і військове аграрне осадництво у Західній Україні: Історико-правовий контекст (1919—1939). — Тернопіль: Підручники і посібники, 2003, 111 с., 300 пр.(о)

Справочник о нацистских лагерях военнопленных, действовавших на оккупированной территории Украины в годы Великой Отечественной войны, и формах увековечения памяти погибших / Укр. фонд поиска «Память»; Сост. С.П.Цакун. — К.: ВПП «Компас», 2002, 187 с., 500 экз.(о)

СТЕПКИН Валерий
Дворянское землепользование в истории Донецка. — Донецк: Апекс, 2003, 91 с., 500 экз.(о)

СТРИПАДКО Ілля
Карапчів над Черемошем: Краєзнав. нарис. — Вишниця: ВПП «Черемош», 2003, 255 с., 550 пр.(о)

Судейский сборник / Редкол.: Н.М.Куковальская (гл. ред.) и др. — К.: Судак: Академперіодика, 2004, 621 с., 300 экз.(о)

СУШКО О.О.
Непмани: соціально-історичний тип приватних підприємців в УСРР (1921—1929) / Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К., 2003, 94 с., 300 пр.(о)

Україна. Віхи історії / Авт.-упоряд. В.Томазів, О.Ясь. — К.: Мистецтво, 2003, 431 с.: іл. (Укр., англ.)

Україна була його любов'ю...: (Спогади про Ілю Шульгу) / Вінниця, обл. об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т.Шевченка; Відп. за вип. Л.Ф.Філонов. — Вінниця: ПП «О.Власюк», 2003, 124 с.; 16 с. іл., 150 пр.(о)

Україна та Росія: проблеми політичних і соціокультурних відносин: Зб. наук. пр. / Ін-т історії України НАНУ. — К., 2003, 603 с., 300 пр.(о)

«Українізація» 1920—30-х років: передумови, здобутки, уроки / Ін-т історії України НАНУ; За ред. В.А.Смолія. — К., 2003, 391 с., 150 пр.(о)

ФРАНК Анна (1929-1945)
Щоденник / Пер. з нім. М.Тупайла. 2-ге вид., доповн. і переробл. — К.: Сфера, 2003, 282 с.(о)

ХАРИТОНОВ Михаил
Годы суровых испытаний: Приуроченно к шестидесятилетию начала Великой Отечественной войны: (Ко дню памяти и скорби на Украине). — Одесса: Астропринт, 2003, 318 с., 100 экз.(п)

ХАРЧЕНКО Татьяна, ОЧКУРОВА Оксана, РУДЫЧЕВА Ирина
100 знаменитых людей Украины / Худож.-оформитель Л.Д.Киркач-Осипов. Сер. «100 знаменитых». — Х.: Фолио, 2004, 511 с., 5000 экз.(п)

ЧЕРВАК Богдан
Битва за Волинь. — К.: Вид-во ім. О.Теліги, 2003, 64 с., 500 пр.(о)

ЧОРНОВОЛ Вячеслав
Твори. В 10 т. Т.2 / Міжнар. благод. фонд Вячеслава Чорновола. — К.: Смолоскип, 2003, 904 с.(п)

ШИЛОВ Юрій
Пращури. — К.: Абрис, 2003, 110 с.(о)

ШУМРИКОВА-КАРАГОДИНА Людмила
Талановиті співвітчизниці: (іст.-біогр. нариси). — Дніпропетровськ: Гамалія, 2003, 215 с., 1000 пр.(п)

ЯКОВЛЕВА Тетяна
Руїна Гетьманщини: Від Переяславської Ради-2 до Андрусівської угоди (1659—1669 рр.) / Пер. з пол. Л.Білик. — К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003, 644 с.(о) **За підтримки МФ «Відродження».**

ЯКУБОВА Лариса
Соціально-економічне становище етнічних меншин в УСРР (20-ті — початок 30-х років ХХ ст.) / Ін-т історії України НАНУ. — К., 2004, 454 с., 150 пр.(о)

ЯНОВИЧ Виктор
Загадки нашей древней истории (предания, гипотезы, факты) / Кн. палата України. — К.: ООО «Изд-во Аратта», 2003, 95 с.(о)

ЯРЕМЕНКО Василь
Євреї в Україні сьогодні: реальність без міфів. — К.: Оріяни,

2003, 60 с., 1000 пр.(о)

КУЛЬТУРА

ГОЛУБНИЧАЯ С.Н.
Основы экскурсионного дела: Учеб. пособие / Донец. ин-т турист. бизнеса. — Донецк, 2003, 213 с., 300 экз.(о)

КОРИННИЙ Микола, ШЕВЧЕНКО Володимир
Короткий енциклопедичний словник з культури. — К.: Україна, 2003, 384 с.(п)

МЕДНИКОВ Ян, ЛИТОВЧЕНКО Влада, ЩЕРБАНЬ Людмила
Профессия: модель. — К.: ООО «Лучшие модели Украины», 2003, 112 с., 5000 экз.(п)

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

БОНДАР-ТЕРЕЩЕНКО Ігор
Текст 1990-х: герої та персонажі. — Тернопіль: Джура, 2003, 207 с., 1000 пр.(о)

БІДНЯК Данута
Тріада: етнос-мова-культура слов'ян. — К.: ВД Дмитра Бурого, 2003, 130 с.(о)

ГАМБУРГ Л.А.
Сэр Джон Фальстаф, Мистер Пиквик, Дживс и все-все-все... Англ. юмор, его лит. и реал. герои. — К.: Грамота, 2003, 271 с., 1500 экз.(п)

ГРАБОВИЧ Григорій
До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка. — К.: Критика, 2003, 631 с.(с)

66.00 ₴

ЄРЕМЕНКО Олена
«Чом не служити Україні — добре...» Олексій Плющ. Літературний портрет: Монографія. — К.: ІВЦ Держкомстату України, 2003, 174 с., 300 пр.(о)

ЗЕМБИНСКАЯ Т.Н., МОРОЗОВ И.В., ДУБИЧИНСКИЙ В.В.
Русско-украинский словарь терминов сельскохозяйственной техники. Украинско-росийський словник термінів сільськогосподарської техніки / Харьк. гос. техн. ун-т сел. хоз-ва. — Х., 2004, 220 с., 500 экз.(о)

ЗУБКОВ Микола
Новітній російсько-український та українсько-росийський словник та граматичний коментар: 50000 слів / 2-ге вид., випр. та доповн. Сер. «Словники України». — Х.: Торсінг, 2004, 479 с., 1000 пр.(п)

ІВЧЕНКО Анатолій
Тлумачний словник української мови / 5-й дод. тир. — Х.: Фоліо, 2004, 540 с., 5000 пр.(п)

КОВТУН Юрій
Тарасові музи. — К.: Україна, 2003, 206 с., 3000 пр.(п)

КОЧЕТОВА Светлана
Литературная критика Мандельштама. — Горловка: Изд-во ГППИИЯ, 2003, 181 с., 500 экз.(о)

ЛИПА Юрій
Бій за українську літературу / Упорядкув., прим. та післямова Л.Череватенка. — К.: КП «Ред. журн. «Дніпро»: ВАТ «Поліграфкнига», 2004, 351 с.(п)

Література рідного краю: Письменники Миколаївщини: Посібник-хрестоматія / Миколаїв. обл. об-ня ВУТ «Просвіта» ім. Т.Шевченка; Уклад. й заг. ред. Н.М.Огренич. — Миколаїв: Друк. полігр. об-ня «Шамрай», 2003, 211 с., 1000 пр.(о)

Літературна Рівненщина: Довідник / Упоряд. і ред. Є.Шморгун. — Рівне: Азалія, 2003, 99 с., 1000 пр.(о)

Літературознавство. Кн. 1 / Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка НАН України, Чернівці, нац. ун-т ім. Ю.Федьковича; Ред. рада: М.Г.Жулинський (голова) та ін.; Упоряд. і відп. ред. О.Мишанич. — Чернівці: Рута, 2003, 315 с., 200 пр.(о)

Літературознавство. Кн. 2 / Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка НАН України, Чернівці, нац. ун-т ім. Ю.Федьковича; Ред. рада: М.Г.Жулинський (голова) та ін.;

Упоряд. і відп. ред. В.Антофійчук. — Чернівці: Рута, 2003, 359 с., 200 пр.(о)

Нариси білорусько-українських літературних зв'язків: Культ.-іст. та літературознав. аспекти пробл. / Передм., пер. з білорус. та рос. Г.Півторака. — К.: Голов. спец. ред. л-ри мовами нац. меншин України, 2003, 409 с., 2000 пр.(п)

Обережно — мова! Матеріали парламент. слухань у Верховній Раді України 12 березня 2003 р. / Ком. з питань культури і духовності. — К.: Парламент. вид-во, 2003, 134 с., 1000 пр.(о)

ОПІЄНКО Іван (митрополит Іларіон)
Історія української літературної мови / Упоряд., авт. передм. і комент. М.Тимошик. 2-ге вид., випр. — К.: Наша культура і наука, 2004, 434 с., 2000 пр.(о)

ПАВЛИЧКО Дмитро
Перстень життя: Літ. портр. Б.-І.Антонича. Сер. «Урок літератури». — К.: Веселка, 2003, 46 с.(о)

ПОГРЕБНАЯ Виктория
Проблемы эмансипации женской личности в русской критике и романах Н.Д.Хвощинской (60—80 годы XIX столетия) / Ин-т л-ры ім. Т.Г.Шевченка НАНУ, Запорож. гос. ун-т. — Запорожье, 2003, 242 с., 300 экз.(о)

СТРИХА Максим
Данте й українська література: досвід рецепції на тлі «запізнілого націєтворення». Сер. «Критичні студії». — К.: Критика, 2003, 162 с.(о)

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА. ФОЛЬКЛОР

АДАМЕНКО Микола
Закон-тайга: Роман. Ч.2. Рідна чужина; Ч.3. Ланцюг / Ред. С.П.Реп'ях. — Чернівці: Чернівці. береги, 2003, 239 с.(о)

АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ Борис Слово матері: Повість, оповідання / Упоряд. Л.Федорів. Сер. «Світ шкільної читанки»; Кн.5. — Л.: Червона Калина, 2003, 190 с., 4500 пр.(п)

АНТОНІЧ Богдан-Ігор Вибране. — К.: ВАТ «Вид-во «Київ. правда», 2003, 375 с., 5000 пр.(п)
АСАЧЄВА Елена
Прикосновение: Поэзия. — Винниченко-Прим, 2003, 95 с.(п)

БАГРЯНИЙ Іван
Сад Гетьманський. Сер. «Шкільна бібліотека». — Л.: Оріяна-Нова, 2003, 553 с., 4500 пр.(п)

БАЖАН Микола
Вибрані твори. У 2 т. Т.1. Вірші та поеми / Редкол.: Д.В.Павличко (голова) та ін.; Вступ. ст. Н.В.Костенко. — К.: Всеукр. держ. спеціалчз. вид-во «Укр. енцикл.» ім.М.П.Бажана, 2003, 605 с., 5000 пр.(п)

БАРЛАДЯНУ-БИРЛАДНИК Василь
Між людством і самотністю: Поезії полів'язня, 1965—1987. — Одеса: Юрид. л-ра, 2003, 169 с., 500 пр.(о)

БАСЬІРОВ Валерій
Тень тишины: Проза. Письма. Сер. «Скарбниця «Доля». — Симф.: Доля, 2003, 343 с., 500 пр.(п)

БАХ Ричард
Единственная: Пер. с англ. — К.: София, 2003, 255 с., 3000 экз.(п)

БАХ Ричард
Мост через Вечность: Пер. с англ. — К.: София, 2003, 367 с., 3000 экз.(п)

БАХ Ричард
Чайка Джонатан Ливингстон; Иллюзии: Пер. с англ. — К.: София, 2003, 255 с., 3000 экз.(п)

БАШИНСЬКИЙ Віктор
Все починається з любові: Поезії і пісні. — Житомир: Полісся, 2003, 135 с., 500 пр.(п)

БІЛИК Іван
Меч Арея: Роман / Вступ. сл. О.Апанович; Худож. оформ. М.С.Пшінки, А.О.Лівня. 2-ге вид. — К.: Веселка, 2004, 431 с., 5000 пр.(п)

БОГАЧУК Олександр
А час не жде.: Вибране / Упоряд. Н.Богачук. — Рівне: Волин. береги, 2003, 363 с., 1000 пр.(п)

БОРОВЕНСКИЙ Василий
Загадки Кызылкумов: Избр.

проза. Т.1. — Алчевск: ДГ, 2004, 440 с.(п)

БОРОВЕНСКИЙ Василий Сапфир Фараона: Царский камень: Повесть. — Алчевск: ДГМИ, 2003, 251 с., 100 экз.(о)

ВАЙЛЬД Оскар
Портрет Доріана Грея: Романи. 3 англ. пер. Р.Доценко. Сер. «Шкільна хрестоматія». — Школа, 2003, 254 с., 10000 пр.(п)

ВАКУЛЕНКО Володимир
Опісля Апокаліпсиса: Поезії. — Х.: Оригінал, 2003, 111 с., 850 пр.(о)

ВАСИЛЬЧЕНКО Іван
Українські народні пісні в записках Івана Васильченка. Кн.1. Українські народні пісні про кохання і жіночу долю. — Х.: Око, 2003, 203 с., 200 пр.(о)

ВАСИЛЬЧЕНКО Іван
Українські народні пісні в записках Івана Васильченка. Кн.2. Українські народні пісні про кохання і жіночу долю. — Х.: Око, 2003, 203 с., 200 пр.(о)

ВРУБЛЕВСКАЯ Валерия
Окаянные женщины?..: Любви. драма в 2-х действиях. — К.: Интеллект, 2003, 159 с., 1000 экз.(о)

ГАНЕНКО Тамара
Із тернами в серці: Поезія, проза, публіцистика. — Біла Церква: Альм. «Біла Церква», 2003, 191 с., 200 пр.(о)

ГЕРАСИМЧУК Валерій
П'єси про великих. — К.: Вид-во ім. О.Теліги, 2003, 271 с., 1000 пр.(о)

ГЕТЕ Йоганн Вольфганг
Афоризмы и мысли / Сост. Ю.Г.Федоров. — Сумы: ООО «ИТД «Университет. кн.», 2003, 109 с., 500 экз.(п)

ГОНЧАР Олесь
Твори. В 12 т. Т.3. Таврія; Перекоп; Коментарі та упорядкув. В.Г.Дончика. — К.: Наук. думка, 2003, 675 с., 5000 пр.(п)

ГОРПИНІЧ Анатолій
Вибране: Сатира та гумор. — Запоріжжя: Дніпров. металург, 2003, 335 с., 1000 пр.(п)

ГОЦЬ Петро
Правий берег, лівий берег, посередина — Дніпро: Дорож. поет. фотокнига. — Л.: Край, 2004, 189 с., 400 пр.(о)

ГРАБАР Сергій
Стан душі. — К.: ВД «Амадей», 2004, 264 с.(п)

ГРАБОВСЬКИЙ Валентин
Солов'їне серце: Поезії. — Житомир: Полісся, 2003, 202 с., 200 пр.(о)

ГРИЗУН Анатолій
Третє тисячоліття: Поезії. — Суми: ВВП «Мрія-1» ЛТД, 2003, 111 с., 500 пр.(о)

ГРИЦЕНКО Віктор
Благівіст: Сонети. — Кривий Ріг: ВД, 2003, 263 с., 500 пр.(о)

ГРУНСЬКА Тетяна
Сільський роман; Миський роман: Образки з життя / Худож. оформл. М.Шутурми. — Л.: Каменяр, 2003, 82+78 с.: іл.(п)

ГРУШКО-КОЛІНЬКО Зінаїда
Я проростаю в повітря весняне... Вірші. Проза. — Дніпропетровськ: Гамалія, 2003, 143 с., 400 пр.(о)

ГУЦАЛО Борис
Стріла степовика: Сучас. романт. поезії. — Луганськ: Янтар: Шишко, 2003, 195 с., 500 пр.(п)

Давит Сасунці: Вірменський народний епос / Пер. з вірмен. В.Кочевський; Худож. А.Токарев. — К.: Дніпро, 2003, 174 с., 2000 пр.(п)

ДЕРЕВ'ЯНКО Борис
Хочу быть услышанным: Кн. публицист. прози / Сост. А.С.Дерев'яно. — Одеса: Астропринт, 2002, 615 с., 1000 экз.(п)

ДЕФО Даніель
Пригоди Робінзона Крузо: Роман. — Х.: Пегас, 2004, 159 с., 5000 пр.(п)

ДРОЗД Володимир
Листя землі: Нові кн. роману. — К.: Укр. письменник, 2003, 514 с., 1500 пр.(п)

ЕРМОЛОВА Валентина
Пельнь судиб наших: Роман. — К.: Голов. спец. ред. л-ри мовами нац. меншин України, 2003, 395 с., 3000 пр.(п)

Зворушене серце: Твори Ольги Кобилянської: (Навч. посіб.). У 2 кн. Кн.1. — К.: Грамота, 2003, 463 с., 2000 пр.(п)

ІБСЕН Генрік. Ляльковий дім; ШОУ Бернард.
Пігмаліон: П'єси / Упоряд. Л.Федорів. «Європейська драма на межі XIX-XX ст.» Сер. «Світ шкільної читанки»; Кн.6. — Л.: Червона Калина, 2003, 215 с., — 4500 пр.(п)

ІВАСЮК Володимир
Перлини розсипи мелодій: 36 творів / Упоряд. А.В.Тамтура. — Вінниця: ПП «О.Власюк», 2003, 258 с., 101 пр.(о)

Казки, прислів'я і т.п., записані в Катеринославській і Харківській губерніях і І.І.Манжурую: Худож. оформл. А.П.Дерев'янка. — Дніпропетровськ: Січ, 2003, 239 с., 3000 пр.(п)

КАЛАШНИКОВА Тетяна
Прощальний спектакль: Избр. стихотворения, поэмы, сказки, баллады. — К.: Журн. «Радуга», 2003, 267 с.(п)

КАСТАНЕДА Карлос
Особая реальность: Новые беседы с доном Хуаном / Пер. с англ. Б.Останина. Сер. «Литература». — Х.: Фолио, 2004, 254 с., 5000 пр.(п)

КАСТАНЕДА Карлос
Путешествие в Исклан / Пер. с англ. Е.А.Кочемировской; Худож.-оформитель И.В.Осипов. Сер. «Свет истины». — Х.: Фолио, 2004, 319 с., 5000 экз.(п)

КАСТАНЕДА Карлос
Учение дон Хуана: Путь познания индейцев племени яки / Пер. с англ. Б.Останина. Сер. «Литература». — Х.: Фолио, 2004, 254 с., 5000 пр.(п)

КАФКА Франц
Вибрані твори: Процес. Вирок. Перевтілення. Голодомайстер / Для ст. шк. віку. «Нова шкільна бібліотека». «Перлини світової літератури». — К.: Генеза, 2003, 286 с.: іл., 5000 пр.(п)

КЕМЕЛЬМАН Гарри
В субботу рабби остался голым / Пер. с англ. Н.Комаровой. Сер. «Книги Гарри Кемельмана «Самый неортоксальный детектив». — К.: Оптима, 2003, 258 с., 5000 экз.(о)

КОВАЛЕВСЬКИЙ Олександр
В чеканні неможливого: Вірші. Пер. з Омара Хайяма. — Х.:

Прапор, 2003, 271 с., 200 пр.(о)

КОНЬКОВ Анатолій
Исповедь лицедея: Сценарии, рассказы, стихотворения. — Х.: Золотые страницы, 2003, 183 с., 1000 экз.(о)

КРАЙТОН Майкл
Сонце, що сходить: (Роман) / Пер. з англ. О.Железняк. — К.: Богдан, 2003, 535 с.(о)

КРАСЮК Петро
Вибрані твори: У 2 т. — Рівне: Волин. береги, 2003, 83 с.(п) Т.1. — 375 с., 500 пр. Т.2. — 455 с., 200 пр.

КРАСЮК Петро
Двоюрідний чоловік: Твори різних років. — Рівне: Волин. береги, 2003, 267 с., 500 пр.(п)

КРИСТИ Агата
В 4.50 из Падингтона / Пер. с англ. А.И.Вашченко. — Х.: Кн. клуб «Клуб Семейн. Досуга», 2003, 239 с., 8000 экз.(п)

КУЛІШ Пантелеймон
Чорна рада: Роман / Передм. Л.Яхно. — К.: ВАТ «Вид-во «Київ. правда», 2003, 183 с., 7000 пр.(п)

КУРКОВ Андрей
География одиночного выстрела: Роман: В 3 кн. / Ил. Е.В.Вдовиченко; Худож.-оформитель Б.Ф.Бублик. — Х.: Фолио, 2003, 798 с., 10000 экз.(п)

ЛАТАРС Жан-Люк
Далека країна / Пер. з фр. Д.Лазорка та Д.Тодорюка. Сер. «Світова драматургія». — К.: Юніверс, 2003, 140 с., 12000 пр.(о)

ЛАЗОРСЬКИЙ Микола
Гетьман Кирило Розумовський: Роман-хроніка 18 віку / Післямова О.Мишанича. — К.: Обереги, 2003, 652 с., 7000 пр.(п)

ЛАТУНЕНКО Юлія
Река любви: Лирич. стихотворения / Предисл. Г.Чубач. — К.: Грамота, 2003, 135 с., 1500 экз.(п)

Летучий голландець: Нідерландські саги і легенди: Пер. з нідерланд. / Упоряд., вступ. сл. Я.Довгополого; Мал. О.Кошеля. Сер. «Народна скарбниця». — К.: Юніверс, 2003, 255 с.: іл., 3000 пр.(п)

МЕЖЖЕРИНА Светлана
Бизнес-леди: Сатир. детектив. — К.: Логос, 2003, 310 с., 500 экз.(о)

МИКОЛАЙЧУК Олег, САГАН Олександр
Дикі попи: (Кіноповість) / Авт. ідеї В.Миколайчук. — К.: Світ Знань, 2004, 127 с., 1000 пр.(п)

МИЦКЕВИЧ Адам
Пан Тадеуш: Поема. Вірші / Упоряд. Б.Шавурський. — Тернопіль: Навч. кн. «Богдан», 2003, 143 с.(о)

Народні пісні в записах Григорія Ількевича / Упорядкув. І прим. Г.В.Дем'яна, Р.Ф.Киричва; Вступ. ст. Р.Ф.Киричва; Худож. оформл. Б.Р.Пікулицького. Б-ка «Карпати». — Л.: Каменяр, 2003, 142 с., 1000 пр.(о)

НЕЗНАНСКИЙ Фридрих
Умная пуля: Роман. Сер. «Марш Турецкого». — Х.: Фолио; Москва: ООО «Изд-во «АСТ»; ООО «Агентство «КРПА Олимп», 2004, 347 с., 10000 экз.(п)

НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ Іван
Світгляд українського народу: Ескіз укр. міфології / 2-ге вид. Сер. «Бібліотека українського раритету». — К.: Обереги, 2003, 143 с., 1000 пр.(п)

НИКИТЧЕНКО Віктор
Орлы стаей не летают: Очерки, интервью, публицистика. — Днепропетровск: Журфонд, 2003, 251 с., 200 экз.(п)

ОЛІЙНИК Анатолій
Голос скрипки: Повесть і оповідання. — Вінниця: Книга-Вєра, 2003, 455 с., 5000 пр.(п)

ОПАЦ Аркадій
Реанімаційна палата: Поезії / Пер. з рум. Т.Севернюк. — Чернівці: Букрек, 2003, 167 с., 1000 пр.(п)

ОПТОВ Георгій
Собрание сочинений. В 5 т. Т.6 (дополнительный). Дневник писателя. — Мариуполь: ЗАО «Газ. «Приазов. рабочий», 2003, 191 с., 50 экз.(п)

ОСАДЧУК Петро
Піднебесні паралелі: Авт. антол. перекладача; Поезія різних народів. — К.: Голов. спец. ред. л-ри мовами нац. меншин України, 2003, 349 с., 3000 пр.(п)

ПАВЛЕНКО Марія
Рубаї, або чотири сторони світу: Поезії. Ч.1. — Житомир: Полісся, 2003, 80 с., 300 пр.(о)

ПИШНЮК Тетяна
Сунічна оскомина: Поезії. — К.: Укр. письменник, 2003, 222 с., 1000 пр.(о)

ПОЛТАВСЬКА (САВЧЕНКО)

Надія
Джерело Надії — Любов: Лірич.-поет. альбом. — К.: ВПФ УкраїнТЕЦ, 2003, 176 с., 1000 пр.(о)

Під небом Полісся: Поет. антологія сьогодиш. Чернігівщини / Ред. С.Реп'ях, С.Дзюба. — Чернігів: Чернігів. обереги, 2003, 255 с., 500 пр.(о)

ПО Едгар-Аллан

Золотий жук; Провалля і маятник: Оповідання / Пер. з англ. Р.Доценка. Сер. «Золотий жук». — К.: Веселка, 2003, 79 с., 5000 пр.(о)

Поетичні голоси Чернігівщини / Упоряд.: П.С.Сердюк, О.В.Забарний. — Чернігів: Чернігів. обереги, 2003, 334 с.(о)

Пори року: Зима, весна, літо, осінь: (Для мол. та серед. шк. віку) / Упорядкув. та передм. Г.М.Кирпи; Худож. Л.М.Горошко. Сер. «Хрестоматія школяра». — К.: Школа, 2003, 239 с., 10000 пр.(п)

ПУШКИН Александр

Пиковая дама: Проза / Худож.-оформитель Б.Ф.Бублик. Сер. «Мировая классика». — Х.: Фолио, 2004, 307 с., 4000 экз.(п)

РЕМАРК Эрих Мария

Три товарища: Роман / Пер. с нем. И.Шрайбера; Худож.-оформитель Б.Ф.Бублик. Сер. «Мастера. Классика». — Х.: Фолио; Москва: ООО «Изд-во «АСТ», 2004, 381 с., 3000 экз.(п)

РОМАНИУК Віктор

Орда у храмі. — Стрий: Щедрик, 2003, 499 с.(п)

САБАТИНІ Рафаель

Одіссея капітана Блада: Роман / Пер. з англ. — Л.: Афіша, 2003, 319 с., 1000 пр.(о)

САВЧЕНКО Віктор

Шлях у три покоління: Літ. Придніпров'я. Есе. — Дніпропетровськ: Січ, 2003, 63 с., 2000 пр.(о)

СИМОНЕНКО Василь

У твоєму імені живу: Поезії, оповідання, щоденникові записи, листи / Упорядкув. та післямова В.Яременка; Передм. О.Гончара. 2-ге вид., доповн. й переробл. Сер. «Шкільна бібліотека». — К.: Веселка, 2003, 382 с., 10000 пр.(п)

СІРЕНКО Володимир

Хрести дерев'яні: Оповідання, повість. — Дніпропетровськ: Поліграфіст: ЧП Овсянников, 2003, 73 с.(о)

СІРОЧУК Віктор

Краплиночка роси: Поезія різних літ. — Рівне: Волин. об-реги, 2003, 87 с., 500 пр.(о)

Січ-мати: Повісті та оповідання про Запорозь. Січ: Для серед. та ст. шк. віку / Упоряд., авт. передм. та прим. В.Шевчук. Сер. «Шкільна хрестоматія». — К.: Школа, 2003, 431 с., 10000 пр.(п)

СОКОЛЯН Марина

Кодло: (Експерим. дослчдж.): Повість / Обкл. І.Вирового; Мал. Б.Піркача. Сер. «Excerptis excipienda». — К.: Факт, 2003, 198 с., 2000 пр.(п) (Рецензії див. також: Кг ч.1'04)

СТЕПОВИЧКА Леся

Медитації пташиного крила: Поезії. — Дніпропетровськ: Моноліт, 2003, 95 с., 600 пр.(о)

СТІВЕНСОН Роберт-Луїс

Сатанинська пляшка: Оповідання / Пер. з англ. О.Тереха. Сер. «Золотий жук». — К.: Веселка, 2003, 54 с., 5000 пр.(о)

СТРАЖНИЙ Олександр

Храм Афродити: Роман / 3 рос. пер. Б.Жолдак; Пер. віршів Є.Нарубиною; Худож. оформл. М.Гейко. — К.: Факт, 2003, 315 с.(п) (Рецензії див. також: Кг ч.7'04)

ТИТОВ Василь

Зруб: Оповідання. — Чернівці: МВЦ «Місто», 2003, 140 с., 1000 пр.(п)

ТИТОВ Василь

Сльоза небесна: Поезії. — Чернівці: МВЦ «Місто», 2003, 171 с., 1000 пр.(п)

ТКАЧЕНКО Ніна

Освідчення синього вітру: Поезії. — Чернівці: РВК «Деснян. правда», 2003, 95 с., 2000 пр.(о)

ХАЗАН Віктор

Листки из дневника: Стихи. — Днепропетровск: Лира Лтд, 2003, 207 с., 1000 экз.(п)

ХОРУНЖИЙ Юрій

Любов маєш — маєш згоду: іст. роман. — К.: ВД «КМ Академія», 2003, 330 с., 1800 пр.(о)

ХОФФМАН Мэри

Город звезд: Пер. с англ. — Х.: Кн. клуб «Клуб Семейн. Досу-га», 2004, 399 с., 4000 экз.(п)

ЧЕЙЗ Джеймс Хедли

Двойная сдача; За все надо платить: Романы; Пер. с англ. — Х.: Кн. клуб «Клуб Семейн. Досу-га», 2004, 479 с., 10000 экз.(п)

ЧЕЙЗ Джеймс Хедли

Путь к богатству; Ты свое получишь: Романы; Пер. с англ. — Х.: Кн. клуб «Клуб Семейн. Досу-га», 2004, 479 с., 10000 экз.(п)

ЧЕРЕДНИЧЕНКО Дмитро

Камінь-дерево: Повість. — К.: Задруга, 2003, 223 с., 500 пр.(о)

ШЕВЧЕНКО Тарас

Повне зібрання творів. У 12 т. / НАН України. Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка; Редкол.: М.Г.Жулинський (голова) та ін. — К.: Наук. думка, 7000 пр.(с). Т.6: **Листи. Дарчі та власницькі написи. Документи, складені Т.Шевченком або за його участю.** — 2003, 629 с.

ШЕВЧЕНКО Тарас

Кобзар / Передм. П.Мовчана; Приміт. Є.Нахліка. — К.: ВЦ «Просвіта», 2003, 343 с., 5000 пр.(п)

Шевченкова криниця: 36. афоризмів із творів Тараса Шевченка / Вступ. сл. Л.І.Андрієвського; Упоряд.: В.Дорошенко, Т.В.Майданович. 2-ге вид., доопрац. Сер. «Скарби Тарасової Гори». — К.: Криниця, 2003, 256 с., 1000 пр.(о)

ШЕВЧЕНКО Тарас

Щоденник: Для серед. та ст. шк. віку. Сер. «Шкільна хрестоматія». — К.: Школа, 2003, 269 с., 10000 пр.(п)

Що записано в книгу життя: Ан-

тол. оповідання / Упоряд. Н.І.Тучинська. — К.: Молодь, 2003, 207 с., 2000 пр.(о)

**ОСВІТА.
ПЕДАГОГІЧНІ
НАУКИ**

Антологія зарубіжної поезії другої половини XIX-XХ сторіччя: Посіб. для 10-11 кл. загальноосвіт. навч. закладів / Уклад. Д.С.Наливайко. — К.: Навч. кн., 2003, 319 с.(п)

**БОГУШ А.М.,
ЛИСЕНКО Н.В.**

Українське народознавство в дошкільному закладі: Практикум: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2003, 206 с., 2000 пр.(о)

Видатний національний педагог Григорій Ващенко: 36. матеріалів до 125-річчя від дня народж. / Всеукр. Пед. Т-во ім. Г.Ващенко; Авт.-упоряд., наук. ред. А.Погрібний. — К., 2003, 63 с., 2000 пр.(о)

Використання інтерактивних технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів / Н.Г.Баліцька, О.А.Біда, Г.П.Волошина та ін.; За заг. ред. Н.С.Побірченко. — К.: Наук. світ, 2003, 138 с., 300 пр.(о)

ГРИН Кристофер

Уже не малыш: Воспитание детей в возрасте от 5 до 12 лет: Пер. с англ. — Х.: Кн. клуб «Клуб Семейн. Досу-га», 2004, 510 с., 4000 экз.(п)

235 современных сочинений для 10-11 классов литературы / Сост.: Э.В.Белик, С.В.Музычук. — Донецк: ООО ПКФ «БАО», 2004, 446 с., 15000 экз.(о)

Дніпропетровський національний університет / Редкол.: М.В.Поляков (голова); Упоряд.: М.М.Дронь та ін. — Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2003, 148 с., 300 пр.(п)

ЖИЛА Світлана

Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальної освітньої школи. — Чернівці: РВК «Деснян. правда», 2004, 359 с., 500 пр.(о)

Життєва компетентність особистості: Наук.-метод. посіб. /

КНИЖНИКОВЕ ПАВУТ ІМЕНЯ

За ред. Л.В.Сохань та ін. — К.: Богдана, 2003, 518 с., 700 пр.(п)

ЗАВ'ЯЗКІН Олег, ХАТКІНА Марія
Калейдоскоп цікавих знань: Книжка для домаш. навчання: Всесвітня історія. Географія. Природознавство. Граматика української мови. — Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2004, 575 с., 15000 пр.(п)

Зарубіжна драма XX сторіччя: Посіб. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закладів. — К.: Навч. кн., 2003, 319 с., 300 пр.(п)

ЗУБКОВ Микола
Сучасний український правопис: Комплекс. довід. / 7-ге вид., випр. та доповн. *Бібліотека школяра «Ранець».* — Х.: Торсінг, 2004, 207 с., 3000 пр.(о)

Історія Дніпропетровського національного університету / Ю.А.Лопатін, В.Д.Мирончук, С.І.Світленко та ін.: Голова редкол. М.В.Поляков. 3-те вид., переробл. і доповн. — Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2003, 230 с., 2000 пр.(с)

Класичні університети — центри освіти, науки і культури регіонів: традиції та сучасність: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 груд. 2003 р., м.Дніпропетровськ / Дніпропетр. нац. ун-т. — Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2003, 234 с., 300 пр.(о)

КРАСНОБОКИЙ Юрій, МІШКУРОВА Валентина, ПАЩЕНКО Майя
Словник-довідник термінів з інноваційних технологій навчання. — К.: Наук. світ, 2003, 75 с., 310 пр.(о)

МАРОЧКО Василь, ХІЛЛІГ Ѓьотц
Репресовані педагоги України: жертви політичного терору (1929—1941) / Ін-т історії України НАНУ, Марбурз. ун-т (Німеччина). — К.: Наук. світ, 2003, 302 с., 1000 пр.(п)

Моніторинг стандартів освіти: присвячений Джонові Ф.Ківзу / За ред. Альберта Тайджмана і Т.Невілла Послтвейта; Пер. с англ. І.Пилипчук. Сер. «Освіта». — Л.: Літопис, 2003, 323 с., 1000 пр.(о)

МОРЗЕ Н.В.
Методика навчання інформати-

ки. У 4 ч. Ч.4. **Методика навчання основ алгоритмізації та програмування:** Навч. посіб. — К.: Навч. кн., 2004, 365 с., 500 пр.(о)

Науково-практичні аспекти організації навчальної і методичної роботи в університеті / В.П.Шевченко, В.В.Христіановський, О.Г.Кучерявий та ін.; Донец. нац. ун-т. — Донецьк: ТОВ «Юго-Восток», 2004, 254 с., 300 пр.(о)

Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи: 36. наук. пр. / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. — К.: Друк. НТУ ХПІ, 2003, 679 с., 300 пр.(п)

ПОБІРЕНКО Н.С., РОГАЛЬСЬКА Н.В.
Використання української етнопедагогіки в дошкільному закладі: Навч. посіб. / Уман. держ. пед. ун-т ім. П.Тичини. — К.: Наук. світ, 2003, 117 с., 310 пр.(о)

ПОДАЛЯК Н.Г.
Історія середніх віків: Підруч. для 7-го кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2004, 287 с., 5000 пр.(п)

ПРОКЕВИЧ О.В.
Зарубіжна література XIX сторіччя: Підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів / 4-те вид., переробл. і доповн. — К.: Пед. преса, 2003, 527 с., 60000 + 10000 пр.(п)

Семейные торжества / Сост. И.А.Сокол; Худож.-оформитель Л.Д.Киркач. Сер. «Домашняя библиотека». — Х.: Фолио, 2004, 351 с., 10000 экз.(о)

Система управління якістю медичної освіти в Україні / І.Є.Булах, О.П.Волосовець, Ю.В.Вороненко та ін. — Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2003, 211 с., 500 пр.(п)

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освіт. політики. — К.: К.І.С., 2003, 294 с., 4000 пр.(о)

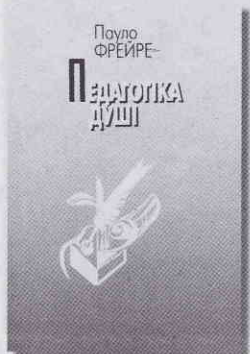
Тести для дітей. Чи готова ваша дитина до школи? / Авт.-упорядк.: М.Н.Ільїна та ін. — К.: Школа, 2003, 335 с., 10000 пр.(п)

Українська література: Хрестоматія нововведених творів за програмою 2002 року. У 3 ч. Ч.2. (7-8 класи) / Упорядкув. Р.Мовчан; За наук. ред. М.Жулинського. — К.: Генеза, 2004, 439 с., 5000 пр.(п)

Уроки Грінченка: Метод. посіб. / За заг. ред. О.М.Рудної. — Лу- ганськ: РВФ «Знання», 2003, 396 с., 300 пр.(о)

Усі твори для школяра та абітурієнта. 5—11 класи: Енциклопедія / Уклад. А.М.Солодовнікова. — Х.: Торсінг, 2004, 511 с., 10000 пр.(п)

Філософські проблеми гуманізації освіти: Матеріали Міжнар. наук. конф. / Одес. нац. ун-т ім. І.І.Мечникова. — Одеса: Негоціант, 2003, 243 с.(о)

ФРЕЙРЕ Пауло
Педагогіка душі / Додатки А.-М.Араужо Фрейре; Пер. з англ. І.Корунця. — К.: Веселка, 2003, 103 с., 1000 пр.(о) 445-001

ШТЕЙНБЕРГ Лоуренс, ЛИВАЙН Энн
Воспитание подростка. Как огородит вашего ребенка от неприятностей. Сер. «Здоровье в вашем доме». — Х.: Кн. клуб «Клуб Семейн. Досуга», 2003, 315 с., 2500 экз.(п)

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ. КНИЖКОВА СПРАВА

АВГИТИДИС Костас
Издательская деятельность греков Одессы (1829—1917). — Одесса: Астропринт, 2003, 125 с., 350 пр.(о)

ВЕЛЬМА Микола
Миті життя: Спогади-роздуми над пережитим, вибр. публікації. — Луцьк: Надстир'я, 2004, 183 с.; 4 арк. іл., 500 пр.(о)

Видавнича справа та редагування в Україні: постап і джерела (XIX — перша третина XX ст.): Навч. посіб. — Л.: Світ, 2003, 611 с., 1600 пр.(о)

КАРПЕНКО Віталій
Преса і незалежність України: практика медіа-політики 1988—

1998 рр.: Навч. посіб. — К.: Ін-т журналістики КНУ ім. Т.Шевченка: Нора-Друк, 2003, 355 с., 1000 пр.(о)

МАЦЕНКО Іван
Лики і лиця телерадіопростору. — К.: ГО «Укр. Медіа Спілка», 2003, 351 с., 1000 пр.(п)

Словник книгознавчих термінів / Кн. палата України; Уклад.: В.Я.Буран та ін. — К.: ТОВ «Вид-во Аратта», 2003, 159 с.(о)

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

БУНІЯТОВА Ізабелла
Еволюція гіпотаксису в германських мовах IV—XIII ст. / Київ. нац. лінгвіст. ун-т. — К., 2003, 327 с., 300 пр.(о)

ВАСИЛЬЕВА Елена, ПЕРНАТЬЕВ Юрій
100 знаменитых писателей / Худож.-оформитель Л.Д.Киркач. Сер. «100 знаменитых». — Х.: Фолио, 2004, 510 с., Доп. тир. 4000 экз.(п)

ВИХОВАНЕЦЬ Іван, ГОРОДЕНСЬКА Катерина
Теоретична морфологія української мови / За ред. І.Вихованця. Сер. «Академ. граматика укр. мови». — К.: Унів. вид-во «Пульсари», 2004, 398 с., 2000 пр.(п)

ЗАЙЧЕНКО Н.Ф., ВОРОБІЙОВА С.А.
Практичний курс української мови для іноземців: усне мовлення. — К.: Знання України, 2004, 323 с., 3000 + 1000 пр.(о)

Мовознавство: 36. наук. ст.: (Матеріали V конгресу Міжнар. асоц. Україністів) / Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. — Чернівці: Рута, 2003, 492 с., 200 пр.(о)

ОТИН Евгений
Словарь коннотативных собственных имен / Донец. нац. ун-т. — Донецьк: Юго-Восток, 2004, 410 с., 500 экз.(о)

ПОГИБА Л.Г., ГРИБНИЧЕНКО Т.О., БАГАН М.П.
Складання ділових паперів: Практикум: Навч. посіб. — К.: Либідь, 2004, 238 с.(о)

Підготувала головний бібліограф науково-бібліографічного відділу Національної парламентської бібліотеки України
Галина ВОЛЯНСЬКА

КИЇВ МУЗИЧНИЙ: РЕТРОСПЕКТИВА

І хотілося б стверджувати, що музика як вид мистецтва займає важливе місце в житті суспільства. І мріялося б на державних екзаменах із гордовитим виглядом вислуховувати сентенції схвильованих випускників про непересічну роль музики для виховання поколінь. Та все якось не виходить. І жодного патріотичного ставлення до своєї професії — багаторічне навчання за системою «школа-училище-консерваторія» здебільшого відгукується перманентним розчаруванням, відчуттям власної незапитаності та мізерними заробітками; поодинокі музиканти, що тримаються на плаву, — або величезні таланти, або щастунчики, або ж трударі, що надсила працюють, бо знають, що обізнаність у музичному позавербальному змістові дає їм фору в розумінні іншого змісту. Будь-якого іншого...

Олена ЧЕКАН

Утім, є ще один шлях. Як архітектурою може, у принципі, вважатися все збудоване, а живописом — усе намальоване, так само й музика — врешті-решт, — усе, що звучить. Звукове середовище сучасності — інколи агресивне, інколи нав'язливе, часом заколисує, часом дражливе. Музика мобільного телефону, що дивним чином потрапляє в тональність симфонічної п'єси; авта, що роздратовано гудуть мажорними тризвуками під світлофором; футбольний матч, за нинішньою журналістською модою описаний через взаємодію «соліста», «дуєта», «тріо»...

Та до музичного простору входять не тільки видобувачі звуків, а й ті, хто їх чує й сприймає, слухає, прислухається. Книжка **О.С.ЗИНЬКЕВИЧ Концерт и парк на крутояре...** складається з серії нарисів про музичне життя Києва XIX – початку XX ст. Зі сторінок тогочасної київської преси постають події, якими живився тогочасний культурний міщанин. Гастролі Ференца Ліста й постановки опер Ріхарда Ваґнера, обожнюваний Чайковський і суперечливий Агреньов-Славянський, роботяга Пфеніг і красень Тартаков, музичні міти й музична фантастика — інформація для споживача, що часом розважає й захоплює, а часом змушує замислитися. За трохи скептичною, трохи відстороненою, але вдумливою, уважною й закоханою у своє місто дослідницею постає силует Києва, жителі якого — «меломаны до мозга костей», кожен з яких має власну думку про музику і музикантів. Про це писав «Києвлянин» вереснем 1875 року... Невже нині все втрачено безповоротно? Стрімкі суспільні зміни, соціальна напруга породжують епістемологічну невпевненість, розгойдуючи наші уявлення про добро й зло, захитуючи чи й вибиваючи ґрунт із-під ніг... Мабуть, таки потрібна історична дистанція років

так у сорок-п'ятдесят, а краще в сто, із висоти яких ми краще побачимо те, що нині відбувається. Але де ж їх узяти?..

Дослідження О.С.Зинкевич — не просто ностальгічно забарвлені нотатки про Київ, де колись музика звучала на кожному кроці — у театральних виставах (попри відсутність оперної антрепризи), у церковних службах, буденних та святкових, у садах та парках, у всіх більшменш придатних для концертів залах під час різдвяного ярмарку. Це усвідомлення феномена самого слухачького середовища, його колективної психології, його типових переживань та їхніх регуляторів, пов'язаних із суспільно-історичним фоном. Це розуміння, що в історії музики не досить вивчити саму музику — потрібно дослідити тих, для кого вона призначена; за потаємною мрією кожного композитора — для максимально широкого кола слухачів.

Час, за словами Олени Сергіївни, долати естетичний снобізм, що диктує поділ музичних явищ на першосортні й другосортні, від яких — фе! — відгонить масовість, неконцептуальність чи, боронь, Боже, неінтонаційність. Музика — вона в усьому: в порівнянні цін на квитки й продукти харчування — більш ніж красномовно віддати 3-6 карбованців сріблом за концерт Ференца Ліста в той час, коли фунт коров'ячого масла коштує 18 копійок, а фунт яловичини — і взагалі три з половиною! У смаках тогочасних дам вищого світу, що ніяк не бажали скидати в партері своїх капелюшків. У любові до чудес — до паністів-вундеркіндів, до механічного оркестріону, до легенд про довжину й гнучкість пальців того ж Ліста.

Із прогнозами, як слушно відзначає авторка книжки, «в музику туго». Та страшенно цікаво — і що колись напишуть про нас? **Кр**

Олена ЗИНЬКЕВИЧ. Концерт и парк на крутояре... Киев музикальний XIX - начала XX ст. - К.: Дух і Літера, 316 с. (о)

ЕЛЕНА ЗИНЬКЕВИЧ
КОНЦЕРТ И ПАРК
НА КРУТОЯРЕ...

ЭВА ГАЙДА

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ХРЕСТОМАТІЯ»

ХРОНІКА

... За ініціативою УВКР, до 13-ої річниці незалежності України медіа-простір струсне акція «Добра Воля-2004»: планується **разовий випуск усіх ЗМІ держави українською мовою**. Наразі триває пошук волонтерів, які допоможуть «неграмотним» редакціям у перекладі, літературному редагуванні та коректурі україномовних матеріалів.

... У ніч із 15 на 16 травня, напередодні урочистого відкриття, у Бродях, що на Львівщині, **згорів цех оперативної поліграфії видавництва «Просвіта»**. Воно відоме виданням книжки про Віктора Медведчука **Нарцис**.

... Голова Верховної Ради Володимир Литвин планує звернутися до Л.Кучми із листом, де попросить його **зламати плани Медведчука щодо письменників**. Литвин хоче запропонувати Леонідові Кучмі підтримати проведення загальноукраїнського з'їзду письменників, щоб розв'язати конфлікт навколо НСПУ. Спікер повідомив про свої наміри письменникам, лавреатами Державної премії, — пише «Українська правда».

... 27 травня **не стало «найтоншого лірика шістдесятництва», «маршала української літератури» Миколи ВІНГРАНОВСЬКОГО**. Він помер після виснажливої хвороби на 68-му році життя.

... Червень — плідний місяць періодики. Вітаємо з «датами» часописи «Радуга», «Книжковий огляд», «Українська культура», «Україна і світ сьогодні!»

... Дні народження святкують літерати **Вадим СКОМАРОВСЬКИЙ, Наталя ДЗЮБЕНКО, Михайло ГРИГОРІВ, Володимир МОРЕНЕЦЬ, Василь ШКЛЯР, Фелікс КРИВІН, Леонід КОРЕНЕВИЧ, Віктор МОРОЗОВ, Микола СЕМЕНЮК, Сергій ПЛАЧИНДА, Василь ВАСИЛАШКО, Валерій ІЛЛЯ, Максим СТІХА**, а також редактори **Валентина КЛИМЕНКО** («Україна молода»), **Петро ПЕРЕБИЙНІС** («Літературна Україна»), **Юлія ПОЦІЛУЙКО** («Книжковий клуб плюс»), **Андрій СУДИН** («Палітра друку») й виконавчий директор **Катерина ШЕВЧЕНКО** (Форум видавців у Львові)! **Кр**

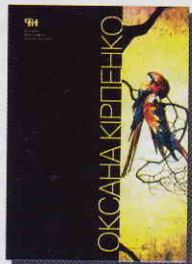
КЕВЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ВІЗИТІВКА»

КОРОЛІВСЬКИЙ ФОРМАТ

М'які білосніжні дивани, свіжий подих літнього вечора. У повітрі — духмяні пахощі мрій... І на душі одразу стає так тепло, спокійно. Із цікавістю блимають своїми оченятами-гудзиками цуценята, по-домашньому весело палахкотить «Комин», мирно стоять на полиці улюблені книжки, а з «Фото» дивляться рідні обличчя. Усе таке реальне... І така реальність аж ніяк не викликає бажання з нею розлучатися. Чомусь людина завжди у складних болісних ситуаціях, як за рятівний круг, хапається за мрію, і з мрії починає нове життя. Але не у всіх є талант відтворити мрію саме так — щоб її побачив і відчув хтось інший.

Олена МОГИЛЕВЕЦЬ

Бачити перед собою красу й не підозрювати, що перед тобою картина — то вже мистецтво майстра.

Історія творення ілюзійних зображень налічує декілька віків. Такий жанр потребує не тільки творчого підходу, майстерності, уміння, а й терпіння — адже твори виконуються на полотні розміру відтвореного

об'єкта чи фрагмента. «Обман зору або для меблів» — саме так називається серія «картин-обманок» молодого майстра Оксани Кірпенко, представлена в нещодавно виданому альбомі художниці.

До видання також увійшла серія «Повернення Арлекіна». Кожна картина з одним і тим самим героєм — Арлекіном — несе в собі щось особливе, таке, чого не можна побачити, це треба відчувати. Він несподівано з'являється такий різний, що й не упізнаєш: то в чудернацькій позі «Вітвіника», то завмер «Вдячним слухачем», а то й просто сидить із папужкою на плечі. Чому саме з такою чудернацькою пташиною, адже це могло бути цуценя чи інше якесь звірятко? Може, вони й є «Нерозлучними» тому, що так схожі між собою: такі неоднозначні і безпосередні?... Який же ти насправді, Арлекіне? Коли ти, на рещті, знімеш свою маску? Іноді здається, що лицедій от-от зірве її, відкривши нам свою суть. Та марно. Ми можемо тільки здогадуватися, що ховається під таким надійним прикриттям... Та все ж у жестах, позі, усмішці чи прорізах очей щось є. Може, то порух душі самої художниці? Адже світ такий жорстокий, і ми маємо ховати свої найуразливіші місця під такими ж масками, але вже масками життя.

Кі

Оксана Кірпенко. — К.: ВХ/студіо/; Фонд сприяння розвитку мистецтва, 16с. (о)

РЕФЛЕКСІЇ

ЗАБУДЬ ПРО КАЛИНУ

МОЛОДІЖНА ПРОЗА: ШТРИХИ ДО УЗАГАЛЬНЕНЬ

Українська молодь показово тягає «ідейний» одяг із написами «СРСР», вирощує на балконах траву й масово читає забугорну книгу «Відсос». Звинувачувати її в спробах ногами-руками відштовхувати усе своє, включаючи читво, — актуально, але запропонувати потужну національну альтернативу не так уже й просто. Стильна проза постмодерністичного характеру, звісно, існує вже добрих років десять, є стара культова «Московіада» чи майже культова нова «Ексгумація міста». Та за першою стоїть автор, який вже навряд чи переплюне навіть самого себе, за іншою, сленговою та модною, — авторка, молодість якої визначається уставленою словесною конструкцією «колишня гіпі». Молоді потрібна не лише сучасна література, що може її зацікавити, а й сучасні молоді автори, які б саме для неї й писали. Не достатньо читати глибоке й зарозуміле: покоління, народжене після 70-х, потребує поп-літератури з таким же віковим обличчям. Чи існує, власне кажучи, сучасна молодіжна проза в Україні, або що залишиться для читання, коли усі піонери літератури 90-х підуть на пенсію й помруть, наче динозаври, від нестачі ідей, — треба з'ясувати вже зараз.

Олександра ГАЙ

Аби оцінити літдіяльність молодих прозаїків, варто охопити їхні авторські прояви якнайширше. Відштовхуючись від практики «гуртом батька легше бити», оцінимо ситуацію з творчими угрупованням. Виявляється, кількість їхня скорочується й дозволяє говорити про потяг до самостійництва — тільки в егоцентричній формі. Пишуть молоді одне для одного — й одне одного перечитують, намагаючись за принципом порівняння вибитися в лідери. Вони, схоже, хворі на манію величчя та рекламування самих себе. **Ірена КАРПА** пропонує помастурбувати привселюдно, або існує літературний сайт Анатолія Ульянова, який зациклений на проєкті «Плита» та надмірному згадуванні свого знайомого — перспективного Олексія Гвоздика.

Якщо вже згадувати про Інтернет, то «незлим тихим». Бо для молоді літератури — це найкраща можливість створення безмежної кількості самвидавів і моніторингу правдивої критики, схованої за псевдонімами відвідувачів форумів. Адже перехід від безкоштовного оприлюднення своєї творчості до виходу у світ першої книжки — проблематичний процес. Звісно, можна скористатись участю в конкурсах і видати за рахунок організаторів тисячу примірників: малобюджетних і з економією на художньому та літературному редакторах. Та 70% таких конкурсів існують для визначення кращої поезії. Хоча тут є зворотній бік медалі. Пошук успішних прозаїків часто закінчується пошуком успішної прози: Андрухович та Покальчук теж практикувались на поезії, а серед молоді, для прикладу, це творче об'єднання «Біла риба» (Катерина Бабкіна, Денис Данько і Наталка Проців), Ярослав Івченко — поетка із «захарполітян», перша спроба якої написати роман закінчилася «Синдромом набутого імунітету»: напрочуд читабельного, мо-

лодіжного та в стилі Забужко. А ті, власне прозаїки, які до конкурсів долучилися, залишаються або розчарованими через тематичну аморфність переможців, або щасливі переможці формують літературний список потенційних смертних. Частина з них гине своєю творчою смертю, так і не відійшовши від канонів «Україна-ненька, чорнобривий козак і калина при дорозі», які полюблив, аж сліна тече, хоча б «Смолоскип» — щорічний ініціатор конкурсу молодих літератів. Видавництво оприлюднює прізвища переможців (Байдаченко, Куликова, Панчишин), але хто вони такі для молодіжної прози? Решту зі списку можна об'єднати під гаслом «Де **Світлана Пиркало?**», бо новоспечені автори або через нестачу фінансів, або через брак ідей, як і Пиркало, зникають із поля зору після бестселерів типу **Зелена Маргарита**, неспроможні запропонувати щось нове такого ж ґатунку. І тому ті рештки молодих і творчих, які відсівання витримали, знаходять досить непоганий спосіб для більш-менш постійного нагадування про себе — завдяки друку в часописах.

Часописи з назвами «Кур'єр Кривбасу», «Березиль» чи «Святий Володимир» говорять самі за себе, за концепцію й за стиль авторів. А от справжній розквіт молодіжної прози завдячує «Потягу 76», «Четвергу» й «Молодій Україні», як записний варіант — культурологічний часопис «І». Тільки варто звернути увагу на один факт: усі, хто друкувались в цих виданнях, не можуть бути голосом всього покоління — серед них варто шукати голоси. Як каже редактор «Четверга» Юрко Іздрик, відсоток справжніх якісних авторів цілого покоління, не залежно від ситуації, буде невисоким. Зрештою, завжди через нестачу по-справжньому якісного матеріалу залишатиметься місце для, скажімо, Нани Куликової та її повісті «Чорногірська дорога» («Молода Україна») — затишний, нуднува-

тий сюжет, для «Революції в дупах» Дмитра Лиховія («Молода Україна») — нічого блискучого, крім назви, твір не несе, для Олега Криштопи і його «Ліків від нудьги» («Потяг 76»). До речі, останній, схоже, входить в розряд тих авторів, які знають, що є модним і як потрібно писати, але ніколи так не зможуть. Тому-то вони з усіх сил намагаються прикрити поганеньку сюжетну ідею реченнями типу «вона — курва», «він блює», «він переспав із десятирічною», додавши багато сексу, нецензури та непристойностей. На таких процесах у літературі далеко не заїдеш. А ще варто поставити хрест на купі журналістів, які висловлюватись вміють, та вже завтра, після закриття часопису, плюнуть на укрсучпрозу й писатимуть про економічні проблеми аграрного сектору. Так, шляхом природного відбору, залишається позитивне враження, знову ж, від небагатох: «Собака й не тільки» Андрія Жураківського, «Щоденник наркомана» Сергія Сорокіна, «Білий дощ» Валентини Олійник чи «Без світла» Сашка Ушкалова.

Конкретизуючи, час згадати й про персоналії: хто, зрештою, результативно творить сучасне читво. Вони — нове покоління молодіжної прози, які, бувало, орієнтувалися на чужі дорослі ідеї, але тепер відкривають можливості для нової хвилі молодих авторів з успіхом плагіатувати на них. Хто впевнено творить молодіжне читво, хто вже встиг вдало вирізнитися, створивши враження, що це лише старт?

Почалося з **Культу Любка Дереша** або, зважаючи на яскраво виражену авторську індивідуальність, варто переосмислити: в молодіжній прозі усе почав Дереш. Про молодіжні субкультури у нас так детально ніхто не писав. Як і про наркотики, варіації їхніх назв у наркоманських колах, специфіку вжитку та результат дії. Дереш відкрив шлях до поп-літератури, навіть якщо остання не полюбляє навантаження роздумів, описів та постмодерністичні конструкції. Проте «Культ» став культовим. І роман «Архе» — як спроба створити український наркоманський сленг — повинен продовжити добре відпрацьований Дерешем стиль мо-

лодіжного писання.

Потім з'явилася «дупа і уродка, яка сре на всіх без розбору». Так Ірена Карпа підписала своє фото у книзі **«Знес паленого»** — так її саркастичний, інколи феміністичний, стиль писання дозволив комусь із критиків назвати Карпу гідною конкуренткою модній російській літературі. Хоча творчість Карпи двозначна. По-перше, масовий попит на її книги з боку більш-менш прогресивної молоді визначається їхньою зацікавленістю й до кількох молодіжних видань, на яких вона сколотила непоганий культ своєї особи. З іншого боку, так, як Ірена, молоді автори не писали, а якщо й було щось подібного типу — то це вже проблема інших: не вміти популяризувати себе.

Якщо хтось в українській літературі зможе відтворити в сюжеті національну ідею, не ґрунтуючись на межах банального, то це буде майже геніально. Вдвічі більшу цінність такий твір становитиме, коли автор буде з когорти молодих прозаїків. Зрештою, вірити, що такий прозаїк з'явиться, не варто, адже він вже існує. «Четверта революція» Павла Солодька досить глибока, щоб бути продуктом молоді прози, і менш утопічна, щоб порівнювати з Кожелянком. Вона просто революційна, бо народила серйозного автора в рідко коли серйозній молодіжній літературі.

До речі, Солодько — яскравий приклад того, що в прозі, особливу молодіжність, залишається так багато вільних ніш. Він обрав капіреалістичне фентезі, а в Європі молоді захоплюються літературною готикою. У нас ще так мало похмурих сюжетів, відьом, кладовищ, літсуїциду й самотності. Зрештою, як і заповнених прогалін у жанрових, фабульних, стилістичних ідеях. Усе це потребує свого відродження через народження справжньої молодіжної прози. Тому, за старою звичкою, залишається лише чекати появи нових імен та формування індивідуальності, що не характерна жодній іншій літературі, української молодіжної прози.

ПРЕМІАЛЬНІ АЖИТАЦІЇ

У Росії літературні премії стають ефективним інструментом книжкового ринку. Книжка сьогорічного лавреата російського «Букера» **Рубена Давида Гонсалеса ГАЛЬЕГО Белое на черном**, до цього малопомітна, за три місяці розійшлася накладом 40 тис. прим. і вже другий її наклад став продаватися на вуличних ятках. «Главный конкурент русского «Букера» — премия «Национальный бестселлер»: это единственные, пожалуй, литературные премии, в самом деле влияющие на рейтинги продаж отечественной литературы», — вважають аналітики. Минулорічний переможець **Національного бестселера — Головоломка ГАРРОСА та ЄВДОКИМОВА** за півроку лавреатства продана в 30-ти тисячах копій і права на її видання придбано десятком крупніших західних видавництв.

«Читатели воспринимают вышедшие из пены скандала книги вполне благосклонно», — констатують критики. І «Національний бестселер» ці шкандали регулярно продукує. «Не елозя белкой по дереву, скажем прямо: в этом году перед «Национальным бестселлером» простой выбор: «дать» или «не дать» Распутину. Так уж составлен финальный список. Один претендент и пятеро клкеров», — писав місяць тому схожий на нашого ІБТ критик Лев Пірогов із московської «Exlibris НГ». Валентин Распутін зважив за краще уникнути «великого прання» — зняв свою кандидатуру з «шорт-листа». А ще раніше відмовилися від участі висунені номінаторами Макс Фрай та Лінор Горалік із Сергеем Кузнецовим (чий роман «Нет» вже названо «літературним событием как минимум пятилетки» та «скандальной книгой хотя бы потому, что на ее фоне бездарность множества современных авторов особенно очевидна»).

Національним бестселером 2004-го став роман **Віктора ПЕЛЄВІНА ДПП<NN> (Диалектика Переходного Периода из Ниоткуда в Никуда)**, про який згадуваний Л.Пірогов висловився так: «Пелевинское ДПП<NN> — потеха для очумевшего «с девяти до шести» офисного работника».

Цей же твір претендував на **Премію Аполлона Григорьєва**, але поступився романові **Юрія АРАБОВА Биг-бит**. А **Премію імени Івана Белкіна** (за кращу повість) здобув **Валерій ПОПОВ (Третье дыхание)**.

«Госпремия же популярностью не пользуется: караван ее идет и никаких критических собак не слышит. А сами собаки уже давно обзавелись собственными караванами», — підбивають російські критики підсумки преміального сезону.

Ірена КАРПА. Знес паленого (чтиво ідіотів). — Івано-Франківськ: Місто-НВ, 136 с. (о)
(Рецензії див. також: **Кр чч.7, 8'03**);
Світлана ПИРАКАЛО. Зелена Маргарита. — К.: Дзєрєла М, 287 с. (о)
(Рецензії див. також: **Кр ч.13'03**);
Любка ДЕРЕШ. Культ. — Л.: Кальварія, К.: Книж-ник, 208 с.(п)
(Рецензії див. також: **Кр чч.15-16, 22'02**)

СПАСІННЯ ТИХ, ХТО ТОНЕ, —
СПРАВА ГОЛОВИ

**Леоніда
ФІНКЕЛЬШТЕЙН**

На прє-великий жаль, сь о г о д н і справа з книго-в и д а н н я м виглядає так, що можна або зітхати про минуле, або мріяти про майбутнє. А майбутнє все одно буде, може, не таке світле, як мріялося на початку 90-х, та від нього ж нікуди не дінешся. Саме тому хотілося б звернути увагу: якщо все ж таки коли-небудь як-небудь відмінять цей клатий ПДВ і якщо залишиться бодай декілька книгарень, у яких, попри все, буде продаватися українська книга, і якщо хоча б декілька видавництв якимось чином виживуть, лише тоді буде необхідно щось робити.

І сьогодні мене турбує одна річ: чи зуміємо ми працювати, якщо стане добре. Переглядаю прайси видавництва за останні роки. Переконаюся в збільшенні кількості, радію за підвищену якість, аплодую нашим письменникам та науковцям, переконаюся, що загальний рівень української літератури не пасе задніх і, скажімо, порівняно з книжками нашого північного сусіда, виглядає, на мій погляд, краще. Але думаю, що нам на сьогодні не вистачає перш за все письменницьких технологій. Давайте визнаємо, що й Дашкова з Донцовою та Марініною, і Б.Акунін, я вже не кажу про всіляких там Доценок, — це напрочуд успішні письменницько-видавничі технологічні проекти. Я переконаний, що російські письменники-технологи з кожним роком існування незалежної України стають менш цікавими для пересічного українського читача. І це — не ідеологічний висновок, просто наше життя сьогодні починає дедалі більше й більше відрізнятися від життя «несвого». Я зараз говорю не про високу літературу або літературні та мистецькі студії, ідеться про літературу масову, в якій дуже важливо мати якомога більше письменників, спроможних писати просто, легко, те, що називається «читабельно», але українською мовою та по-українськи. І дуже хотілося, щоб, коли покращає життя (якщо воно покращає), ми були б до цього готові.

Тобто (вибачте за російську ідіому) спасіння тих, хто тоне, — справа не їхніх рук, а їхньої голови.

Kr

ТЕ, ПРО ЩО НЕ ВІДАЄШ...

Мало хто здатен побачити неяскраву, самозаглиблену й граційну красу равлика. Мало хто вміє короткозоро приглядатися до життя, наближуючи свій погляд максимально близько до предмета, тому й не кожному вдається побачити дивний світ, схований за зовні впокореними домашніми речами, за стеблами трави, за оболонкою шкіри.

Настя БОГУСЛАВСЬКА

Свого часу вмінням придивлятися «взяв» українського читача Прохасько, шаман рослинного життя, чий світ був холоднуватий і, попри всю його цікавість, навіть небезпечний. Єдине, що надавало йому тепла — присутність дивних людей, які, аби просто жити, забиралися високо в гори, пили ялівцевий джин, селилися в будинки, повні пилу, книжок та опудал тварин.

Поезія **Юлі ЄМЕЦЬ-ДОБРОНОСОВОЇ**, автора поетичної збірки **Равлики тиші**, має подібний світ, але дещо тепліший, чутливіший, крихкіший, а тому, як на мене, природніший:

*Судини квітів зранку
подібні
до креслень
швів теплою одягу —
мусиш пам'ятати:
по теплу
грудень — гривень —
грудень — гризень
у донець річки
стукає сухою
мушлюю.*

Тут існує дивне рослинне життя, а також життя предметів, тварин і людей, де чашка «роззявила пащу надбитого боку», вечірній краєвид нагадує «піриг із міста і світла, де начинка — мій рух...», а котячі зіниці — «чорне вітрило у хвилях зеленого світла». Хотілося сказати про яскраву метафорику поезії Ємець-Доброносолової але гортаючи книгу, знаходжу тільки парадоксальні, алогічні, ненормальні й нерозумні речі, які в тексті дають насолоду (за Бартом) і цілком по-гадамерівськи підтверджують: поезію не треба розуміти, її треба сприймати чуттям іншого органу, що складається з півкуль, де, кажуть у народі, живе інтуїція. Тут речі буденні, гранично проминальні творять... інтимну лірику, але найцікавіше — це таке ж прискіпливе приглядання до своїх почуттів-відчуттів. Сказати «передчуття втрапи стискає горло» — це проза, а поетично розповісти про це можна так:

*Того дня
у горлі дівчини,
схожої на прозору пляшку,
оселилися керамічні риби,
із полив'яними
вибалушеними
очима
і шоколадними патьоками
у кучоках уст.*

Тонко прописана тілесність. Дійсно, рембрантові мотиви виглядали би тут навіть непристойно, наче м'ясистий палець, який намагається пропхатися у мушлю й торкнутися ще живого равлика. Тому все — напівпрозоре, напівпроявлене.

Можна цілком говорити про сюрреалістичність поезії Ємець-Доброносолової (подібне було у Віана в «Піні днів»), про мазохістичність, що намагається викинути геть із дискурсу тілесність, а натомість тільки підкреслює її, а ти розгублюєшся перед її вразливістю й голою відкритістю поза еротизмом. Можна дивуватися досить різкій іронічності щодо «благополучного бюргерства» («У буржуазних квартирах / котів / зазвичай каструють...»), якої якось наче й не чекаєш.

Смерть — буденна (...то лише сода, / яку додають / у тісто) й страшна своєю неминучістю. Але страшніше не піти в небуття, а зламати щось живе:

*Равлик опалого листа
повзе по асфальтовій
повені...
Незчулася —
щось...*

Різні світи в поезії Ємець-Доброносолової накладаються. Наприклад, вірш про робітників, яким наказали «обікрати омелу з півміста» має візії натуралістичні (надовго зім'яті під пахвами куртки, черевики, просотані брудним бурштином пивної сечі) та містичні (жінка-повелителька омели, очевидно відьма, забирає стяті «зелені кошики» додому, де оббирає з них «очі ягід», які ще не дозріли). Казка? Так, тільки треба не полінуватися вчитати її з віршів незвичної структури.

Знаю, під так званий «білий вірш» мостять зараз усе, з гордим усвідомленням, що якщо хтось не розуміє краси роздумів юного таланту про світ, що пахне кєросином, це його особисті проблеми. Зрештою, порівнювати сьогодні можна усе з усім, табу майже знищено, свободи досягнуто. Але чомусь буває воно найчастіше якось... несмачно. У Юлії — не так. Читайте, переконуйтеся, але — обережно! Натхнення, наче равлик, жахається гучного...

Kr

Юлія ЄМЕЦЬ-ДОБРОНОСОВА. Равлики тиші. — Харків: Майдан, 138 с. (о)

АВТОПОРТРЕТ? ПАРСУНА? МАСКА?

Книга спогадів видатного українського театрального художника Федора Федоровича НІРОДА має відверто парадоксальну назву — «Спогади художника або Записки щасливої людини». Перша половина тут апіорі заперечує другу. Адже добре відомо, що доля справжнього митця завжди трагічна. А трагізм та щастя — речі майже несумісні.

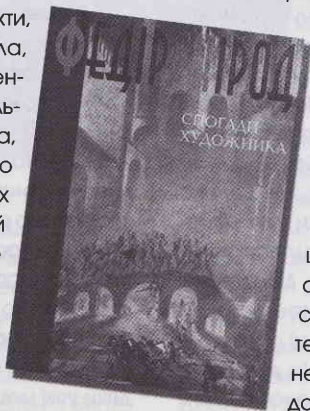
Юрій ЧЕКАН

Втім, чи так це? Випадок Нірода доводить, що у будь-якого правила є винятки, а творча біографія митця — начне підтвердження саме винятку, а не правила. «Я народився у сорочці», — неодноразово говорить автор. І доводить це у спогадах.

Аристократ за походженням (генеалогія Ніродів сягає корінням, з одного боку, шведських графів часів Карла XII, а з іншого — української шляхти, аж до гетьманів Д.Апостола, І.Скоропадського, П.Дорошенка та мазепинського генерального судді В.Кочубея), людина, що пишалася своєю родиною й не приховувала імен своїх предків, Ф.Ф.Нірод повно й всебічно реалізувався саме як митець. І це — у пролетарській державі, кримінальний кодекс якої (у редакції 1921 року) ділив усіх громадян на «соціально близьких»

та «соціально чужих». У цій державі шляхетне походження було вовчим квитком для одержання освіти, для роботи у творчій сфері та для суспільного визнання. Не можна сказати, що жорстка щодо аристократії та інтелігенції совіцька політика не заторкнула Нірода. Він не отримав вищої освіти, був відрахований із Київського художнього інституту. Проте — за шістьдесят років оформив більше трьох сотень вистав у театрах Львова, Запоріжжя, Києва, Одеси, Новосибірська. Незважаючи на графський титул, був прийнятий до лав КПРС. Отримав від держави найвищі мистецькі звання та високі нагороди. То як — щаслива людина?

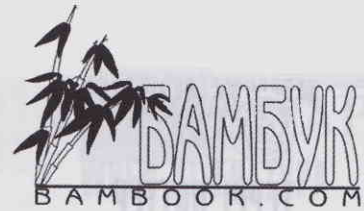
Спогади створювалися дещо специфічно. Вони писалися як листи до приятельки художника Ніни Михайлівни Михайлової і несуть відбиток епістолярного а не тільки мемуарного жанру. Звідси — деякі повтори, тематична, а не хронологічна будова книжки та підкреслено особистісна інтонація оповіді. Текст майже позбавлений побутових подробиць та дрібниць, які зазвичай надають спогадам особливої документальності та органічності. Все це звичайно, є (і дитячі враження, і сімейні замальовки, і родинні оповіді, і «життєві історії») — але дуже дозвано, інколи — навіть скупо. Складається враження, що автопортрет Нірода створювався не як реалістичне полотно, а як парадна парсуна, з усіма її умовностями

та жанровими обмеженнями. Переважає у спогадах Ф.Ф.Нірода знак оклику, що надає тексту особливої патетичної піднесеності. А інколи — викликає сумнів: чи дійсно все було так безхмарно? І чи не маска перед нами — «щасливої людини», яка за патетикою та захопленням тамує «невидимі світу сльози»?!

Утім, парадний портрет — жанр зовсім непростий. Він потребує особливої смислової наповненості. Саме тому велику увагу приділено викладенню власних художніх вражень (від архітектури Петербурга, Італії та Франції; від шедеврів світового мистецтва), пошукам шляхів вирішення того чи іншого спектакля та роздумам про сутність мистецтва художника тетру. Саме ці сторінки, як на мене, найбільше приваблять дослідників-мистецтвознавців: адже авторські коментарі творчих рішень сценографії, скажімо, балета «Ромео і Джульєтта» С.Прокоф'єва, опер «Пікова дама», «Евгеній Онегін» П.Чайковського та «Хованщина» М.Мусоргського можуть стати безцінним помічником для реконструкції та осягнення задуму всієї вистави! Скажімо, концепція «Хованщини» Мусоргського, як її бачить Ф.Нірод, базується на редакції опери, яка належить М.Римському-Корсакову. Купюри, переоркестрування, вилучення окремих сцен та номерів безповоротно змінили задум Мусоргського. «Хованщина» постанала як боротьба старої та нової Росії — із «закономірною» перемогою нового, «прогресивного». Мусоргський натомість написав про інше — його ідея полягала в тому, що форми гноблення змінюються, а народ залишається пригнобленим. Незручна для радянської імперії концепція, чи не так? І Нірод разом з постановковою групою ставить корсаківський варіант... На жаль, коментарі та примітки цього цінного видання залишають поза увагою подібні речі. Проте повідомляють читачеві, хто такий С.Ріхтер, Богдан Хмельницький, Данте, Петро І, Жанна д'Арк... Може, тому, що це — автопортрет маски? Що й дає підстави поєднувати в назві взаємовиключні частини — «Спогади художника» і «Записки щасливої людини»...

Федір НІРОД. Спогади художника, або Записки щасливої людини. — К.: Либідь, 180 с. (п)

МОГИЛА ДЛЯ ПЕРШОДРУКАРЯ

Представники уряду Москви й міністерства культури Росії звернулися до влади Львова з проханням поховати останки першодрукаря Івана Федорова.

Першодрукар помер у Львові 5 грудня 1583 року. Поховали його на цвинтарі біля Онуфріївського монастиря. У кінці XVIII століття останки Федорова були перепоховані в саму церкву. 1975 року археологи знайшли їх і помістили в дерев'яну шухляду сейфа. Довгий час вони зберігалися в музеї на території монастиря. 1990-го монастир передали ченцям ордена Святого Василія, а експонати музею перевезли до Музею стародавньої української книжки. Російські чиновники просять поховати останки в стіні монастиря й установити іменну табличку. Але львівська влада наразі не квапиться задовольняти це прохання.

«ІЛІАДА» В SMS-ФОРМАТІ

Компанія Microsoft репрезентувала власний виклад «Іліади» Гомера у форматі SMS-повідомлень. Прочитати нову версію поеми запропоновано шістьом мільйонам користувачам програми MSN Messenger. Microsoft вважає, що це дозволить молоді познайомитися з класикою літератури. Перші п'ять глав «Іліади» втиснено до 32 рядків, насичених скороченнями й «смайликами». Головний конфлікт між героями поеми описаний фразою «Що сталося, коли Ахілл посварився з Агамемноном?».

Проект викликав справжнє обурення у викладачів літератури. Залишається тільки здогадуватися, як би відреагував на такі маніпуляції зі своїм твором сам Гомер.

РОМАН ЗА 24 ГОДИНИ

У Чехії встановлено світовий рекорд — написання книги за добу. Співавторами рекорду стали письменник **Йозеф ФОРМАНЕК**, який написав за 12 годин 70-сторінковий роман **Літаючий ягуар**, і його видавець Іво Железний. Форманек почав створювати роман о 15 годині, після обрання теми шляхом жеребкування. Як тільки текст роману було завершено, його відправили в друкарню міста Усті-над-Лабем. Видрукувані примірники книжки на літаках і автомобілях розвезли по 29 книгарнях, розташованих у дев'яти містах Чехії. До 15-ої години наступного дня «Літаючий ягуар» вже був у всіх магазинах, і організатори акції оголосили про успішне завершення проекту.

ДАЙДЖЕСТ

КНИЖКОВИЙ
ЛЮДИ
ТЕРРІ ПОТТЕР

Іван АНДРУСЯК — про книжку **Євгена БІЛОУСОВА** Тарасове перо: «Видання грамотне, написане цікаво й дохідливо, оформлення старанне, барвисте й привабливе, почасти навіть розкішне... Якщо ми хочемо, аби ділахи бачили в Шевченкові казкового персонажа на кшталт Івасика Телесика чи Гаррі Поттера — будь ласка, нехай читають «Тарасове перо».

МІЖНАРОДНИЙ ПРОМІСЛОВА-ЛІТЕРАТУРНИЙ ПІДБОРІК
ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ

КОБЗАРЕВА НЕВЛОВИМІСТЬ

Сьогорічний Шевченківський лавреат **Юрій БАРАБАШ** (за книжку «Коли забуду тебе, Єрусалиме...» Гоголь і Шевченко: порівняльно-типологічні студії): «Оманлива простота поезії Шевченка не дає змоги вловити її у перекладі. До речі, те саме і з Пушкіним, котрого закордоном практично не знають».

№ 24 ПОНЕДІЛЬНИКЪ

ПІКАНТНА НЕДОРІКУВАТИСТЬ

З приводу харківського перекладу **Платформи Мішеля УЕЛЬБЕКА**: «Українську переводческую копилку эта книга ничем не обогатит... Самые пикантные места из Уельбека звучат по-українски по-прежнему анатомически пресно или по-уличному вульгарно».

пероць
КОМІКС-КЛАСИКА

Олексій КОХАН

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО»

НЕОБХІДНІСТЬ ВИБОРУ

Знайомство з книгою **Клайва Стейплза ЛЮІСА** «Велике розлучення: Сон» принесе задоволення тим, хто вже встиг задуматися над метою життя й доречністю дотримання норм і правил, що існують у цьому суспільстві. Ця книга для тих, кого мучать сумніви: чи справді можна каяттям перекреслити всі гріхи, чи дійсно все в нашому житті вже давно заплановано? «Велике розлучення: Сон» — фантастика, але не для любителів сучасної динамічної прози-вигадки. Тут нема неймовірних пригод, під час ознайомлення з якими читач п'яніє від адреналіну. Це повість — копання вглиб, де поєдналися мораль, віра, сумнів і ще щось таке, чому немає назви.

Марія КРИШТОПА

Люїс квітнем 1945 року написав у своїй передмові до «Великого розлучення»: «Люди постійно пробують поєднати Небо і Пекло. Вони вважають, що насправді не існує неминучості вибору і, якщо стане розуму, терпіння, а головне — часу, то можна якось сумістити Небо і Пекло, допосувати їх одне до одного, розвинути або витончити зло в добро, нічого не відкидаючи. Як на мене, це велика помилка. Неможливо взяти у путь все, що в тебе є, іноді доводиться залишати навіть око або руку... Ми повинні сказати «так» або «ні», третього не існує». Чи випадково, що ці слова були написані під час війни? Чи дійсно — це лише фантастика, вигадана членом гуртка «Інклінгів»? А може, попередження для тих, хто сподівався залишити невідомленими всі свої діяння, покривши

їх позолотою вигаданої ідеї благочинності? Як би там не було, а ця книга залишається актуальною і в наш час. І буде такою, доки кожна людина не зробить свій остаточний вибір.

«Велике розлучення: Сон» — розповідь про шлях людини після смерті. Кожний, за словами автора, може потрапити до Раю. Але не кожний дійсно цього хоче. Головний герой чекає автобуса в сірому місті, яке одні називають Пеклом, інші — Чистилищем. Із ним у черзі стоять різні люди. Всі знають, що автобус повезе їх до Раю, але, попри одностайне бажання потрапити туди, у кожного з них — своя мета. Одному стало нудно серед сірих будинків, другий має намір привезти з Раю справжні речі (у сірому місті будинки й речі виникають завдяки уяві мешканців) і продавати їх, ще комусь хочеться поквитатися з кимось, хто вже в Раю. Для пасажирів автобуса ця поїздка — лише екскурсія. Тільки деякі з

ДАЙДЖЕСТ

ГАРРІ ПОТТЕР
ДЛЯ СТВІВЕНА КІНҐА

Нонна-Анна СТЕФАНОВА

1970 року «король жахів» **Стівен КІНҐ** був ще не визнаним двадцятидворічним письменником. Саме тоді він вирішив написати найдовший у світі роман і розпочав фантастичну епопею «Темна вежа». Надихнув Кінґа «Володар кілець» Толкієна та поема Роберта Браунінґа «Чайлд Роланд до темної вежі пішов». Герой епопеї, також Роланд, щось середнє між лицарем і ковбоєм, шукає Темну вежу — квазімістичну велетенську споруду, котра збрала в собі воедино усі можливі часи й простори. Дія відбувається в постапокаліптичному світі, паралельному до нашого. Цього року вийшла п'ята

частина «Темної вежі» — **Вовки Калли**.

Восени 2003-го року Кінґ отримав медаль «За помітний внесок в американську писемність». У подячній промові він картвав інтелектуалів за зневагу до популярної культури й закликав будувати мости між високою літературою й популярним читвом. «Темна вежа» намагається скомунікувати ці два напрямки. Розтягнута на кілька томів історія з демонами, монстрами, вузькими виходами й магічними порталами є одночасно й спробою створити інтригуючу металітературну гру, те, що радили Набоков та Фленн О'Браян. Кінґ прагне змішати несуміжні нарративні стилі — від Артуріанських легенд до вестернів Серджіо Леоне й наукової фантастики. А головне, намагається

них сподіваються, що не повернуться до сірого міста. Більшість вже звикла до існування в сутінках. Їм лляно відмовлятися від впливу, який вони мають тут, від уявних будинків, від своїх перекохань і гріхів.

Знайомство з Раєм і його мешканцями лише підсилює бажання цих людей повернутися. Вони чужі тут, де їхньої сили не вистачає навіть на те, щоб підняти пелюстку квітки. Щоб залишитися, треба зречтися того, що вони все життя вважали справжнім, до чого йшли, жертвуючи спокоєм, сном, ближніми. «Кожна загинула душа віддасть перевагу владі в Пеклі перед служінням у Раю. Вона захоче зберегти хоч дециму ціною поги-

белі, що-небудь та й поцінує більше за радість, тобто більше за правду. Згадай, зіпсута дитина швидше залишиться без обіду, ніж вибачиться. У дітей це називається примхами, у дорослих для цього мають сотні імен — гнів Ахіла, жаль Кориолана, Помста, і Ображена гідність, і Повага до Себе, і Трагічна Велич, і Власна Пиха».

Читач має змогу пройти з головним героєм майже до воріт Раю. До самого Раю

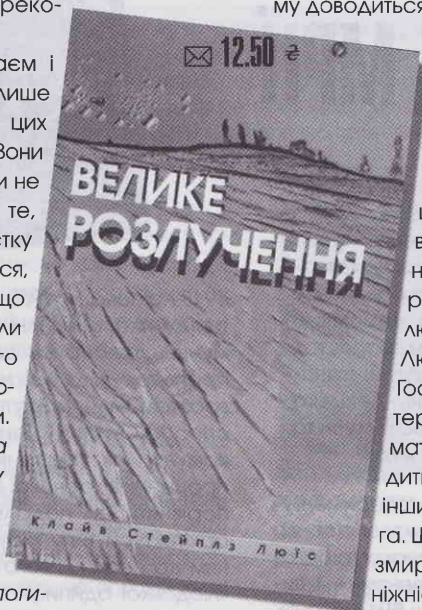
ви не потрапите. Для цього ще треба померти й зробити власний вибір. А доки ви не збагнете різниці між Часом і Вибором, як стверджує автор, це — неможливо. Тому доводиться лише спостерігати, як роб-

лять вибір інші. Слухати й вчитися. Ви зустрінете тут і богословів, які йшли хибним шляхом, і художника, який ніяк не міг змиритися із забуттям, і повію, яка вирушила до Раю, щоб зваблювати його мешканців. Кожним із тих, кому доводиться робити вибір у творі, керує любов. Але любов, доводить Люїс, буває різною. Інколи Господь забирає дитину в матері, яка любить занадто. Ця матір і після того любить свою дитину понад усе, більше, ніж інших дітей, ніж чоловіка, ніж Бога. Ще один чоловік ніяк не може змиритися з тим, що свою ніжність дружина не віддає лише йому, а ділить її між дітьми, птахами, бідними. Це гріх — безапеляційно заявляє автор. Погоджуватися чи ні, вирішувати вам. Як і те — приймати чи не приймати позицію автора. Але в одному він абсолютно правий: кожний із нас повинен зробити свій вибір. Балансувати між Добром і Злом — справа невдячна.

ми, бідними. Це гріх — безапеляційно заявляє автор. Погоджуватися чи ні, вирішувати вам. Як і те — приймати чи не приймати позицію автора. Але в одному він абсолютно правий: кожний із нас повинен зробити свій вибір. Балансувати між Добром і Злом — справа невдячна.

Кт

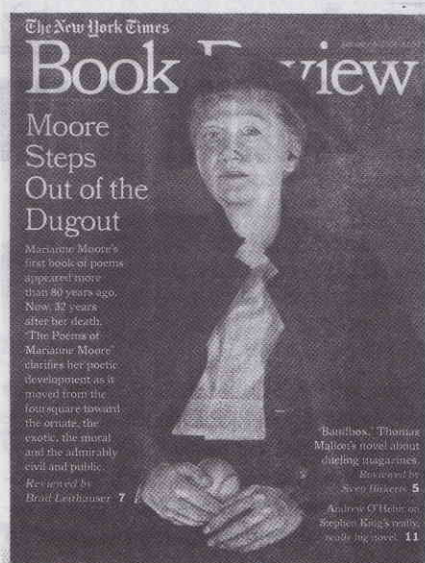
Клайв Стейнлз ЛЮІС. Велике розлучення: Сов. — Л.: Свічадо, 88 с. (п)

пов'язати в один універсум, в грандіозний наратив усю свою творчість — у «Темній вежі» письменник широко цитує сам себе. Окрім того, його герої потрапляють у ситуації, змальовані ще Діккенсом, розмовляють у стилі Марка Твена, співають і слухають пісні «Бітлз». У «Вовках Калли» з'являється бойова техніка із «Зоряних війн», блазні з коміксів про «Спайдер-Мена» тощо. Яюсь увечері Роланд із друзями міркують, чи стане людина на ім'я Гаррі Поттер мітичним героєм майбутнього.

«Вовки Калли» — містична пригодницька книга. Рецензенти знаходять у ній щось вагнерівське (не в найкращому сенсі цього епітету): «У нескінченні сторінки балаканини вкраплено дієві сцени, що закінчуються, ледь почались. Діалоги Кінга часто незмістовні, а жарти пісні. Проте, що довше ти читаєш цю повість і досить приємну епіку, де тільки пташиного молока не вистачає, мішанина саспенсу і сентиментальності починає впливати на тебе гіпнотично».

Уже тридцять три роки Роланд шукає Темну вежу. Весь цей час, окрім зброї, він несе на собі важкий тягар — літературні

амбіції Стівена Кінга. Можливо тому «Темна вежа» ніколи не знаходила великої кількості читачів, порівняно з іншими творами цього письменника — бестселерами номер один в історії літератури.

За матеріалами

The New York Times Book Review.

January 4, 2004. Кт

КОМЕНТАР WHEN-ЛІТЕРАТУРА

ДАЙДЕЖЕСТ

Світлана МАТВІЄНКО розмірковує: коли тексти перетворюються на літературу? «Література — те, що дозволяє відчувати мінливе задоволення/насолоту від тексту... Коли стається література, поверхня тексту наче зволожується, і завдяки ковзкості, котру він завжди несподівано здобуває в певну мить, цьому риб'ячому жиrowі, текст стає буквально невловимим». За зразок справді літературного тексту критик вважає новий роман Світлани ПОВАЛЯЄВОЇ *Замість крові*, ексклюзивною ознакою котрого є «тотальна метафоризація життя... Проза Поваляєвої — заплетені в ніби-оповідь успішні та неуспішні метафори». Під цим оглядом у пані Матвієнко виникають алюзії на класику: «Це буквально — поема (такі собі «Мертві душі» нашого часу)... Це зачіпає, як і тоді, коли читаємо «Дон Кіхота».

ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ

НОВИЙ ТЕКСТОМІТ

А в Андрія БОНДАРЯ — інші асоціації у зв'язку з романом *Замість крові*: «Змішуючи реальне з ірреальним, Леонарда Коена з Юрком Позаяком... Поваляєва створює своє місто, по-прустівському пригадуючи смак ранньої молодості. Українська література отримує новий київський текстоміф... Ще один культовий «Куль» із претензією на літературу».

Україна молода

ШЕДЕВРОЛОГІЯ

«В українській літературі XXI століття з'явився перший шедевр — Солодка Даруся Марії МАТІОС... Крайшого роману за останні роки 20 в українській літературі не було... Це хрестоматійний твір для курсу української літератури», — захоплюється Валентина КЛИМЕНКО новинкою, беззастережно проголошуючи роман «геніальним».

КИЇВСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК №1

Літературним лавреатом столичної мистецької премії «Київ» став Віктор БАРАНОВ із романом Притула.

Кт

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ХРЕСТОМАТІЯ»

ВЕЛИКІ СПОДІВАННЯ — ЦЕ ЧАСОМ НЕЗДІЙСНЕННІ МРІЇ

Книга Юлії БУР'ЯНОВОЇ з оригінальною назвою «Великі очікування, нездійсненні мрії: зникаючі багатства архітектури конструктивізму в Україні та Азербайджані» зобов'язує до глибокого вступу, в якому було б зроблено спробу розкрити всю неоднозначність ситуації визначеної епохи. Однак книга, як зазначено авторкою у вступі, лише «репрезентує унікальний (!) погляд на радянську архітектуру 1920-1930-х років» та, водночас, «не претендує на статус вичерпного наукового трактату». (Усі ми тепер «постмодернізовані» й знаємо, що жоден трактат, книга, документ і не може ні на що претендувати, окрім того, щоб описувати, зазначати, доповнювати, інтерпретувати...) Відповідно, замість вступу — лишень «Деякі нотатки» та коротка характеристика основних типів будівель: житло, робочі клуби та палаци культури, санаторії, адміністративні будинки, навіть — фабрики-кухні.

Марія ХРУЦЬАК

Також пані Юлія не дала можливості прискіпливим критикам від мистецтва закинути їй відсутність цілком оригінальної, вишуканої архітектури конструктивізму західно-го регіону, адже вона не підпадає під статус «радянської», швидше — «австро-угорської», або ж навіть місцевої.

Книгу-дослідження озброєно біографічною інформацією про архітекторів та чорно-білими світлинами 1999, 2000 та 2003 років, які справді підтверджують той факт, що стараннями міських та інших поважних органів архітектура конструктивізму, ще доволі молода на тлі таких міст, як Київ, таки зникає.

Щодо талановитих архітекторів, то знайшла єдине речення щодо їх «внеску»:

«Архітектори намагались експериментувати з новими ідеями та технологіями, як, наприклад, обертовими сценами та багатофункціональними приміщеннями». І видається, що від книги очікуєш більше, аніж отримуєш: неясні світліни й такі глибокі характеристики на кшталт «будинок був зведений з залізобетону та скла у правдивому стилі конструктивізму», «стелінь» замість ступінь, «фріз» замість фриз, «вул.Пірогова» замість Пирогова, камінь «вживали» в будівлі замість «використовували у будівництві».

Та особливо вражає думка сучасної дослідниці, випускниці 1990 року колишнього Київського художнього інституту, стосовно «виникнення багатьох нових ідей, таких, як стандартизація будівельного процесу, механізація», або ж про те, що «у

1918-на початку 1930-х років з'явилися нові типи житла: будівельні комуні, будинки-комуні... (які) були важливою частиною прогресу в галузі житла та послужили зразками для майбутніх проєктів та нового способу життя»? Звичайно, такі будинки-комуні, як, наприклад, будинок для працівників харчової промисловості, й не порівняти з подальшими шедеврами архітектури типу «хрущовок» із їх зведенням до неможливого життєвого простору «людської одиниці», але ж тоді про який новий спосіб життя йдеться?

Загалом книга-документ нагадує колишні, видані ще на початку минулого століття «путівники» по місту, адже в книзі я так і не знайшла думки автора, спеціаліста в галузі архітектури, стосовно особливостей українського, пробачте, — радянського конструктивізму. Тобто — якими ж були «великі очікування» й які залишились «нездійсненні мрії»?

Кр

Юлія БУР'ЯНОВА. Великі очікування, нездійсненні мрії: зникаючі багатства архітектури конструктивізму в Україні та Азербайджані. — К.: Тираж, 2003 с. (о)

РЕФЛЕКСІЇ

ДВА В ОДНОМУ: ФІЗИКА В ЛІРИЦІ Й НАВПАКИ

Кожний художній твір є фантастикою, яку б назву жанру не поставив на обкладинці його автор, адже так чи інакше, а всі герої й події до останньої титли витворені уявою митця. Водночас будь-яка справжня фантастика є романом. Якщо ж їх поєднати, то отримаємо науковий роман із претензією на художню образність, наукову достовірність та істинне знання.

Костянтин ДИКАНЬ

Якщо не любите читати про парад переможців — вояків ОУН-УПА — на Червоній площі, але переймаєтеся єдиною теорією поля, зверніться до художнього узагальнення «Нейтронної теорії Всесвіту, Нейтронної фізики і Нейтронної хімії» у вигляді наукового роману пера Валерія АНДРУСА Мысли вслух.

(Автор відкриє вам очі на істинне знання, єдино правильну будову світу, причини й цілі гармонії світобудови, продемонструє

можливості людини-творця, яка має лише стіл, олівець і чистий аркуш паперу.

І нехай нікого не вводить в оману співпадіння назв об'єктів і явищ, запропонованих автором, з термінами, якими користуються ортодоксальна наука, — це звичайнісінький збіг (як і належить іменам героїв романів) і не більше, бо головне в словах — смисл, значення. У В.Андруса ж на все є свій власний погляд, інакший смисл і пояснення.

Першими читачами роману автор зробив не літератів (ліриків), а докторів із академії наук, університетських професорів (фізиків) і навіть державних службовців

Міністерства освіти. Як і належить фізикам і закостенілим урядовцям, вони не лише не досягнули розмах уяви лірика, але й дали йому «брутальні поради» (визначення В.Андруса): «пройти лікування у психіатричній лікарні». Отакий цинізм і обмеженість офіційної науки: людина глянула на Всесвіт, будову речовини й Сонячної системи під науково-романтичним кутом, а її одразу в Павловку, до Семена Глузмана. Коло замкнулося — від наукового дисидента до політичного.

Хіба відкриття таїн Всесвіту нав'язлива ідея? Де ж тут параноя чи мляво біжуча шизофренія? В.Андрус усвідомлює, що чинить «наукове святотатство, оскільки наукове товариство не дозволяло йому це (творити теорію поля — К.Д.) робити через відсутність необхідного рангу й зобов'язання не чіпати ідолів, які вони самі створили». Отже до в'язнів сумління в Ук-

РЕЦИДИВИ ГУМАНІЗМУ

Є проблеми позаісторичні, а є — позапроблемні. Не хочу нікого образити, але остання книга почесного професора економіки Гарвардського університету, президента американської академії мистецтв та літератури виявилася саме такою. У своїй монографії Джон Кенет ГЕЛБРЕЙТ розглядає проект суспільства, яке було б уважне до найуразливіших верств суспільства й економічно сприйнятливим для всіх.

Андрій МОРОЗОВ

Але по-перше, виникає запитання: у чому новизна роботи? Чесно кажучи, серед значної кількості книг про глобалізацію ця не вирізняється оригінальним підходом і оригінальною постановкою питання.

По-друге, від імені кого автор проголошує цей проект? Переховування за абстракцією «ми, прибічники суспільства блага» є вельми анонімним.

По-третє, книгу написано в досить-таки безапеляційному дусі про всім зрозумілі речі, але гострих, полемічних кутів автор свідомо уникає. Він навіть не опускається до критики своїх опонентів — він просто не згадує про них.

Невеличку передмову до українського перекладу цієї праці зробив Віктор Ющенко, який, зокрема, зазначив, що це є ґрунтовним і всебічним дослідженням у галузі сучасної політики та економіки. Але будемо вважати, що це був «реверанс шановній людині», вияв політкоректності, аніж реальна оцінка. Адже нічого нового Гелбрейт не робить. Автор повторює відомі ідеї будь-якого ліберала, які сформулював ще славнозвісний Карл Поппер. Але якщо

Попперу вдавалося створити для своїх міркувань філософський базис, метафізичне підґрунтя, то автор книги не перевантажує читача аргументами на користь своєї позиції.

«Найголовніші цінності суспільства блага є свобода особистості, елементарний добробут, расова та етнічна рівність, віра в можливість гідного життя», — читаємо вже на перших сторінках монографії. Проте цікавлять не ці банальності, а те, що автор із дитячим оптимізмом ставиться до подолання таких складних проблем, як інфляція, безробіття та еміграція. Скажімо, відомий спеціаліст із геополітики Гантінгтон, говорячи про перспективи побудови суспільства блага, налаштований вельми песимістично й готується до зіткнення різних типів культур, способів життя й навіть цивілізацій. Футуролог Б'юкенен у книзі «Чому занепаде західна цивілізація» теж не схильний переоцінювати ліберальний проект побудови суспільства добробу-

ту. Окреслені приклади створюють тверезий підхід до проблеми побудови демократії, аніж суцільний утопізм, який пропонує Джон Гелбрейт. Цікаво, що мейнстрімовий конформістський дослідник Гелбрейт наважився критикувати прояви інтервенції (хоч би й для блага чужої країни й задля припинення насильства та вбивств), які собі подекуди дозволяли наддержави.

Проблему міграції автор подає як джерело потужного трудового ресурсу й позитивно схвалює це явище.

Головний стимул — це рух від справжньої роботи (монотонної та фізично виснажливої) до приємної, яка визначає соціальне становище, приносить гроші та інтелектуальне задоволення. Непрестижна праця стає дедалі непрестижнішою, але хтось має виконувати цю брудну роботу. Тож вакуум повільно заповнюється емігрантами, до яких суспільство блага має бути толерантним.

У підсумках Гелбрейт вказує, що головне вразливе місце суспільства блага — це не сама демократія, а недосконалість демократії. Тільки коли система виборів буде охоплювати всі верстви суспільства, а не його окрему частину, тоді наше суспільство досягне мети й стане суспільством блага.

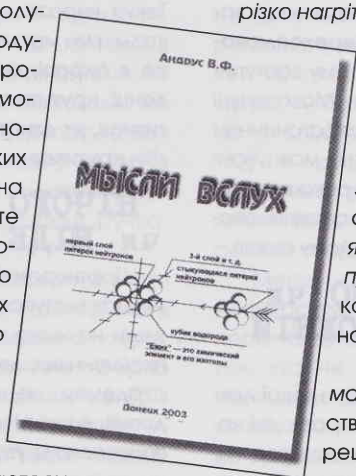
КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ПОЛІТЛІКНЕП»

КР

Джон Кенет ГЕЛБРЕЙТ. Суспільство блага: пора гуманності. — К.: Скарби, 160 с. (о)

раїні за малим Богом не долучився ще й науковий інаконець, якого наукова громадськість хотіла забити «молотом імен і праць» талановитих і геніальних, але таких традиційних у поглядах на світобудову, людей. Проте обійшлися без Ради Європи, Северінсен, і добре. Бо Захід у таких випадках завжди вдається до подвійних стандартів. Мовляв, офіційній науці «зер гут», але істина, ба- читайте, дорожче.

Щоб Рада Європи не застосувала до України санкцій за утиски слова, якийсь благодійник надав допомогу в публікації роману, а можливо, він просто хотів отримати філософський камінь: «щоб із важкого елемента отримати легший, його потрібно глибоко заморозити і витримати доки не зменшиться закрутка нейтронів і не зменшиться сила стиснення, а потім

різко нагріти для закрутки самого їжака і центробіжуча сила відірве зайві п'ятірки нейтронів».

Не зрозуміли? Шкода. А В.Андрус вже підійшов «до того рівня розуміння, коли, знаючи логіку побудови структур, можна давати пояснення, не вивчаючи сам предмет». Як вчила нас рідна комуністична партія, «тіла при нагріванні розширюються».

«Усі тверді тіла, крім Сонця, мають кристалічну структуру», стверджує Валерій Андрус. Нарешті отримала підтвердження стара народна мудрість — «змусь дурня Богові молитися, він і лоба розбі'є!» Адже, якби лоб не був кристалічним, розбити його було б неможливо хіба що вм'ятину зробити, котра, як правило, характерна мільйонерам і утворюється від кашкета.

КР

Валерій АНДРУС. Мисли вслух. — Донецьк: ЧП Дмитренко, 184 с. (о)

Літературна Україна

Тижневик літературної України. Заснована 21 березня 1927 року

НЕТРАДИЦІЙНИЙ ВИННИЧУК

Доктор філології Ярослав ГОЛОБОРОДЬКО знайшов у романі Мальва Ланда Юрія ВИННИЧУКА «досить цікавий та самобутній напрям пригодмандрів — мандрів слова й у лоно слова... І тому «Мальва Ланда» постає значно цікавішим явищем як «роман слова», ніж як «роман віртуалізованих пригод».

СКЛЯНКА ЧАСУ
ZEITGLASА В НАС БИ ПРОДАВЦІВ
НЕ ЛИШИЛОСЯ ВЗАГАЛІ...

Роман ЛЮБАРСЬКИЙ з Єрусалиму розмірковує про долю російської мови в Ізраїлі: «Іврит необхідний, но и без русского плохо. В повседневной жизни до сих пор можно найти примеры дискриминации по языковому принципу так в течение 2001—2002 несколько девушек были уволены из частных магазинов и кафе за пользование русским языком на рабочем месте».

ДАЙДЖЕСТ

КР

ДОСИТЬ ГОВОРЯТИ

ДО ЗІР КРІЗЬ ТЕРНЯ

Майбутнім редакторам від Бога – І5*

Редактори 20-их, 30-их років минулого століття могли покладатися на коректорів, коли йшлося про «виловлювання мовних та друкарських помилок». Тодішні коректори чули питому українську мову від своїх батьків або дідів, і це помагало їм у виловлюванні авторських ляпсусів. Сьогодні становище змінилося. Сучасні коректори, якщо й чули українську мову, то здебільшого з радіо або від учителя в школі. На жаль, ні радіо, ні вчителі у школі не володіли питомою українською мовою, а були змушені користуватися офіційно канонізованим койне, зафіксованим у російсько-російських словниках. Через це сучасні коректори «нічого сумняшся» не виправляють очевидних ляпсусів нинішніх «текстовиробників», у чиїх текстах рясніють такі кавалки, як зраджувати кому, а не кого, вчитися чому, а не чого, згідно чого, а не з чим, відповідно чого, а не до чого. Отже, на Редактора сьогодні лягає ще й обов'язь, яку колись виконували «добрі коректори».

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

БУТИ СОБОЮ чи МАВПУВАТИ?

У сучасних текстах багато слів та виразів живцем змавпованих з інших мов — переважно з російської мови, але є прецеденти і з польської (**спротив = sprzeciw**) та англійської — через російську — (**досвід = know-how**). Іншими словами, ми перестаємо бути собою й уподібнюємось своїм далеким родичам. Цій тенденції Редактор має засвітити червоне світло.

НІЧОГО НЕ ЗАЛИШИЛОСЬ чи НЕ БУЛО ІНШОЇ РАДИ?

Пише добре підкутий автор: «Володимир Іллічу... **нічого не залишалось**, як погодитись». Звучить гладко для наших «двомовних» вух. Звалили ми до позичених форм. А де ж наша самобутність неповторна? Чи ж не соромно нам, коли чужинці трактують нас як свого роду младоросів? Ось що пише про переклад з української мови чеська перекладачка Рита Кіндлер: «...перш, ніж перекладати український текст, перекладач мусить засвоїти, бодай елементарно російську (!) мову».

А ми бідкаємось, що нас мало знають на Заході! Та як же нас знати, коли для розуміння наших текстів треба вивчити не одну, а дві мови! Додам від себе: часом

ще й третю — польську. Чи не варто нам бути вимогливішими до самих себе? От і в наведеному прикладі по-нашому треба сказати «Володимир Ілліч... **не мав іншої ради**, як погодитись».

ПЕРЕХОПЛЮВАТИ ПОДИХ чи ЗАБИВАТИ ДУХ?

Деякі змавповані форми глибоко закорінилися у нашій мові завдяки тому, що їх запозичили з іншої мови наші класики і докопатися до питомих українських форм можна хіба з поміччю свого роду мовної археології. Візьмим пару **перехоплювати подих**. Українці у живій мові віддавна практикували пару **забивати дух**, і це відбито в літературі: «Денисові знову **забило дух**, але вже не зі страху, а з думки...» (Грінченко). Советський класик Собко пише вже трохи інакше: «...холод **перехоплював дух**». А ще один його сучасник пише так: «Лють **перехоплювала** Тарасові **подих**...» (Льченко). Отже, крок за кроком наше **забивати дух** обернулося на **перехоплювати подих**. Коротку питому форму заступила довжелезна запозичена. Мовознавці від КГБ називали це взаємозбагаченням мов. Я б назвав це регресом від мавпування. Редактор від Бога має перехоплювати такі форми й не давати їм «оприявнюватись» на сторінках довірених йому творів.

МАРНОСЛАВСТВО чи ПИХА або ПОРОЖНІЙ ГОНОР?

Під впливом мавпування до нашої лексики зайшло багато слів та виразів, які через свою штучність не приживаються в живому мовленні і, відверто кажучи, відвертають часом самих українців від своєї мови. До таких форм я б відніс слова **марносла-вство, марновірство, марнолюбство, марнослів'я** та ще деякі. Їх створено штучно шляхом копіювання російських книжних і застарілих форм **тщеславие, суеверне, суесловие**. З цих слів лише **марновірство** фіксує словник Грінченка, але не наводить

прикладів, вказуючи, що його запозичено із словника Желехівського, який приписує це слово Кулішеві. Що ж, і Куліш не святий, він міг часом ужити й невідале слово. По-українськи краще і зрозуміліше для мовців сказати **забобонність**. Щодо слова **марносла-вство**, то я б назвав його «словниково-вим» словом. Його рекомендують РУС-и УССР і фіксує СУМ АН УССР, але не наводить прикладів з літератури. З літератури ж відомо цілу низку живих синонімів цього слова **пиха, пихатість, славолюбство, гонористість, гординя, порожній гонор**. У будь-якому стилі нашої мови краще обходитись без книжних штучнозляпаних слів. Назву твору Теккерера «Vanity fair» я б переклав «Ярмарок гордині».

ВЕРТИТИСЯ, ЯК БІЛКА В КОЛЕСІ чи КРУТИТИСЯ, ЯК МУХА В ОКРОПІ?

Деякі запозичені звороти легко написати, але їх не завжди легко вимовити. Пише авторка оповідання: «Він **вертівся** по таверні, **як білка в колесі**...». Оригінал цього виразу **вертелся, как белка в колесе** має наголос на останньому Е і цей наголос в українській версії не так легко перенести на О: **в Колесі**. Практикування таких форм у двомовному середовищі спричинить переоголошення українського слова **КОЛЕСО**. Неправильне наголошення українських слів у живому спілкуванні є однією з рис псевдоукраїнського або київського койне. Щоб не допускати переоголошення слів нашої мови і щоб бути собою, варто по змозі не вживати перелицьованих форм, коли є свої, пристосовані до своєї вимови вирази. Таких виразів на заміну наведеної вище кальки ми маємо досить: **крутитися, як муха в окропі, вертітися, наче в'юн в ополонці, крутитися, як посолений в'юн, крутитися, як дзиґа**. Чи ж не краще звучатиме «Він **крутився** по таверні, **як дзиґа**...»?

НІЧОГО ГРІХА ТАЇТИ чи НІДЕ ПРАВДИ ДІТИ?

Партнером **білки в колесі** в сучасних текстах виступає вираз **нічого гріха таїти**. Де тільки на нього не натрапиш! Не таять гріхів письменники, журналісти, літературознавці, академіки, не кажучи про високих посадовців. А своє і неповторне **ніде правди діти** приречено вікувати у хрестоматіях з літератури, та й то скорохвацькі лицювателі класиків збираються і цим самобутнім виразам скрутити в'язи, усучаснивши «застарілих» письменників. Тим-то я, грішним ділом, часом собі думаю: чи не краще переробити їх на «общепонятну» мову і не мати клопоту з класикою? Не таю гріха — думаю.

* Зберігаємо правопис автора

Малюнок Олександра Кустовського

незбагненна словосполука УКРАЇНСЬКА ДІЛОВА

Ділова українська мова для багатьох — не більше ніж назва предмету, котрий вивчають у вищих навчальних закладах. Зрештою, «вивчають» дуже умовно, а якість підручників, чи радше посібників, до яких звертаються (якщо звертаються взагалі!), переважно не викликає довіри. Зразки документів, шаблонні та часто застарілі, і підпадають радше під означення совдепівських «канцелярських», а не «ділових паперів», про які буцімто йдеться. Навряд цими книгами можуть послуговуватися працівники фірм, котрим таки потрібні знання як сучасної термінології, так і форми документів. Відтак з'ява будь-якого нового більш-менш пристойного посібника з ділової мови не минає непоміченою. Хоча таки схоже, що тішимося ми радше кількістю, а не якістю.

Богдана МАТІЯШ

Почнімо з новинки: посібник **Українська мова у професійному спілкуванні** за співавторством **Івана ЮЩУКА, Ірини ОЛІЙНИК та Михайла ГУЦЯ**. Безумовним позитивом цього видання є його чітка структурованість, лаконічний і водночас посутній виклад, відповідність змісту заявленій назві. Користувача знайомлять із загальними ознаками офіційно-ділового стилю, основними документами, усі теми супроводжує правописний коментар та підрозділ «Робота над мовою» — властиво, саме задля цих частин книги й варто її купувати. Дві ж інші рубрики, що є в кожній темі, часом розважають, а то й відштовхують. Це — «Етикет» та «Образ ділової людини». Авторі чомусь зовсім неадекватно прописують правила етикету чужоземних країн, радше розгорнуто викладаючи свою інтерпретацію, ніж спираючись на якісь обґрунтовані відомості. Скажімо, про етикет Італії: «ділові італійці відрізняються певною стриманістю та манірністю», чого про них насправді аж ніяк не скажеш, а інформація про те, що тут «ручкаються навіть жінки», відверто вражає закладеним у ній подивом. А що автори скажуть на те, що жінки ручкаються «навіть» в Україні?

Не певна, що варто втілювати в життя пораду в діловій розмові «час від часу повторювати: Так. Я Вас уважно слухаю». Звучить щонайменше іронічно. Образ ділової людини та настанови авторів посібника звучать доволі наївно — наприклад, поради влаштувати окрему кімнату для приймання відвідувачів, а точну роботу виконувати в іншій кімнаті. Або ж почасти гротескна ремарка до іміджу бізнесмена: «бажано, щоб ручка була з надійним золотим пером. Не обминайте (зважте на помилку! — Б.М.) цю пораду, бо гарне перо пливе папером легко й вільно...» Ідеї та пропозиції, звісна річ, некепські, але... до чого тут

українська мова в діловому спілкуванні? Безсумнівні переваги структури розділів, що стосуються культури мовлення, ? дуже вдало дібрано тексти для редагування, міні-диктантів, звернено увагу на помилки — відтак «компенсують» недоліки «етикетної» та «іміджевої» частин. Проте з-поміж решти посібник таки вирізняється, тому мовознавці відгукуються про нього доволі позитивно. Пояснила б це хіба тим, що на частину «не-мовну» вони уваги не звертають, так самісінько, як і на словник наприкінці книги. Він, хоча й називається «Російсько-український словник сфери ділового спілкування», навряд чи взагалі має якусь концепцію, за якою співавтори це диво уклали. Принаймні не може не дивувати, коли натрапляєш у ньому на таке: «яблоко — яблуко», «трус — боягуз», «юбка — спідниця» тощо. Тоді в додаток до посібника треба долучити весь 11-томів СУМ: раптом знадобиться?

Менш поміченим, здається, був «Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики», орієнтований на тих, хто не декларує «професійного» підходу до ділового спілкування, а потихеньку саме так і спілкується. Довідник не орієнтований на серйозне відпрацювання культури мови: без уточнень зрозуміло, що цей, початковий, етап для читачів-професіоналів неактуальний. Довідник залишається довідником: до нього звертаємось, аби уточнити правильність уживання сталих виразів чи для перекладу складної термінологічної словосполуки з російської. Тут справді ні до структури книги, ні до змісту немає

жодних претензій. Тяжко на око визначити кількість зразків документів у книзі, але кілька сотень таки є; справді серйозну увагу звернено на термінологію; приємне враження справляють розділи «Протокол та етикет» і «Ділове спілкування»; вражає розгорнутість та продуманість упорядкування додатків.

«Ділова українська мова Наталії Ботвиної» — давніший посібник і доволі схожий на низку раніше виданих книг саме з ділової мови. Оскільки це чи не найякісніший його варіант, можемо проілюструвати специфіку більшості книг суто «підручникового» формату. Це такий собі навчальний варіант ділового спілкування. Книгу розраховано переважно на викладачів і студентів; та ще абітурієнтів, але навряд бізнесменам вона допоможе. Відверто кажучи, аби не кілька розділів, у котрих виривають теми на кшталт «автобіографія», «договор», «листи-рекламації» тощо, я би відверто подивувалась, чому в назві книжки фігурує слово «ділова». У посібнику

цілком традиційно для школи, але набридло до оскоми повертаємось до поняття стилів, тексту, усної та писемної лексики, її «книжного» варіанту; повторюємо граматику, перекладаємо, боремось з паронімами, правилами та винятками з них і якось ніби побіжно звертаємо увагу на доволі нескладні ділові документи.

Видань на кшталт щойно описаного — сила-силенна, і, налаштувавшись на серйозну й ґрунтовну розмову про

посібники з ділової мови, виявляємо, що говорити, фактично, ні про що. Перераховувати авторів? Бо ж варіюються лише їхні імена, видавництва, роки видання, граматичні приклади, назви книжок урешті, а ось структура залишається фактично для всіх незмінна. Чи є в цьому сенс і який, сказати складно. На тлі десятків таких ось дуже концептуальних брошурок не можна не цінувати Ющуківського творіння, котре поруч виглядає ледь не шедевром, хоча насправді недоліків у ньому безліч.

РЕФЛЕКСІЇ

ПРО МОСКОВСЬКІ ПРОБЛЕМИ ЗДАЛЕКУ

Перевага діаспорних досліджень полягала завжди в тому, що на Заході ніколи не переривалося наукове вивчення нашої історії та завжди до послуг учених була величезна література — як загальні джерела, так і спеціальні, документальні. Вада тих самих досліджень — у відірваності від вітчизняного етосу.

Лесь ГЕРАСИМЧУК

Талановитий публіцист п.ГРИШКО пристрасно й заціпно розповідає про передумови, тло й здійснення українського голокосту, котрий, звичайно, міг плануватися в Москві, яка «сльозам не вірить». Він цитує силу-силенну документів, описує чимало сюжетів, за які відповідають люди, серед яких є й ті, котрі або недавно померли, або й досі рахуються серед

живих. Хоча їхній час і спливає... Але спливає і наш час або нагода збагнути проблему голодомору не з погляду пошуку зовнішнього ворога.

Українська історія першої половини ХХ ст. рясніє зрадами й криводушністю від індивідуального рівня до загальноетнічного. Невже

українські більшовики, українські спецзагони, українські супостати — це брехня й чужинська пропаганда? Мені, наприклад, неодноразово випадало бачити, як не Москва, а співвітчизники знищували храми і бібліотеки, документи й надбання народу. Я був свідком того, як знищувалися книжкові фонди місцевими кадрами, як рідні цензори й провінційна погань талували вітчизняну культуру, тоді як саме Москва допомагала її рятувати, хоча, може, й не зовсім та Москва.

Тому, визнаючи, зрозуміло, потребу яскравих популярних публіцистичних праць, як ось ця, хочеться поглянути на наші трагедії й по-іншому. Тож наступний крок ув осмисленні нашої історії є конче потрібним.

Кр

Василь ГРИШКО. Москва сльозам не вірить. Народознавство по-хмельківськи. — К.: Днівер, 242 с. (п)

БУМЕРАНГ

ПОХОВАТИ ДРУГА ВДРУГЕ

У числі №8 Кт надібрала на згадку про книжечку Олега КРИШТОПИ. Тож дозволяю звернутися до цього, давно мною прочитаного й забутого творива. Таке от блазеньське виправдання випадкового читача.

Олеся ОМЕЛЬЧУК

За заголовком книги Олега Криштопи криються два тексти. Перший — це оповідання за однойменною назвою — **Мистецтво склеювати черепки**, другий — «Похорон друга», також оповідання. Один текст про життя, інший — про смерть. Хоча, може, зовсім навпаки (всі узагальнення кульгають на односторонність, не враховуючи психологічної глибини суб'єкта, який склеює клапти зраненої душі... ну, і так далі...).

Твір «Мистецтво склеювати черепки» — це зразок літератури, яку можна назвати літературою «побутових історій» або «літературою ні про що». Як сказано в анотації до книги, історія цього оповідання могла би «трапитися з кожним із нас». Від себе, відповідно, додам, що таке міг би написати кожен із нас, якби з кимось із нас могла би трапитися така історія.

«Мистецтво склеювати черепки» — немов стенографія. Дієслово виступає тут головним носієм форми й змісту, тобто покликане передавати події та почуття, знаки й образи, що для творів масової літератури є обов'язковим (за такою ж схемою пишеться вся музична попса; тільки там рама, яка, як і прийшов, тебе нема...). Спроби ж бодай деякого стилю — це введення реплік, спрямованих на уточнення оповіді, на деталізацію жестів, вчинків, думок дійових осіб: чи не на кожній сторінці текст рясніє фразами в дужках. Художній ефект багатьох тих висловлювань недовий, бо насправді нічого вони не уточнюють та не

пояснюють: «Близько 10-ї вечора вони зустрілися на великому майдані в центрі міста, між церков (римо- і греко-католицької) у жовтому світі літарів...» (тут мимохідь згадуємо, що у римо-католиків костел, а не церква). У кількох інших випадках уточнення надто навмисні й скидаються на вже не випадковий задум. Бо вдається висловити болючий скепсис щодо зображуваного: таким опосередкованим чином автор акцентує на тому, що конкретика насправді не має значення, вона тільки підкреслює монотонність життєвого плину, а не наповнює його, попри деталізацію оповіді. Подібно-похмуро сприйняття світу набуває абсолютного значення ув іншому творі, який своєю появою засвідчив прихід нового літературного піджанру під назвою (прости, Господи) «натюрморт без номера» та під заголовком «Похорон друга» (завдяки виданню «Сурдокамера» 2001 року «Похорон...» вже став набутком літпроцесу, а оце знову сподобився).

Увесь текст другого (last but not least) оповідання є виснажливим спогляданням самого себе. Кількаразове повторювання чомусь важливої деталі «хочеться в туалет», перелік поглинутої їжі, пиття кави («ломий») підтверджує те, що для автора єдиною можливістю писати літературу стає фіксація того, що нічого не пишеться, оповідь про те, що їв і що пив, з ким спав чи

хотів би спати. А найбільша трагедія — неспромога розповісти світові про глибину своєї втрати, про смерть товариша. Чи ні, не про смерть, а про спробу висловити біль: «Труна закривається, тебе запихають до автобуса». І про біль по-дорослому: «Вітерець поривчастий грайливо задирає спіднички дівчат...»

Велику частину письменницького буття займає «бажання її виграти», яке переноситься на речі, істоти неживі. Герой-персонаж-автор-тощо подумки позбавляє цноти чисті листки паперу, процес писання асоціюючи з дефлорацією, вичавлюванням тощо. Кульмінацією творчого безсилля стає сцена, у якій герой злягається з друкарською машинкою. «Машинка мовчить, не хоче відповідати взаємністю на твої почуття. Намагаєшся взяти її силою, гвалтуєш. Якись рецептори на кінчиках пальців сприймають подразнення, і пальці стають твердимими». Дуже переконливо: оцей технічний засіб письменник називає «старою дівою», бо ж і справді — порівняно з комп'ютером друкарська машинка є ретро-атрибутом і, як виявилось, фрейдистського потенціалу вона не позбавлена. Тож не подивуємо з того, що «вишуканий стиль письма» (сказано в анотації) потерпає від перенапруги, адже «разом зі спермою витікають лімфа, кров, трохи поту, розмазую все це папером, не відчувуючи жодного полегшення, навпаки — посилюються болі голови»? Не полишає враження, що автор цілком усвідомлює власну текстуальну яловість, властиво, гвалтує сам себе, сам собі заглядає під спідничку, сам є старою дівою. Нехай яка, а терапія. Хоч і привселюдна.

Кр

Олег КРИШТОПА. Мистецтво склеювати черепки. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 72 с. (о)

САМОВИЗНАЧЕННЯ...

Видавництво «Оптіма», створене чотири роки тому, схоже, ніяк не може самовизначитися. І про комуністичний терор у різних країнах книжку випустило, і про зовнішню політику Росії, і про Холокост. Про козацьку медицину. Серед видань — і книга спогадів Юрія Шаніна, і альбом про Софронівський монастир, що біля Путивля, і щось про нашу ринкову економіку.

Іван ЯНЬКО

Видання — **Тебе. Песнь песней в 1001 импровизации ЕДЖЕ** — спроба написати Пісню засобами сучасної мови. У цій романтичній книжці незвично все — від блакитного паперу до авторського підпису. І написано її ніби не словами, а заморочками. Цей текст можна вважати несюжетною поетичною прозою. А проте сюжет таки є: починає писати герой, а завершує глоссоладія вітру, на воді та піску, де письмена різних мов обертаються на природні знаки.

Книга віршів **В.НИКІТИНА** видана ошатно, органічно виглядають вклеєні фотографії І.Гільбо, вони не ілюструють вірші, але й не заважають.

Докотилося видавництво й до детективів. Видає серію романів лавреата

... ТА УСПІХ

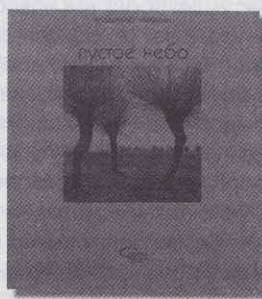
Гаррі Кемельман почав свою письменницьку кар'єру з коротеньких розповідей для одного літературного журналу, їх героєм яких був професор із Нової Англії Ніккі Вельт. Але славу й гроші автор здобув значно пізніше — завдяки роману «У п'ятницю раббі довго спав», який вийшов 1964 року (на той час йому було вже 56). За свідченням своєї доньки, Кемельман був високоосвідченою людиною, грав на багатьох інструментах, творив скульптурні композиції, був знавцем мистецтва, літератури та релігії, блискуче говорив багатьма мовами, займався виноробством.

Андрій МОРОЗОВ

Новий роман так сподобався публіці, що письменник вирішив створити цілу серію розповідей про рабина-детектива. Так світ побачили романи «У суботу раббі залишився голодним» й решта — по роману на кожен день тижня. Популярністю в американського читача він, безумовно, свого часу, користувався. Важко сказати, чи буде це цікаво українському читачу. Хоча, як кажуть, на кожен товар — свій покупець. На мій погляд, перевага книги в тому, що це не тупий детектив дії, екшн, а детектив розмірковування, він насичений найзаплутанішими історіями, інтригами, вбивствами, таємницями, які відкриває головний герой — рабин, застосовуючи свої знання з вивчення Талмуду. Але є тут і свої недоліки.

По-перше, книга аж занадто політкоректна. Рабин, стурбований вирішенням муринського питання, говорить про те, що треба давати гроші на допомогу кольоровий

премії Едгара По **Гаррі КЕМЕЛЬМАНА** про «самого неортодоксального» детектива-аматора, консервативного рабина Девіда Смолле. Розкриваються злочини за допомогою Талмуда. Але йдеться і про стосунки усередині гебрейської громади маленького містечка біля Бостона: між гебреями і негебреями, міркування рабина про іудаїзм, про розходження між релігіями, про проблеми Ізраїлю. Деякі діалоги просто блискучі, тільки багатослівність іноді стомлює.

расі, — це занадто неправдоподібно ліберально. До того ж, він обговорює проблеми шлюбу та регулювання народжуваності з християнським священиком, намагається примирити свою вкрай консервативну релігію з цінностями демократії. Класик театру неодмінно би виголосив: «Не вірю».

Зацикленість автора книги на гебрейському колориті буде цікава, мабуть, переважно самим гебреям. Іншим, хто не шаленіє від юдейської проблематики, я порадив би просто слідувати за фабулою і літературним стилем. Якщо вірити фахівцям, роман був написаний під впливом двох улюблених літературних метрів Гаррі Кемельмана — Честертоні і Шолом-Алейхема.

ЕДЖЕ. Тебе: Песнь Песней в 1001 импровизации. — К.: Оптіма, 88 с. (п);
Владимир Никитин. Пустое небо. — К.: Оптіма, 64 с. (о)
Кемельман Гарри. В пятницу Рабби спал долго. — К.: Оптіма, 292 с. (о)
(Рецензія див. також: Кр ч. 13 '03)

ЛАВРЕАТ «ОСКАРА»
ВІДМОВИВСЯ ВІД
РОСІЙСЬКОЇ НАГОРОДИ

ХРОБІЦКА

Відомий американський теле- та кіноактор Джек Паланс відмовився прийняти нагороду на фестивалі російських фільмів у Голівуді, ще й залишив залу на знак протесту, заявивши: «Я українець, а не росіянин!», повідомляє Українська служба Бі-Бі-Сі. Паланс разом із іншим американським актором Дастином Гофманом мав би отримати звання народного артиста Росії. Коли справа дійшла нагород, Паланс, уроджений Палагнюк, вийшовши на сцену, і заявив, що має враження, що потрапив кудись не туди, бо не має нічого спільного ані з Росією, ані з російським кіном. «Я — українець, а не росіянин... Буде краще, якщо я і мої друзі просто звідси підемо».

Контрастом до позиції Джека Паланса стала промова на прийнятті російської нагороди Дастином Гофманом, який сказав, що його предки походять із «російського міста Київ», він удачний за це російському народові.

СУРЖИК ІЗ ЕЛЕМЕНТАМИ
ДЕРЖАВНОЇ ЗРАДИ

Настя БОГУСЛАВСЬКА

Нещодавно в Київському молодому театрі відбувся суд на суржиком. Як і належить, було 12 присяжних, прокурор, роль якого дуже переконливо виконував Юрій Покальчук, адвокат — Богдан Жолдак та суддя Олесь Доній. Суржиком інкримінували державну зраду, диверсію, забруднення атмосферного повітря, заклик до масових заворушень, проституцію і розбещення неповнолітніх, групове шахрайство, заклик до шахрайства, а також хуліганство. Свідками з боку захисту виступали Олександр Ірванець, Андрій Кокотюха, Олесь Ульяненко, Микола Вересень, з боку звинувачення — Олександр Пономарів, Анатолій Погрібний, Микола Княженко.

Під час розгляду справи з'ясувалося, що ми досі чітко не знаємо, що таке суржик і чим він відрізняється від діалектизмів, просторічної мови та сленгу. Проте походження встановили чітко, назвавши суржик дитям трьохсотлітнього гвалту української мови та культури північним сусідом. Висловлювали припущення щодо малоросійської чи недоросійської природи суржиком, носії якого — етнічні українці — через свою малограмотність та усвідомлення своєї «другосортності» прагнуть говорити «по-роському».

Під час виступу свідків глядачі могли голосувати спеціальними бюлетенями: «Геть суржик!» та «Хай живе суржик!». Отож, «За» проголосували 188 чоловік, засудили — 223. Та оскільки суд був «куплений», до скриньки (також цілком офіційно) було підкинута ще 184 бюлетені «за» суржик.

Кр

41

ТЕОРІЯ ЯК ПРАКТИКА

КНИЖКА РОКУ 2004: НОМІНАЦІЯ «ХРЕСТОМАТІЯ»

Доки наші високоповажні фахівці переймаються шляхами розвитку вітчизняної науки про літературу, як от чи варто скористатися імпортованими з «вільних», не опоганих вульгарним марксизмом Європи та Американських Штатів, готовими (хай навіть дещо пошарпаними та не надто свіжими — шлях бо неблизький) теоретичними концепціями, чи навпаки — винайти якийсь власний метод, практика книговидання схильє радше до думки про імпортний варіант. Втім, нещодавно перекладена українською праця польської професорки Зофії МІТОСЕК під назвою «Теорії літературних досліджень» свідчить, як на мене, що дилеми сучасної гуманітаристики наших західних сусідів геть відмінні від наших.

Тетяна САХНО

Тут уже явно даються взнаки наслідки горезвісної «епістемологічної кризи» постмодерну, що її кожен порядний науковець прагне здолати — інакше навіщо ж вона, та наука; з іншого боку, треба постійно мати її на увазі. Отже, розпочинаючи писати працю чи то з історії, чи то з теорії літератури, дослідник змушений поставити перед собою питання: чи потрібна історія літератури? Як можлива теорія літератури? Якщо так, то якого вона потребує формату? З.Мітосек зупиняється на перших двох питаннях, а останнім особливо зацікавилися укладачі українського видання. Зокрема кожен, хто зазирає до анотації, з'ясує для себе «своєрідний жанровий поліфонізм» монографії, котра має риси вузівського підручника й енциклопедичного довідника, адже більшість посилань є насправді

бібліографією, хоч авторка позірно не виявляє амбіцій до енциклопедичного розмаху та повноти — радше навпаки. Що ж до підступів долі, внаслідок яких монографія перетворилася на підручник (втім, вузівський), то вони є не надто важливими, хоча згаданий факт радше свідчить на користь цієї праці, ніж навпаки.

Одначе, в основі самої концепції «Теорії літературних досліджень» лежить зовсім не підручковий парадокс, що усвідомлює й сама авторка. З.Мітосек виходить із того, що проект «правильної» теорії літератури, котра послугоувалася б об'єктивним методом (який літературознавство після стількох невдалих століть врешті-решт спроможеться виробити), є утопічним. Немає універсального дослідницького інструментарію, не було й не буде. Однак, як припускає авторка, проблематика, що до неї шукала підходів наука про літературу від Аристотеля до сучасних дослідників, у принципі не зміни-

лася, хоча й діставала різне вирішення. Таким чином питання «що таке література?» підмінюється питанням «яким було уявлення про літературу в різні часи?», замість однієї «Теорії літератури» маємо багато «Теорій», котрі (а як же інакше!) включають і певну мета-теорію, у термінах якої проаналізовано решту. Причому для виправдання останньої не обов'язково шельмувати деррідіанство, достатньо поставити його на рівні позиції з іншими концепціями. Абсолютизація якогось одного методу — поганий тон. Мовляв, якби структураліст узв'язав за написання догматичного підручника з теорії літератури (а деконструктивіст, у свою чергу — за його деконструкцію), то він би мав таке ж право komponувати власне теоретичну частину згідно своїх методологічних уподобань, а решту — відіслати до історично-полемічного розділу, як і прихильник соціокритики, феноменології чи психоаналізу. Тобто ніякого.

Прагнення уникнути ієрархії має, на відміну від медалі Одіна, зворотній бік. Гарольд Блум, творець власної редакції «Західного канону», вкотре нам нагадав, що життя людське є коротким. Отож, нікуди не подітися від необхідності добору, в якому цікавим є не тільки результат, але й критерії. Якщо звернутися до «Теорій», то виходить, що визначальними для авторки були два чинники. Перш за все, «погляд сучасності», за рахунок якого конгломерат концепцій і справді набув вигляду послідовної, «свідомої власних пізнавальних цілей» теоретичної практики, для відтворення якої мимоволі довелося ско-

ЩЕ РАЗ ПРО МІСТИКУ

КНИЖКА РОКУ 2004: НОМ. «КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО»

Характерна риса постсовєпівської художньої літератури — обсмуктування всього того, чого раніше «не було й бути не могло». Серед цих популярних тем велику нішу займає містика. Такі книги важко назвати фантастичними (українська література взагалі не може похвалитися належним рівнем фантастики), бо здебільшого автори щиро віряють у те, що пишуть, а читач переконаний, що все це справді було, є і буде. Не знаю, як ви, але я не наважуюся читати такі твори перед сном. Їхні образи переслідують доволі довго, навіть тоді, коли вже й не пам'ятаєш, звідки це взялося, чіпляються за свідомість і проростають квітами-мутантами. Бр-р-р.

Марія КРИШТОПА

Книжка молодого прозаїка **Юрія СИЧУКА** *Час диявола* — доволі різнопланова. Схоже, автор, який, безперечно, добре володіє пером, ще не визначився з тим, про що писати. Хоча... Письменника найбільше переймає свобода людини в суспільстві. «Усвідомивши безглуздість, жорстокість, примітив-

ність світу вцілому, суспільства та людини, дуже важко визначити, спланувати та вибудувати самодостатній мікрокосмос у власній душі, напевно, для цього потрібно відцуратися земного оточення, всіх його вітх і проблем, від банальності та заангажованості».

Можливо, тому Сичук і вдався до містики, злегка підретушував дійсність, щоб змусити читача відчути всю без-

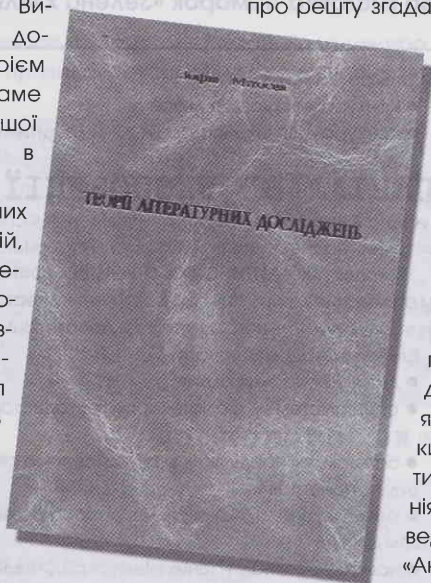

надійність людського існування. Вдалося це йому чи ні — вирішувати вам. Мені ж ч о м у с ь повість вида-лася занадто схожою на американські фільми. Такий собі ідеальний герой, якому подарували но-

ве тіло й молодість, страждає через втрату свого, рідного, просякненого алкоголем, рятує людей від диявола та його слуг, стає таким собі месником. Але картина не була б досконалою й героєм не був би ідеально голівудським, якби не дефлорація безнадійно закоханої дівчинки, зворушливі моменти чоловічої дружби тощо.

риститися «нашим мовленням». Серед наслідків — поява в монографії підрозділів на кшталт «Кант і структуралізм», а також виразно прагматичне й соціологічне звучання, що його набули мистецькі концепції Аристотеля та французького класицизму. Вищезгаданий критерій доповнюється критерієм патріотичним, а саме актуальністю тієї чи іншої теорії літератури в польському контексті.

Унаслідок згаданих селективних операцій, безперечно небезпечних, як неодноразово зауважує авторка, зпоміж усього методологічного різноманіття останньої сотні років (що змусить здригнути навіть фахівця) окремі розділи в книжці дістали феноменологію, вчення про реалізм Д.Лукача, психоаналіз, російський формалізм, структуралізм, семіотика, діалогізм, марксизм, інтертекстуальність, деконструкціонізм (sic!) і генетична критика. Читачам, котрі уявляють собі сучасне західне літературознавство за впорядкованою М.Зубрицькою «Антологією світової літературно-критичної думки ХХ ст.», може видатися, ніби чогось не вистачає. Гарзд, «new criticism» не є визначеною теорією, але специфічною аналітичною технікою, як нас інформує

авторка у вступній частині. А де ж тоді літературна герменевтика, рецептивна естетика, теорія читацького відгуку, а також — ну, як же без них — гендерні та постколоніальні студії? І якщо відсутність «нової критики» в праці мотивована, то про решту згаданих вище й представлених у «Антології»

напрямків світової літературно-критичної думки З.Мітосек не згадає зовсім або через те, що їх так само не вважає окремими теоріями, або ж із огляду на те, що вони не дістали розвитку на польському ґрунті (чогось пригадалися усі недоброчинливі, котрі заявляють, буцімто український фемінізм — це річ протиприродна). Втім, це аж ніяк не свідчить про справедливіший добір текстів у «Антології», якій багато хто міг би закинути неповноту, адже там немає ні франкфуртської школи, ані марксизму взагалі, в той час, як у «Теоріях» останньому відведено майже стільки ж місця, скільки інтертекстуальності та деконструктивізму разом узятим. Але жодного слова про Потебню.

Повернімося, однак, до анонсованого парадоксу, що виявляється, як на мене, у позиції дослідника. З.Мітосек ставить на початку перед собою цілком визначену позитивну мету: окреслити зміни літера-

турних вчень як цілісну методологічну практику, спрямовану на пізнання феномену літератури, хай навіть жертвуючи питанням сутності на угоду історизму. З іншого боку, настанова на неможливість досягнення єдиної наукової істини, наслідком якої є принципова неможливість розглядати теорію літератури як систему, а лише як сукупність концепцій, які нагромаджуються одна на одну й не дають кінцевого результату, самій дослідниці пізніше видавалася прямим наслідком тієї ж таки епістемологічної кризи, яку її праця мала би долати.

Авторка прагне уникати оцінювання, і їй це досить добре вдається аж до розділу про деконструктивізм, у скептичному ставленні до якого вона признається в післямові: «*Забава, іронія, тотальний релятивізм — це підходи, які не обіцяють літературознавству доброго майбутнього. Радше передбачають неабиякий розвиток літератури*». Справді, окрім Дерріди (відмінювати чи не відмінювати — ось у чім питання) мало хто змирився з однаковіською скрипторською долею белетриста й науковця. Саме тому З.Мітосек не ставить крапку на деконструктивізмі, а завершує аналізом генетичної критики — надивовижу практичного методу, що ставить у центр письменницьку роботу, відстежуючи матеріальні вияви народження сенсу. Втім, сама дослідниця, як здається, не проти пригод (от уже цей Ролан Барт!) — якщо вже не духу, то пера. Kr

Зофія МІТОСЕК. Теорії літературних досліджень. — Сімферополь: Таврія, 408 с. (о)

Попри все це, повісті бракує динаміки. Автор робить акцент на роздумах головного героя — довжелезних внутрішніх монологах. Аж дивно, як герой ще встигає щось робити. Таке собі балансування між двома категоріями читачів. Але тим, кому цікаві ці філософські монологи, сюжет може видатися занадто примітивним, а ті, хто спокуситься назвою й сюжетом, просто не будуть читати деякі абзаци.

Важко передбачити, якими будуть нові тексти Юрія Сичука, який зі шляхів у літературі він вибере. Можливо, автор відмовиться від спроб бути популярним серед масового читача. Тоді ми отримаємо якісні психологічні твори. А може, стане відомим белетристом, книгами якого будуть зачитуватися. У будь-якому випадку — це буде його вибір. Людини, яка вміє й може писати. Хоча, звісно, хочеться, щоб вибір було зроблено на користь мистецтва, а не популярності. Kr

ДрІЯ СІЧУК. Час диявола. — К.: Гопах, 144 с. (о)

ПРОЧУВАННЯ СПРАВЖНІХ МИТТЄВОСТЕЙ

Журнали тим і хороші, що їх можна починати читати з будь-якої сторінки. Тому з новим числом «Сучасності» найкраще знайомитися, починаючи від рецензії **Євгена БАРАНА** на книгу **Бориса ЩАВУРСЬКОГО**. Відомий критик ділиться з читачем одкровенням про те, що «...справжніх поетичних миттєвостей не так уже й багато. Треба вміти їх прочувати і відповідати — «сріблом по золоті» й не інакше. Власне, це вміння і робить автора поетом».

Після цього цілком логічно буде перейти до поезії. Вибирати є з чого: від колоритного твору **Петроса МЕДЯНИКА**, насиченого діалектичною лексикою, до обуреного вірша-відповіді **Дмитра ПАВЛИЧКА**. А ще — **Мойсей ФІШБЕЙН** і жіночна поезія **Галини КРУК**, лірична героїня якої щиро молиться:

коли засинаю в обіймах твоїх ще потойбік Синаю
коли за синами твоїми
сини їх
в сипучих пісках
століть
осідають все нижче і нижче
і навіть
нікому не сняться уже
захисти мене від
самотніх пробуджень...

Тут — динамічна проза **Артема ЗАХАРЧЕНКА**, лауреата літературного конкурсу «Гранослов» та **І.МАЛЕНЬКОГО**. У журналі на читача очікують також статті про проблеми вітчизняної політики й сучасної науки. Крім цього, можна прочитати про віденський період творчості Петра Карманського й цікаві факти з біографії Оксани Соловей. Kr

IX міжнародна КНИЖКОВА ВИСТАВКА-ЯРМАРОК «ЗЕЛЕНА ХВИЛЯ – 2004»

3 5 по 7 серпня в Одесі, у театрі музичної комедії ім. Михайла Водяного
відбудеться дев'ята міжнародна книжкова виставка-ярмарок «Зелена хвиля»

«ЗЕЛЕНА ХВИЛЯ»

Одна з найрейтинговіших виставок Одеси, зі своєю історією і, навіть, мітологією, як і належить суто одеському явищу.

«Зелену хвилю», без перебільшення, можна назвати аншлаговою виставкою. Від року до року виставковий простір «Зеленої хвилі» акумулює всю інтелектуальну й творчу еліту міста.

Черга за книгою — характерна ознака «Зеленої хвилі», те, що вирізняє її з безлічі інших, не менш гідних книжкових форумів. Одесити, романтики і прагматики, — не тільки ненаситні читачі, але й азартні покупці.

Це не означає, втім, що суть виставки зводиться до буденної роздрібно торгівлі. В жодному разі! За роки роботи «Зеленої хвилі» у свідомості споживача утвердилось сприйняття виставки як престижної, стабільної щорічної події; люди заздалегідь планують свій «книжковий бюджет» на серпень. Не потрапити на «Зелену хвилю» вважається прикритим непорозумінням.

Слід зазначити, що аудиторія відвідувачів «Зеленої хвилі» надзвичайно різноманітна. Саме тому аналіз запитів цієї аудиторії є взірцевим барометром у мінливому полі читацьких переваг, інструментом дослідження купівельного попиту і освітньо-культурного стану суспільства. Важливо і те, що відвідувачі виставки — не тільки жителі Одеси, але і численні туристи з різних міст України, Росії, Молдови. Виставка відбувається в розпалі курортно-туристичного сезону.

МОВНЕ ПИТАННЯ

Будемо просто констатувати факти. Одеса читала, читає і читатиме поросійськи ще дуже довго. У будь-якому разі — художню літературу. До того ж, так уже історично склалося, що одеські інтелектуали перебувають поза колом інтересів і «хворобливих питань» українського духовного істеблшменту.

Але якщо ще два роки тому українська книжка не користувалася попитом у нас зовсім, зараз намітилося зростання інтересу до неї. Переважно це зростання обумовлене цілком прагматичними міркуваннями, але не тільки. Літературу non-fiction українською купують і з художньої цікавляться творами, що входять в навчальні програми, причому добре виданими і з коментарями. Дитяча література українською також цілком затребувана. Таким чином, попри те, що масовий попит існує тільки на російську книжку, не можна вважати південний регіон втраченим для української книги. Дотепер так вважали багато значних гравців видавничого ринку, орієнтованих на національну аудиторію. Видавництва, націлені на львівські культурні запити, не їдуть до Одеси, вважаючи це безглуздою витратою часу й грошей. Із нашої точки зору, це помилкова позиція. Аудиторія читачів української книжки збільшуватиметься мірою насичення ринку хорошою й дуже хорошою книжкою. Хотілося, щоб у Одесі були представлені всі досягнення українського книговидання.

ПРОГРАМА «Зеленої хвилі-2004»

неформальна і яскрава, направлена на залучення найрізноманітнішої публіки: від інтелектуалів, професіоналів видавничо-книготоргової справи і авторитетних персон, що формують громадську думку, до масової аудиторії всіх поколінь.

- Виставка робіт художників-ілюстраторів книги.
- Цикл літературних вечорів «Живі класики».
- Конкурс «Одеса на книжкових сторінках».
- Фотовернісаж «У пошуках одеської харизми».
- Вручення премій: «Творець міфів Одеси», «Бібліофіл», «Кращий

бібліотекар Одеси».

- Конкурс книжкового дизайну.
- Конкурс дитячих ілюстрацій «Очима дитини».

СПЕЦІАЛЬНІ ЕКСПОЗИЦІЇ

Одна з новацій цього року — виділення в спеціальні експозиції деяких тематичних напрямів, на які 2003 року було зафіксовано підвищений попит.

1. Експозиція «ДИТИНСТВО. ОТРОЦТВО. ЮНІСТЬ» повинна стати джерелом отримання інформації про досягнення літератів, видавців, вчених і педагогів у галузі навчального, дитячого й просвітницького книговидання.

Експозиція адресована:

- дитячій і юнацькій аудиторії;
- спеціалістам — бібліотекарям, методистам, викладачам і вихователям;

• батькам, які приділяють увагу вихованню своїх дітей.

Будуть представлені:

- книги і журнали (пізнавальна, освітня і розважальна література), розвиваючі ігри;
- навчальні заклади різних рівнів акредитації, освітні курси і програми, освітні програми і методики.

Тут же пройдуть дитячі конкурси, літературні вікторини і виставка дитячих малюнків «Очима дитини».

2. Експозиція «ПОЛІГЛОТ» об'єднає зарубіжні видавництва, а також представників і офіційних дистриб'ютерів зарубіжних видавництв в Україні.

Буде представлена оригінальна продукція іноземними мовами, розрахована на всі рівні володіння мовами, за наступними розділами:

- лінгвістична, спеціальна й методична, література для викладачів, вчителів і студентів педагогічних вузів;
- граматичні й лексичні довідники та словники;
- навчальні курси;
- адаптована художня література;
- неадапована література — художня, наукова, ділова, культурологічна тощо.

3. Експозиція «УНІВЕРСИТЕТСЬКА КНИГА» продемонструє весь спектр пропозицій для вищих навчальних закладів (література методична, навчальна, гуманітарна, культурологічна тощо).

4. Експозиція «ЕЛЕКТРОННІ УЧБОВІ ВИДАННЯ» об'єднає експонентів, що пропонують нову модель сучасної освіти й нові підходи до формування бібліотечних фондів вищих учбових закладів. Будуть представлені:

- інтернет-технології в освіті;
- дистанційне навчання;
- електронний підручник;
- концепції індивідуального електронного навчання.

НОВИЙ МАЙДАНЧИК

У нинішньому році виставка пройде на новому майданчику — у Театрі музичної комедії ім. Михайла Водяного і безпосередньо на площі перед театром. Театр розташований ув одному з найромантичніших куточків старої Одеси — Французькому бульварі.

Театр музкомедії, як і театральна площа, були нещодавно капітально відремонтовані; робочий простір виставки презентабельний і комфортний.

У просторому фойє театру розташуються стенди видавництва, там же провадитимуться заходи культурної програми (конкурси, презентації, літературні зустрічі).

На театральній площі будуть обладнані місця для роздрібно торгівлі.

Будемо раді бачити Вас серед учасників і гостей «Зеленої хвилі-2004» у серпні, в Одесі!

Компанія «Експо-Юг-Сервіс»

ДВАТ «Одесакнига»

(048) 777-60-68, 728-60-68

НАЙНЕБЕЗПЕЧНІША КНИГА ЦЬОГО РОКУ

Особам до 18 років читати не рекомендується.

Жанр роману

Фьюжн «Поєднання непоєднуваного». Роман Володимира Співаковського «Если ты достоин большего — нарушай правила» захоплює уявою та написаний розкішною літературною мовою — в темпі та захоплено.

Сюжет роману
Майбутній олігарх одружується на китаянці й придумує декілька великих небувалих бізнесів, а також намагається втілити в життя деякі думки в сексі, в руйнуванні Всесвітньої організації торгівлі й встановленні нових пропорцій справедливості та щастя. Йому це вдається за допомогою сильних почуттів та хитромудрих трюків. Крім цього, не дають спокою розорені жертви фінансових пірамід прагнуть реваншу й руйнують усе на своєму шляху. Організація Скотланд-Ярд, відчувачуючи небезпека нависла над світом через претензії провідних олігархів встановити нормальний світовий уряд без нікчемних політиків. При цьому діють не за розумні люди діють не за правилами, і тому їм щастить.

Що нового ви дізнаєтесь з книги?

Двоходівки
Талановиті способи швидкого збагачення, яких ви ще не знаєте.

Золота пропорція
Щастя та справедливість віднайшлися. Але не там, де їх всі шукають. Не в простій середній, а в золотій.

Місце знаходження душі
Її мембрана плоско розпластана всередині всього нашого тіла й скріплена в п'яти вузлах. Якщо ви до неї доторкнетесь, то вона задзвенить, звернеться та полетить. Головне — вона знайдена. Разом із новим набором почуттів.

Що в книзі для тих, хто прагне талану?

Для цього тут описано перевірений рецепт для досягнення внутрішньої рівноваги під назвою щастя. Можливо, вам буде цікаво поспостерігати, як притягують щастя пофігісти. А для тих, хто мріє про гроші, передбачена реальна можливість отримати приз: 1 кг справжнього золота.

У злитку. Хіба це не є стартовим капіталом для справжнього талану?

Попередня книга Володимира Співаковського «Якщо хочеш бути багатим і щасливим, не ходи в школу», продана 100-тисячним накладом, отримала 12000 листів-відгуків від вдячних читачів, життя яких після її прочитання різко змінилося на краще.

ЯКЩО ТИ ВАРТИЙ БІЛЬШОГО, ПОРУШУЙ ПРАВИЛА.

У романі зачеплено більшість точок розуму, відчуттів і грошей. До речі, всі живуть без правил. Гурмани віднайнуть тут окрему, нову різновидність сексу. Декотрі спробували і їм сподобалося. Особливо, якщо враховувати, що багато людей і країн живуть зовсім за іншими правилами, то стане цікаво — хто від цього виграє, а хто — програє.

Героєві роману Геннадію Князьку загалом щастить, можливо, через його природний пофігізм. Однак дивно, що починає щастити і оточуючим, правда, не всім, бо деякі стають жертвами месників, а не можуть пробачити олігархам свого банкрутства в часи розквіту фінансових пірамід. Біда не минає навіть такі могутні організації, як ВТО. Месники вважають, що монополія на глобальну економіку повинна бути зруйнована шляхом створення конкурентної організації, але не торговців, а виробників. І от уже розсекречені секрети вже діючого світового уряду, яке тепер по всіх країнах призначає президентів, в тому числі в Росії та Україні.

Автором щедро роздані ще невідомі способи швидкого збагачення, якими користуються олігархи та дрібніші бізнесмени, але всі вони

Читайте і насолоджуйтесь. І не забудьте про золотий злиток!

Книга для тих, кому в житті не щастить. ®

Подробиці можна віднайти на сайті www.svs.com.ua
Володимир Співаковський

Склад світового уряду
Світом правлять умілі, розумні та успішні люди. Усе вже зовсім по-іншому, як показують по телебаченню. Вам теж може пощастити. Хоч би зазирнути туди, угору. Або навіть залізити. Чому б і ні?
Нові різновидності сексу
Декотрі вже спробували, і їм вони сподобались.

Релігія
Хреститись треба по-новому. І зовсім іншою Богові. Він вже поряд. У резульаті спілкування з ним проходить швидше, якісніше та конфіденційніше. У всякому разі, ніхто не підслухує. А індульгенція (відпущення гріхів) обходиться дешевше.

САРЗ
Ліки від нього винайдено. Для цього довелося... Вам сподобається ця історія: і трагічна, й одночасно та, що одурила весь світ. Вчіться!

Помста
«Знайти, забрати й обеззброїти!» — такий девіз ображених вкладників у збанкрутілих фінансових пірамідах. Але вони не проливають сліз. Вони збили бригаду й вирушили за помстою. По всьому світу. Пожаємо їм успіху!

КНИГА - ПОШТОЮ

ВИ ШУКАЄТЕ КНИГУ?

Скористайтесь допомогою служби «Книга — поштою».

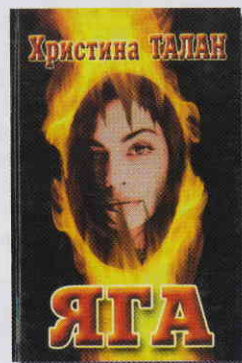
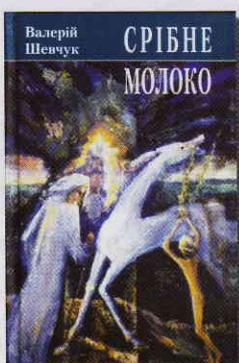
Будь-яку книжку з розміщених на наших сторінках із позначкою Ви можете замовити в нас та отримати на пошті післяплатою.

Для цього треба надіслати нам замовлення, в якому обов'язково вказати: автора книги, назву книги, назву видавництва.

Адреса для замовлення: ТОВ «Редакція газети «Книжник-review», а/с 135, Київ-70, 04070.

Повний прайс наших книжок Ви також можете замовити за адресою:

olga@elitprofi.com.ua або ознайомитися з ним на сайті www.review.kiev.ua

8.00 €

13.00 €

13.00 €

13.00 €

13.00 €

1 Андрій КРИШТАЛЬСЬКИЙ. Чорноморець, матінко. — Луцьк: Терен, 228 с.(о) (Рецензію див.: Кг ч. 10'04)

Легендарного Чорноморця, доля якого овіяна таємничістю, розшукують агенти спецслужб, залишаючи за собою смерть і пожарища. Звісно, перипетії його життя небайдужі й жіночим серцям.

2 Василь КОЖЕЛЯНКО. Тероріум. — Л.: Кальварія, 172 с.(п)

«Президент України Авдотій Дормідонтович Кромешний був божевіллям», — такими актуальними нині словами починається не фінальний репортаж із президентських виборів ув Україні-2004, ні. Ці слова — з роману-пародії майстра альтернативної історії Василя Кожелянка, що от уже кілька років поспіль користується шаленим (наскільки це слово прийнятне для українських книжок) попитом. Тож маємо чудову можливість зіставити події-прогнози з майбутніми вітчизняними реаліями. «Прекрасна країна, щедра, родюча земля, гарні, добрі, працьовиті люди...» — це все ми, чого ж нам не вистачає? Не-божевілляного президента?

3 Валерій ШЕВЧУК. Срібне молоко. — Л.: Кальварія; К.: Книжник, 192 с.(п) (Рецензію див.: Кг чч. 14, 15-16, 17, 18, 22'02)

Автор визначив жанр твору наступним чином: «трагікомедія в чотирьох актах із розсипаним по тексту прологом, але правильно поставленим

епілогом». Дія відбувається наприкінці багато в чому таємничого для нас XVII століття. Зі своєрідним анти-Дон-Жуаном, дяком-учителем, чительник помандрує плетивом реального й фантастичного, мислительного й розважального, високого й низького, смішного й печального.

4 Христина ТАЛАН. Яга. — Л.: Кальварія, 320 с.(п)

Що може врятувати не зовсім вдалий шлюб? У народі заведено вважати, що найкраще проблему може вирішити поява дитини. А діти з'являються по-різному. Крихітку Ядвігу знайшли в смирдючому під'їзді будинку, згодом її вдовчерила бездітна сім'я, однак «ні Соня, ні її сивий чоловік не подумали про те, що в гарнесенькому немовляті закладений генетичний код людей, які випадково породили його й кинули»...

5 Ірен РОЗДОБУДЬКО. Мерці. Сер. «Інтуїція». — Л.: Кальварія, 212 с.(п)

Мерці — це не конче ті, кого закопано в землі. Це можуть бути й на перший погляд звичайні люди поруч із нами — на роботі, в каварні, в сусідній квартирі. Таємницями свого минулого вони приречені на існування поза етичними межами людського життя. Лавреат премії «Коронація слова», психологічний трилер «Мерці», один із крашких романів Ірен Роздобудько (оформлений її чудовими графічними роботами) — про брудні інтриги в колі так званого «бомонду».

НОВИНКИ КНИГИ — ПОШТОЮ

№ п/п	Назва книжки	Ціна
1.	Н.ДЕЙВИС. Історія Європи. — К.: Основи	171,00
2.	А.ТЕОДОР. Теорія естетики. — К.: Основи	39,50
3.	Л.КУРБАС. Філософія театру. — К.: Основи	66,00
4.	М.ЗЕРОВ. Українське письменство. — К.: Основи	101,00
5.	Т.ЯКОВЛЕВА. Руїни Гетьманщини. — К.: Основи	36,50
6.	Р.КОНКВЕСТ. Роздуми над сплюндрованим сторіччям. — К.: Основи	34,00
7.	Є.В.САЇД. Орієнталізм. — К.: Основи	38,00
8.	С.ПАВЛИЧКО. Зарубіжна література. — К.: Основи	28,00
9.	С.ПАВЛИЧКО. Листи з Києва. — К.: Основи	11,00
10.	С.ПАВЛИЧКО. Націоналізм. — К.: Основи	24,00
11.	С.ПАВЛИЧКО. Фемінізм. — К.: Основи	28,00
12.	С.ПАВЛИЧКО. Теорія літератури. — К.: Основи	38,00
13.	К.ТИЩЕНКО. Метатеорія мовознавства. — К.: Основи	27,00
14.	Ж.П.САРТР. Буття і ніщо. — К.: Основи	46,50

КНИГИ ЦЬОГО ЧИСЛА

№	Назва книжки	Ціна
☒	ПІТЕРС Джон Дарем. Слова на вітрі: історія ідеї комунікації. — К.: КМ Академія	31,00
☒	Михайло ЛУКІНЮК. Обережно: міфи! — К.: Вид-во ім. О.Теліги	24,00
☒	Тригорій ГРАБОВИЧ. До історії української літератури. — К.: Критика	66,00
☒	Максим СТІХА. Данте й українська література: досвід рецепції на тлі «запізненого націєтворення». Сер. «Критичні студії». — К.: Критика	17,00
☒	Марина СОКОЛЯН. Кодло. Сер. «Exceptis excipiens». — К.: Факт	17,00
☒	Олександр СТРАЖНИЙ. Храм Афродити. — К.: Факт	18,00
☒	Дж.К.РОЛІНГ. Гаррі Поттер і Орден Фенікса. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА	35,00
☒	Василь ГРИШКО. Москва сльозам не вірить. Народовбивство по-кремлівськи. — К.: Юніверс	10,00
☒	Олег КРИШТОПА. Мистецтво склеювати черепки. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ	10,00
☒	Клайв Стейплз ЛЮЇС. Велике розлучення: Сон. — Л.: Свічадо	12,50
☒	Василь БАРАДАЯНУ-БИРАДНИК. Сонник: Словник сновидінь полікаторжанина. — К.: Юніверс	8,00
☒	Ірена КАРПА. Знес паленого (чтиво ідіотів). — Івано-Франківськ: Місто-НВ	11,50

23 червня

«КНИЖНИК-КАЛЕНДАР»

*Ты давно перестала считать уколы —
Грудь мертва под острой иглой.
И напрасно стараешься быть
веселой —
Легче в гроб тебе лечь живой !..*
(Анна Ахматова)

1795 Помер маляр Олексій Антропов — автор «Тайної вечері», «Успіння Богоматері» та розпису Царських Врат Андріївської церкви Києва.

1852 Народився Карл Брюллов — один із найяскравіших представників російсько-го класицизму. Його стиль — це яскраві, сильні емоції, гостре відчуття життєвого драматизму. Великий успіх мало його полотно «Останній день Помпеї», де всі людські почуття гранично загострені, адже проявляються в останні миті життя. Учитель Тараса Шевченка. Згадаймо, що саме за виручені від продажу його портрету В.Жуковського кошти, Кобзаря було викуплено з кріпацтва.

1889 Народилась Анна Ахматова (Горенко) — «дикунка», яка в дитинстві ходила босоніж і без капелюшка руїнами Херсонесу, а в зрілому віці була поодиноким чесним голосом всієї радянської літератури. Коли квітнем 1946-го разом із Борисом Пастернаком вона вийшла на сцену Колонного залу Будинку спілок у Москві, публіка аплодувала їй аж 15 хвилин, таких овацій не мав Сталін.

1905 Помер Данило Мордовцев (Мордовець) — український і російський прозаїк, поет та історик, автор романів «Семен Палій» і «Сагайдачний». Був знайомий із Шевченком і навіть 1860-го рецензував «Кобзар». А ще — перший голова «Благодійного товариства для видання загальнокорисних і дешевих книг».

1917 Проголошено Перший Універсал Центральної Ради, за яким Україна проголошувала автономію «явочним порядком»: «Хай буде Україна вільною. Не відділяючись від усієї Росії, не розриваючи з державою Російською, хай народ український на своїй землі має право сам порядкувати своїм життям».

1919 РНК УСРР ухвалила декрет про націоналізацію Київського міського музею, а також музейних зібрань Ханенка та Гансена.

1929 Народився український прозаїк і літературознавець, дослідник західно-української літератури Федір Погребенник.

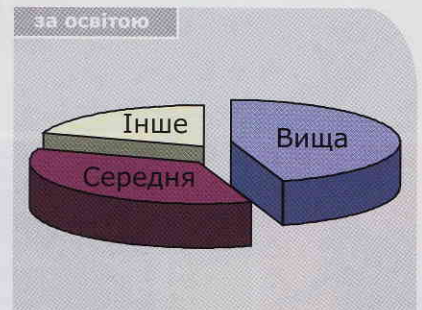
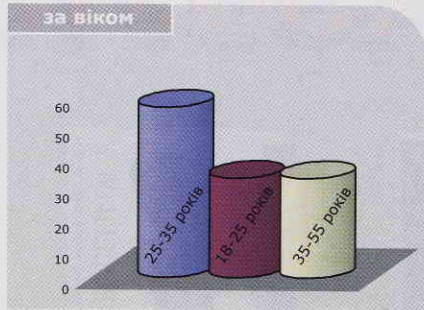
1940 Наступного дня після офіційної капітуляції Франції й підписання перемир'я у Комп'єні Молотов повідомив Шуленбурґу, що радянський уряд прийняв рішення домагатись від румунського уряду приєднання Буковини до УРСР, бо «це остання частина з українських земель, що залишається за межами єдиної України».

1990 Кримськими татарами, що поверталися на батьківщину із місць примусових депортації, заселено перше кримське село.

НАШ ЧИТАЧ

За даними соціологічного опитування, здійсненого під час X Форуму видавців у Львові (вересень 2003)

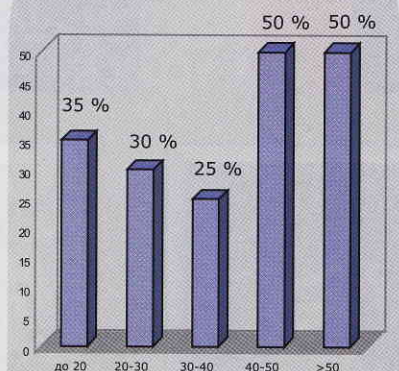
Аудиторія читачів журналу «Книжник-review»

Рейтинг літературно-книжкових видань серед покупців книжок

Відсоток читачів, які дізнаються про нові книжки переважно зі сторінок «Книжника-Review»

ЦІНИ НА РЕКЛАМУ
КР
знижено

»» Кольорові шпальти

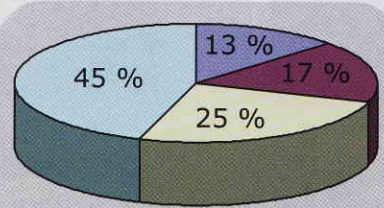
1-ша сторінка обкладинки	1500
2-га сторінка обкладинки	1200
1/2 шпальти	700
3-тя сторінка обкладинки	1000
1/2 шпальти	600
4-та сторінка обкладинки	1200
1/2 шпальти	700
Внутрішні шпальти	900
1/2 шпальти	500
1/4 шпальти	300
1/6 шпальти	200
Центральний розгорт (дві шпальти)	1850

Вартість (грн.) з ПДВ*

»» Двоколірні шпальти

Розміщення зображення обкладинки книги з короткою анотацією на сторінках «Книга-поштою» – 70 грн.	1 шпальти	550
	1/2 шпальти	350
	1/4 шпальти	200
	1/6 шпальти	120

СХЕМА ПОШИРЕННЯ ЖУРНАЛУ

- Індивідуальна передплата
- Роздріб
- Бібліотека
- Цільова розсилка

ПЕРЕВАГИ

Кольорова реклама на обкладинці і вклейках формує респектабельний імідж фірми, свідчить про її готовність до співпраці з новими клієнтами, робить ваші книжки упізнаваними для продавців, покупців і читачів.

ЗНИЖКИ З ОПЛАТИ

- 2-х публікацій – 5 %
- 3-х публікацій – 10 %
- 4-5-ти публікацій – 15 %
- 6-ти та більше – 20 %

Тел./факс: 416-05-57 e-mail: galina2 @elitprofi.com.ua

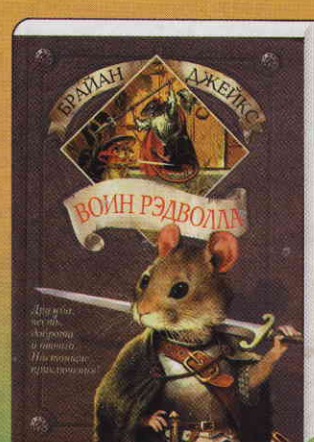
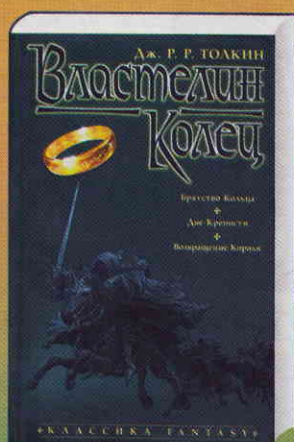
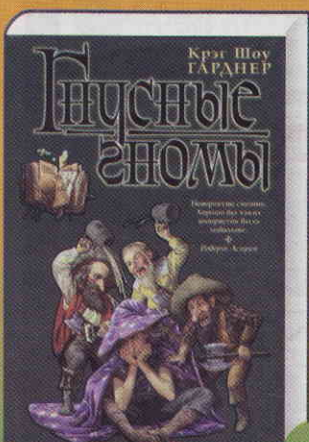
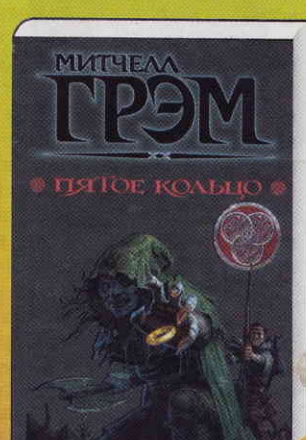
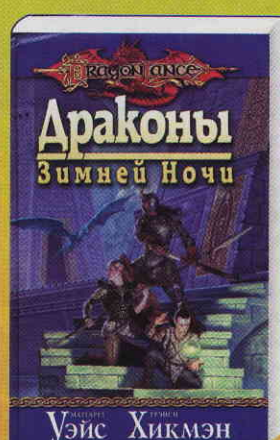
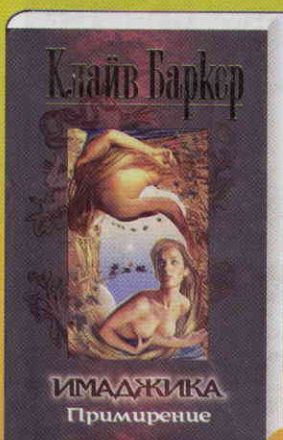
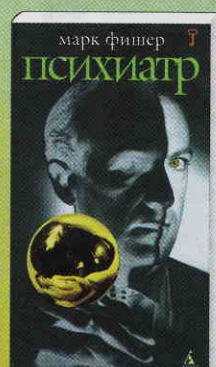
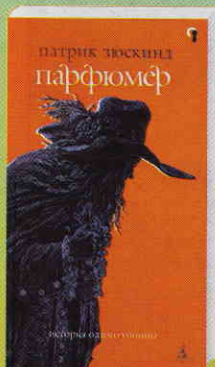
*Ціни вказано без урахування податку на рекламу

Почни домашню бібліотеку

3

«АЗБУКИ»

З питань придбання книжок видавництва «Азбука» звертається до офіційного представника «Азбука-Україна». Адреса: 04073, м. Київ, Московський пр-т, 6 (2 поверх, к. 14) Тел./факс: (044) 490-3567